

זוהר לעם

בראשית א'

חלק ב'



קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן עניינים

3	בראשית א'
3	ייקוו המים
6	תדשא הארץ דשא
13	יהי מארת
17	בי המאורות הגדולים
18	ביאור השמות מצפ"ץ מצפ"ץ
18	בי המאורות הגדולים
23	מאורי אור ומאורי אש
26	גי אורות
31	משה ויעקב
34	נעשה אדם
37	אני אני הוא

בראשית א'

ייקו המים

היסוד, נבנה כולו מקו הימין, והנקבה, המלכות, נבנית כולה מקו שמאל. ובזיווגם של הייחוד של ימין ושמאל בשלמות הנרצה.

אלא שמקודם לכן, צריך להיות הייחוד של ימין ושמאל ע"י קו האמצעי בפרצוף אחד. ולכן נאמר, עד שהאור מגיע ונאסף להיכל העליון, ביששו"ת, וכן ברת"ס דז"א. ומיששו"ת יוצא השפע בקו יושר, בז"א. ואח"כ יכול להיות הזיווג של ימין ושמאל שבב' פרצופים נפרדים. עד שמגיע למקום אחד, המאסף הכול בזכר ונקבה. ליסוד, המתייחד עם מלכות, שהוא הייחוד שבב' פרצופים.

67. המים יוצאים מלמעלה, מה"ר דהוי"ה, יששו"ת. מתחת השמיים ו' זעירא, ו' קטנה, יסוד דז"א. כי הז"א נקרא ו' גדולה, והיסוד שלו נקרא קטנה. וע"כ בביטוי ו' נשמעות ב' אותיות ו'. שהראשונה שמיים, ז"א, והשנייה מתחת השמיים, יסוד דז"א. ואז כתוב, ותיראה היבשה, ה"ת, שהתגלתה. וכל שאר המדרגות זולתה התכסו.

אחרי שהמוחין נמשכים מה"ר, בינה, אל מתחת השמיים, יסוד דז"א, כתוב, ותיראה היבשה, ה"ת, המלכות, נוקבא דז"א. כי רק היא שהתגלתה בעניין יבשה. אבל כל שאר המדרגות זולתה התכסו ונעלמו.

גילוי, פירושו הארת חכמה. כיסוי, פירושו העלמת הארת החכמה. ורק המלכות התגלתה בהארת החכמה. אבל שאר המדרגות שלמעלה ממנה, התכסו, ואין בהם הארת חכמה. ומתוך המדרגה האחרונה הזו, ה"ת, מלכות, נשמע והתגלה אור ההוא שהתכסה. אע"פ שבכתוב, ותיראה היבשה, התגלתה ה"ת, וכל שאר המדרגות זולתה התכסו, חוזר ומפרש, שאין הפירוש שכל המדרגות שקדמו ליבשה נשארו מכוסים ונעלמים, אלא שחוזרים אח"כ להתגלות ע"י היבשה, המלכות.

68. אל מקום אחד, יסוד, נקרא כך משום שהוא הקשר של הייחוד של עולם העליון. כי בכתוב, ה' אחד ושמו אחד, מרומזים ב' ייחודים: א. עולם העליון, המתייחד במדרגותיו, שזה, ה' אחד.

ב. עולם התחתון, המתייחד במדרגותיו, שזה, ושמו אחד.

וקשר הייחוד דעולם העליון, שהוא ה' אחד, הוא עד היסוד, חי העולמים, הנמתק שם בבינה. ונקשר עולם העליון בייחוד שלו. וע"כ נקרא

66. ויאמר אלקים, ייקו המים מתחת השמיים אל מקום אחד. ייקו, פירושו, שהמוחין, הנקראים מים, יתפשטו בדרך קו מדויק, באופן שיהיו ביושר. ולא ינטו, לא לצד ימין ולא לצד שמאל.

בסדר יציאת המוחין, מהנקודה הראשונה, שהיא א"א, יוצא הכול בהעלם. מתחילה נעלם האור בא"א, כי מעלה המלכות שלו תחת החכמה שלו, ומוציא הבינה לחוץ ממדרגת הראש, שהיא נקודת החולם. עד שהאור מגיע ונאסף להיכל העליון. מגיע, פירושו בחכמה, מכוח נקודת השורוק. נאסף, פירושו, שהחכמה נאספת ומתלבשת תוך אור החסדים, בכוח נקודת החיריק. להיכל העליון, ליששו"ת, שהוא ההיכל השני, המסובב לא"א.

ומיששו"ת יוצא השפע בקו יושר, שכלול מימין ומשמאל, לז"א, עד שמגיע למקום המאסף הכול בזכר ונקבה. והוא חי העולמים, יסוד דז"א, זכר, המתייחד עם המלכות, נקבה. ונמצא כלול מזכר ומנקבה.

ביאור הדברים. ז' ימי בראשית חג"ת נהי"ם, וכל אחד מהם כלול מכל ז' הימים, באופן שיש בכל יום ויום שבע ספירות חג"ת נהי"ם. ועכ"ז יש הפרש גדול מיום ליום. כי ביום א', שהוא חסד וקו ימין, אע"פ שכלול מכל שבע ספירות ומכל הפרטים שבהן, מ"מ הן כולן בו אור החסד. ומבחינה זו הם כל ביאורי הזוהר שביום א'.

וכן יום ב', גבורה וקו שמאל, אע"פ שכלול מכל שבע ספירות חג"ת נהי"ם, ומכל הפרטים שבהן, אמנם הן כולן בו בגבורה ובמחלוקת השמאל על הימין. והם כל ביאורי הזוהר שביום ב'.

וכן ביום ג', ת"ת וקו האמצעי, המכריע ומייחד ב' הקווים ימין ושמאל זה בזה. אע"פ שנמצאים בו כל שבע ספירות חג"ת נהי"ם, וכל הפרטים שבהם, אבל הן בו רק בייחוד ימין ושמאל. ולפיכך כל ביאורי הזוהר שכאן הם רק בייחוד בלבד.

ולכן נאמר, ייקו המים, שיתפשטו בדרך קו מדויק, באופן שיהיו ביושר, שייחד ב' הקווים, ולא יטה לא לימין ולא לשמאל. ומיששו"ת יוצא בייחודו אל שאר המדרגות, לייחד בין ימין ושמאל של רת"ס דז"א. עד שמגיע למקום, שאוסף הכול בכלל זכר ונקבה.

כי שלמות הייחוד של ימין ושמאל, אינו נשלם זולת אחר שנפרדו בב' פרצופים, שהאחד כולו ימין והשני כולו שמאל, שהם זכר ונקבה. שהזכר,

שמחזה ולמעלה הוא אוירא דכיא, ושם האורות מכוסים וסתומים מחכמה. בדרך סתום, להיותם סתומים מלקבל חכמה, ואינם מקבלים חכמה אלא רק בשביל עולם התחתון. ומטעם זה הייחוד שלם מכל הצדדים.

עד כאן, במילים, ותיראה היבשה, התייחד עולם הנגלה, רחל, בעולם המכוסה, לאה. כי גם עולם התחתון, רחל, נכללת בזיווג העליון, ז"א ולא, שמחזה ולמעלה. ועל רחל, הנכללת בהם, כתוב, ותיראה היבשה. כי מתוך שרחל היא בחינת ז"ת, שאינה ראויה לקבל חכמה בלי לבוש החסדים, לכן נעשית שם יבשה, חֲרְבָה וריקה מחסדים ומחכמה.

69. עולם הנגלה, רחל, נוקבא דז"א, שמחזה ולמטה שלו, מתייחד ג"כ למטה. כי מלבד שעולם הנגלה, רחל, נכללת בזיווג עולם העליון, לאה, שמחזה ולמעלה דז"א, הרי יש לה ג"כ זיווג כזה בפני עצמה מחזה ולמטה דז"א.

ועולם הנגלה הוא עולם התחתון, רחל, נוקבא תתאה דז"א, העומדת מחזה ולמטה שלו. שנאמר עליה בחינת ראייה, כמ"ש, ואראה את ה' יושב על כיסא רם. ויראו את אלקי ישראל. וכמ"ש, וכבוד ה' נראה אל אוהל מועד. ויֵרָא כבוד ה'. כמראה הקשת כן מראה הנוגה סביב, הוא מראה דמות כבוד ה'. ומביא ב' כתובים עם השם אֵת, וגי' כתובים עם השם, כבוד ה'. ונודע, שנוקבא תתאה רחל, מכונה בשם את או כבוד ה'. הרי מכאן, שעולם התחתון לבדו הוא עולם הנגלה, שבו עניין ראייה.

משא"כ עולם העליון, לאה, נוקבא עילאה דז"א, נקרא עולם הנסתר, כי נעלמת ואינה מתראה. וכמ"ש, ותיראה היבשה. שפירושו על רחל, עולם הנגלה, הנכללת בזיווג העליון שמחזה ולמעלה, בעולם העליון. כי ע"כ כתוב בה לשון ראייה, ותיראה היבשה. ואם היה הכתוב מדבר רק בזיווג ז"א ולא, שלמעלה מחזה, הנקרא ייחוד עליון, לא היה אומר, ותיראה, כי בעולם עליון אין ראייה נוהגת בו.

70. כמראה הקשת, הכתוב במרכבת יחזקאל, פירושו חי העולמים, יסוד דז"א. וכמ"ש בפרשת נח, את קשתי נתתי בענן. שגם שם פירושו יסוד דז"א, הנקרא חי העולמים. בענן, פירושו במלכות, נוקבא תתאה דז"א, עולם הנגלה, רחל. נתתי בענן, שכבר מיום שנברא העולם נתן הקשת בענן, ביום המעונן. כמ"ש, והיה בַעֲנַי ענן, להורות שרק אז נראה הקשת במראה דמות כבוד ה', ולא בזמן אחר.

כלומר, בהתעורר השמאל להתגבר, בעת שז"א ורחל נכללים בישויות, בנקודת השורוק, בשמאל, חכמה בחוסר חסדים. ורחל נשאר ריקה אפילו מחכמה, ואינה יכולה לסבול הריקנות. הנה אז

מקום אחד. משום שכל המדרגות וכל האיברים של הפרצוף ז"א, מתקבצים שם, וכולם נעשו בו אחד בלי פירוד כלל.

כי ב' מעלות נמצאות בייחוד דז"א בעולם העליון, לאה, העומדת למעלה מחזה שלו, על הייחוד שלו בעולם התחתון, שהיא רחל, העומדת מחזה שלו ולמטה:

א. למעלה מחזה ג"ר דז"א, וג"ר בכל מקום יכולות לקבל חכמה בלי לבוש של אור דחסדים. ולפיכך, הייחוד דנקודת שורוק, פירושו שהחכמה אינה יכולה להתלבש שם, מחמת חוסר לבוש החסדים. אין זה פוגם כלל בזיווג דז"א עם עולם העליון, כי להיותם ג"ר, אינם צריכים כלל ללבוש חסדים, והחכמה מתלבשת בהם בלי חסדים.

ב. למעלה מחזה דז"א, אין החכמה מתקבלת שם לצורך עצמו, להיותו שם מתוקן באוירא דכיא דאו"א עילאין, בחסדים מכוסים מחכמה. ומה שהוא מקבל שם חכמה, אינו אלא לצורך עולם התחתון, רחל, העומדת מחזה שלו ולמטה. ומטעם זה, לא נפסק אור החסדים בעולם העליון, אפילו בעת הייחוד דנקודת שורוק. כי אינה צריכה להארתו.

הרי שיש בעולם העליון ב' מעלות:

א. כי יכולים לקבל חכמה, אפילו בלי חסדים.

ב. גם לא יארע בהם, שיחסרו מחסדים.

משא"כ עולם התחתון, רחל, העומדת מחזה שלו ולמטה, ז"ת דז"א, וחסרה מב' הללו:

א. אינה יכולה לקבל חכמה בלי לבוש החסדים.

ב. גם בעת הייחוד דנקודת השורוק, נשאר ריקה מחסדים, כי צריכה להארתו. כי אין שלמות כלל במחזה ולמטה דז"א אלא רק בהארת חכמה.

וע"כ הזיווג דז"א עם עולם העליון נקרא מקום אחד, משום שכל המדרגות וכל האיברים מתאספים שם. כל המדרגות, גם מדרגות החכמה וגם מדרגות החסדים. כי הם אינם מתמעטים מחסדים מחמת הארת השורוק, וגם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים. וכל האיברים, פירושו, הספירות.

כי ע"י הארת השורוק, מוגבהים ג' הספירות בינה ותו"מ מנפילתם, וחוזרים למדרגתם. וכל האורות והכלים, נעשו בו אחד בלי שום פירוד כלל. ואין מדרגה שתתייחד שם בהארת השורוק, בהארת חכמה, בייחוד שלם, אלא רק מדרגה זו. כלומר, בייחוד דז"א עם מדרגה דעולם העליון. כי עולם העליון יכולה לקבל חכמה בלי לבוש החסדים.

ובו מתכסים כל האורות בדרך סתום, בהשתוקקות אחת, אחר אור דחסדים בלבד.

מורה על ייחוד העליון. כי מראה הנוגה, פירושו ההארה שהתכסה, והגוונים שתומים בלתי נראים. ומשווה הכתוב את ייחוד התחתון דמראה הקשת, אל ייחוד העליון דמראה הנוגה. להורות, שכל האורות שנמשכו בייחוד העליון בכיסוי, נמשכים אל ייחוד התחתון בנגלה. ואותם ג' הגוונים הנעלמים בבת עין שבראיית העין, הם עצמם המתגלים במראה הקשת, אשר יהיה בענן ביום הגשם. ולפיכך, מראה הקשת, הוא מראה דמות כבוד ה', להיותם נמשכים מייחוד הגדול והשלם העליון.

72. ג' השמות, ה' אלקינו ה', שבשמע ישראל, מורים על ג' הגוונים לבן אדום ירוק, בעת שהם שתומים ואינם נראים. ומתקשרים אל מקום אחד, הייחוד הראשון בעולם העליון, הנקרא מקום אחד. שעל הייחוד הזה רומז הכתוב במרכבת יחזקאל: כן מראה הנוגה סביב.

ויש מראות בקשת בייחוד שלמטה, להתייחד בהם, שהם לבן אדום וירוק, כנגד ג' גוונים הסתומים, שהם בייחוד העליון, ה' אלקינו ה'. ואלו גווני הקשת הם ייחוד אחר, כמ"ש, ושמו אחד, ייחוד התחתון. והוא בשכמל"ו, שאנו אומרים אחר שמע ישראל, שהוא ייחוד התחתון. ייחוד העליון, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, הוא כנגד ייחוד התחתון, בשכמל"ו. בשמע ישראל יש שש תיבות, ובשכמל"ו יש שש תיבות. ואלו שש תיבות שבב' ייחודים הללו מורים על ייחוד ו"ק דגדלות.

73. ייקוו המים. פירושו מדידה של קו ומידה. מידה, היא מכוח ניצוץ הקשה שבבינה, שכתוב, מי מדד בשועלו מים. מ"י הוא בינה. כשבינה העלתה המלכות אליה, בשיתוף דמדה"ר בדין, אין הבינה נקראת אלקים, אלא מ"י בלבד. כי אותיות אל"ה דאלקים נופלים אז לזו"ן. ונמצא אז שבינה עצמה מתמעטת לו"ק בלי ראש, היא מודדת במידה זו גם את המוחין דזו"ן. מ"י, בינה, בעת שמעלה אליה המלכות. מדד בשועלו, מודדת בהעלאה זאת, מים, המוחין דזו"ן.

לכן כתוב, ייקוו המים. כי ע"י זה שבינה מודדת את מוחין דקטנות דזו"ן, יש לה היכולת להשפיע לאח"ז גם את המוחין דגדלות. ייקוו המים, זה שיעור כל המוחין של יוצר העולמות, ז"א, המרומזים בשם הוי"ה במילוי אלפים: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שכל גדלותם של המוחין דזו"א מרומזים בהוי"ה במילוי אלפים. ושיעורם תלוי בכתוב, ייקוו המים, שפירושו מדידת קו המידה של הבינה במ"י. ולולא מדידה זו, לא היה אפשר, שיקבל הז"א מוחין דגדלות. שמתוך שקיבלו הקטנות מבינה, ראויים לקבל גם המוחין דגדלות דבינה. וזהו, ייקוו המים אל מקום אחד. כלומר, מדידת שיעור הקטנות והגדלות מבינה אל הזו"ן.

יוצאת רחל לחוץ מייששו"ת לבחינתה עצמה, להמשיך קומת חסדים על מסך של עצמה, כדי להלביש החכמה. וזה הייחוד של נקודת החיריק. ומתקשה בלידתה. כי נבחן שרחל מתקשה בעת לידת המוחין. כי יציאתה מהיכל העליון דיששו"ת לבחינתה עצמה, הוא מיעוט וקושי בשבילה. וכמ"ש, ותקש בלדתה. כי אין המוחין נשלמים ונולדים אלא רק ביציאתה בחיריק.

וקשת לא נראה אלא רק ביום המעונן, כי אין שלמות המוחין בנקודת חולם לבד, קו ימין, אלא היא צריכה לייחוד של נקודת שורוק ונקודת חיריק, שהן דינים, והם מכונים יום המעונן.

ובעת לידת המוחין שרויים אצלה ג' המלאכים: מיכאל מימין, רפאל באמצע, גבריאל משמאל. שמקבלת את כוחם ללידת המוחין. כי מיכאל נמשך לה מחולם, ימין. וגבריאל נמשך לה משורוק, שמאל. ורפאל נמשך לה מחיריק, האמצעי. וגי' בחינות הללו, הם הצבעים, הנראים בדמות של הקשת אדום לבן ירוק.

הימין, הנמשך מחולם, מראה לבן שבקשת. השמאל, הנמשך משורוק, מראה אדום שבקשת. האמצעי, הנמשך מחיריק, מראה ירוק שבקשת. כי אלו ג' צבעים הם עולם הנגלה, רחל, שבהם הראייה. וע"כ עליה כתוב, כמראה הקשת, הראייה.

71. כן מראה הנוגה סביב. ההארה, שהתכסה ונעלמה בבת העין שבראיית העין. ד' גוונים בעין הרואה. עיקרו גוון לבן, ובתוכו גידים אדומים, גוון אדום, ובאמצעו גוון ירוק, שבתוכו בת העין, שהיא גוון שחור. אמנם מבחינת ראיית העין, אין שליטה אלא רק לבת עין לבדה, שהיא השחור שבעין. ונבחן, שג' הגוונים, לבן אדום ירוק שבעין, מתכסים ונעלמים בעת ראיית העין, מכוח שליטת השחור שבבת העין.

כי כוח הראייה אינו אלא בשחור לבדו. וזה מורה על ייחוד העליון, שהוא בהיפך ממראה הקשת, המורה על ייחוד תחתון. כי מראה הקשת, הוא הצבעים הנראים. ומראה הנוגה, הוא ההארה שהתכסה ונעלמה בבת העין, שבראיית העין. כי אותם ג' הגוונים, לבן אדום ירוק, המתכסים במראה הנוגה, הם הנראים במראה הקשת.

הכתוב, הוא מראה דמות כבוד ה', סובב על הגוונים שבמראה הקשת, ולא על מראה הנוגה. כי התייחד ייחוד התחתון דג' גווני הקשת, כפי הייחוד שהתייחד בייחוד העליון. וע"כ הוא מראה דמות כבוד ה'. ואין לפרש הכתוב על מראה הנוגה, שהרי הוא ההארה שהתכסה, והגוונים שתומים שם, ואינם נראים בבת העין שבראיית העין.

לפי זה, כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, מורה על ייחוד התחתון, רחל, ג' הצבעים הנראים לבן אדום ירוק. כן מראה הנוגה סביב,

הכתוב, ותיראה היבשה, הוא שם החקוק של הייחוד כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. כי היבשה, העולם הנגלה, נכללת בייחוד דעולם העליון, ה' אלקינו ה'.

הנוקבא דז"א, הנקראת עולם הנגלה, מרומזת בכתוב, מלוא כל הארץ כבודו, רק בעת שנקראת כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. בעת שנכללת בייחוד עולם העליון, ה' אלקינו ה'. לעומת בעת שהנוקבא יורדת משם למקומה עצמה, בייחוד התחתון, שאז אינה, מלוא כל הארץ כבודו, כי אז אינה מאירה אלא רק מבי"ע שבה, שמחזה שלה ולמטה.

תדשא הארץ דשא

מספר אלף, מורה על מוחין דחכמה, שספירותיה הן במספר אלף, כמ"ש, וְאֶאֱלֶפֶן חכמה. הרים, כינוי לג"ס חג"ת, כמו שלומדים, אין הרים אלא אבות, חג"ת. נה"י נקראים בניס, ונקראים גבעות. חציר, כינוי למלאכים, הנולדים ממוחין דג"ר שלה, אשר הצדיקים ממשיכים לה בכל יום, ע"י המ"ן שמעלים אליה, במע"ט שלהם.

ביאור הדברים. אחד מראשי התיקונים בעולם התיקון, אחר שבירת הכלים, היה גניזת או"א הפנימיים, אשר שימשו בעולם הנקודים, מפאת שבסיבת הארתם הגדולה התבטלה הפרסא, שמתחת אצילות, וירדו הכלים לבי"ע, ונשברו ומתו. ומכוח גניזה של זיווג או"א הפנימיים, אין עוד הארת ג"ר דע"ב במוחין דאבי"ע, אלא רק מוחין דו"ק דע"ב, הנמשכים מאו"א החיצוניים דע"ב. המוחין דע"ב הם מוחין דחכמה, שהג"ר דמוחין הללו מכונים או"א הפנימיים, או ג"ר דע"ב, והו"ק דמוחין הללו מכונים או"א החיצוניים, או ו"ק דע"ב.

ומסיבה זו נמצאים חג"ת של כל פרצוף בחסדים מכוסים, שאין בהם אור החכמה. כי ג"ס חג"ת עד החזה הן ג"ר של הגוף, וספירות תנהי"מ שמחזה ולמטה הן ו"ק של הגוף. ומכיוון שמוחין דג"ר דע"ב מסתלקים מכל פרצוף ואינם מאירים, ע"כ נמצאים ג"ר של הגוף, חג"ת, חסרות מחכמה, אלא שהן בחסדים מכוסים. ומכיוון שמוחין דו"ק דע"ב מתלבשים ומאירים בפרצוף, לכן ו"ק דכלים של הגוף, תנהי"מ שמחזה ולמטה, מאירים בהארת חכמה, בחסדים מגולים.

ועל מוחין הללו דע"ב, כתוב, מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. כי הרים חג"ת, שעליהם מדלגים המוחין דע"ב, שפוסחים עליהם ואינם מתלבשים בהם. כי הם צריכים לג"ר דע"ב, והם נעלמים מכל הפרצוף. אלא שהמוחין דע"ב קופצים ובאים על הגבעות, תנהי"מ שמחזה ולמטה. כי להיותם כלים

74. קדוש קדוש קדוש ה' צבאות, מלוא כל הארץ כבודו. ג"פ קדוש שבכתוב הוא כמ"ש, ייקוו המים, שהוא ג' המוחין שבבינה. המים היוצאים מלמעלה, מאת ה"ר. ה' צבאות, הוא כמ"ש, אל מקום אחד, יסוד דז"א, הנקרא חי עולמים, שאליו נמשכים המוחין מבינה. מלוא כל הארץ כבודו, הוא כמ"ש, ותיראה היבשה, ה"ת, עולם הנגלה, בעת שנכללת בייחוד דעולם העליון, שם החקוק של הייחוד כוז"ו במוכס"ז כוז"ו באותיות שניות לשם, יהו"ה אלקינו יהו"ה, שהאותיות השניות להו"ה הן כוז"ו, ושניות לאלקינו הן במוכס"ז.

75. תדשא הארץ דשא, הוא ייחוד עליון. כי עתה מגלה כוחה שבאלו המים, שנקוו למקום אחד. כל הכוח, המוחין, שהנוקבא דז"א קיבלה בייחוד עליון, בעת שהייתה נכללת שם, כמ"ש, ותיראה היבשה, היא מוציאה אותם, כשירדה למקומה, שמחזה ולמטה דז"א, בייחוד התחתון. אז, כלפי מה שהייתה יבשה, נעשתה עתה ארץ מוציאה פירות ותולדות. כי כשהייתה נכללת בייחוד עליון, כמ"ש, ותיראה היבשה, הייתה חרבה ויבשה, ולא הייתה ראויה להאיר ליישוב העולם.

משא"כ בייחוד התחתון, נעשתה ארץ המוציאה פירות ותולדות, כראוי ליישוב העולם. כמ"ש, תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע. והמוחין נמשכים בתוכה בדרך כמוס וסתום, ויוצאות ונולדות בתוכה נשמות נעלמות עליונות וצבאות קדושים. אשר כל אלו הצדיקים בני אמונה, מתקנים וממשיכים אותם בתיקוני האמונה, במ"ן, בעבודת ה'.

ב' מיני מוחין נמשכים בייחוד התחתון בנוקבא, מכוח התכללותה בייחוד עליון:

א. בדרך כמוס וסתום, שאינם נגלים כלל לתחתונים.

ב. במוחין מגולים, שיוצאים ונולדים ממנה נשמות ומלאכים לעולמות.

76. וזהו כמ"ש, מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם. כי זוהי בהמה הרובצת על אלף הרים, ובכל יום מגדלים לה אותו החציר. בהמה היא כינוי למלכות, בעת שמחוסרת מוחין דג"ר. רובצת, מורה שהיא מחוסרת ג' כלים נה"י, המכונים רגליים, בדומה לעוף הרובץ, והרגליים שלו אינן נראות, אלא רק הגוף לבד. כן המלכות, בעת שאין לה אלא רק שישה כלים חב"ד חג"ת בחיסרון ג' תחתונות נה"י, מכונה רובצת, כי נה"י שלה נעלמים.

כולם, האופנים והחיות והכרובים, מתוקנים ומלוכשים תוך התיקונים שלהם, שהם מצד המאציל עצמו, והם עומדים עוד להיתקן יותר, בשעה שבני אדם באים לעבודת ריבונם בקורבנותיהם ובתפילה. כי זהו עבודת האדם, ועשב זה נועד והוכן מלכתחילה לעבודת האדם, להיתקן בתיקון האדם כראוי.

78. וכשהם מיתקנים באותה עבודת האדם, יוצאים מהם אח"כ מזונות וטרף לעולם, כמ"ש, להוציא לחם מן הארץ. וכמ"ש, עשב מזריע זרע, שהוא המוחין דו"ק דע"ב, שאינו חציר, שהוא ג"ר דע"ב, שהרי חציר אינו מזריע זרע, אלא נועד לאכילת אש הקדושה של הנוקבא. אבל עשב הוא לתיקון העולם, כי הוא מזריע זרע.

79. וכל זה כדי להוציא לחם מן הארץ. כי כל התיקונים שניתנו לבני אדם, הוא רק לתקן עשב זה, היוצא מהארץ, שהיא הנוקבא. שעבודתם של בני אדם לריבונם, היא לכלכל על ידיהם מארץ זו טרף ומזונות לעוה"ז, ושיתברכו בני אדם מהברכות של מעלה.

אע"פ שמוחין דחציר הם ג"ר דע"ב, ומוחין דעשב הם ו"ק דע"ב, מ"מ עבודת האדם בקורבנות ובתפילה להמשיך מוחין ושפע, הוא רק על מוחין דעשב ולא על מוחין דחציר, כי המוחין דחציר, אינם מושפעים כלום לעולמות, אלא הם למזונות הנוקבא. וכל המושפע לעולמות, אינו אלא ממוחין דעשב. באופן, שכל עבודת האדם להעלות מ"ן ולהמשיך שפע מלמעלה, אינה אלא להמשיכת מוחין דעשב, שהם ו"ק דע"ב, ולא מוחין דחציר, שהם ג"ר דע"ב.

וכתוב, מצמיח חציר לבהמה, שבחינת חציר הוא לנוקבא עצמה, המכונה בהמה. הו"ה במילוי אותיות ה', שבג"י בהמה, ב"ן (52). ועשב לעבודת האדם. ורק עשב ניתן לעבודת האדם, כדי להוציא לחם מן הארץ.

80. עץ פרי עושה פרי. הוא ב' מדרגות זכר ונקבה. עץ פרי, הנוקבא דז"א. עושה פרי, היסוד דז"א, זכר. ונקרא עושה פרי, כי כל אלו הפירות שמולידה הנוקבא, באים אליה מהזכר. ונמצא, הזכר הוא עושה הפירות בנוקבא, וע"כ נקרא עושה פרי.

כמו שעץ פרי, הנוקבא, מוציאה הכוח שקיבלה מעץ עושה פרי, הזכר, כן מוציאה גם כוחה עצמה. יש תולדות מיוחדות לעץ פרי, הנוקבא, שאינם בעושה פרי, הזכר. מכוחה של הנוקבא עצמה באים הכרובים והתימרות, שהם באים מבחינתה עצמה. ומהם תימרות? אלו הם העולים בעשן הקורבן, ומיתקנים עם הקורבן, ונקראים תימרות עשן. כמ"ש, מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן. והכרובים הם כנגד עשב שקיבלה מהזכר. ותימרות העשן הן כנגד חציר שקיבלה מהזכר.

דו"ק, יש להם מוחין הללו. כי ו"ק דע"ב נשארים ומאירים. הרי שמדלג ופוסח על ההרים, וקופץ על הגבעות דווקא, שהם תנה"ם.

אמנם אין הכוונה, שיצאו המוחין בזיווג ו"ק בלי ג"ר. כי במוחין דע"ב, לא יכול לצאת ו"ק בלי ג"ר. אלא שמתחילת הזיווג, נמשך לכל פרצוף קומה שלמה דע"ב, ג"ר וו"ק. אלא המוחין דג"ר דע"ב חוזרים ויוצאים לחוץ מהפרצוף, ונשאר מלוכב בפרצוף רק המוחין דו"ק דע"ב. ומכל זיווג יוצאים תולדות, אפילו ממוחין דג"ר דע"ב, הנמשכים רק בתחילת הזיווג ותכף נעלמים. ולפי זה נמצאים ב' מיני תולדות מהזיווג זו"ן למוחין דע"ב:

א. היוצאים בתחילת הזיווג מהג"ר דע"ב. ונקראים חציר, שהם מלאכים השולטים לפי שעה, כי מוכרחים להתבטל תכף עם העלמת המוחין דג"ר דע"ב שמשם נולדו.

ב. המוחין דו"ק דע"ב, הנשארים בכל פרצוף, ונקראים עשב מזריע זרע.

לכן נאמר, בהמה הרובצת על אלף הרים. בהמה היא הנוקבא דז"א, שמבחינת אלף, שפירושם מוחין דחכמה, היא רובצת על ההרים, חג"ת, שמחוסרת ג"ר, כמ"ש, מדלג על ההרים. עכ"ז, ובכל יום מגדלים לה אותו החציר, וחציר זה אלו מלאכים השולטים לפי שעה. כי הצדיקים מעלים מ"ן בכל יום, לזיווג זו"ן למוחין דע"ב, שזה נבחן, שהם בכל יום מגדלים לה אותו החציר. כי בתחילת הזיווג יוצאים בהכרח גם הג"ר דע"ב, שהתולדות שלהן נקראים חציר. שפירושו, מלאכים, השולטים לפי שעה.

אבל מוכרחים להעלם תכף, משום שהג"ר דע"ב יוצאות לחוץ מפרצוף. ששליטתם נמשכת מקו שמאל, שנברא ביום שני, שבשליטתם רוצים לבטל את קו הימין, כמו קו השמאל שנברא ביום שני. והם עומדים למאכל בשביל הבהמה הזו, שמהאריתם אינו נמשך כלום לתחתונים, אלא הנוקבא בעצמה נהנית מהם בעת שליטתם. ואח"כ שורפת אותם ומבטלת אותם, משום אש אוֹכֵלָה אש. שליטת השמאל מכונה אש, שהם המלאכים. והנוקבא, בהארית השמאל שלה, מכונה ג"כ אש. ובעת שמבטלת המלאכים, נבחנת לאש אוכלת אש.

77. ועשב לעבודת האדם. מורה על האופנים, החיות והכרובים. אופנים הם מלאכים שבעשיה. חיות הם המלאכים שביצירה. כרובים הם המלאכים שבבריאה. אשר אלו המלאכים כולם נמשכים מו"ק של המוחין דע"ב, וע"כ הם בני קיימא. ולא כמו אותם המכונים חציר, הנמשכים מג"ר דע"ב, שהם שולטים רק לשעתם ותכף נשרפים.

דכלים, ואינה ראויה לזיווג. וספירת הנצח פני אריה, הוד פני שור, יסוד פני נשר, מלכות פני אדם. פני אדם, כל הצורות כלולים בפנים האלו. מטעם, שפני אדם פנים גדולות. ומצטייר בהן צורות חקוקות כחקיקות שם המפורש, בארבע רוחות העולם. עיי פני אדם קונים גם ג' החיות פנים גדולות, חו"ב תו"מ שבמוחין דגדלות, המרומזים בשם הו"ה בד' אותיותיו: " חכמה ודרום, ה' בינה וצפון, ו' ז"א ומזרח, ה"ת מלכות ומערב. וע"כ נבחן, שכל הצורות, אריה נשר שור, שהם נה"י, כלולות בפני אדם, מלכות, שזולת פני אדם, בהעלאת נה"י בלי מלכות, הם נמצאים עוד בפנים דקטנות במוחין דו"ק.

82. מיכאל רשם רשימה לצד דרום וכל ג' הפנים, פני אריה פני שור פני נשר, מסתכלות אל פני אדם. רשם רשימה, פירוש, שמקצה מקום הזיווג. צד דרום, ימין, להמשכת אור חסדים מכוסים. מסתכלות, פירושו מקבלות בכוח הסתכלותן.

לעת גדלות, כשהנוקבא דז"א מעלה אליה את המלכות מבי"ע, הנקרא פני אדם, אז נעשה זיווג זו"ן על מלכות הזו מימין, דרום, ונמשך עליה קומת מוחין דגדלות. ואז כל ג' הפנים, אריה שור נשר, מקבלות המוחין דגדלות ממלכות הזו, המכונה פני אדם. ונמצא, שכל ג' הפנים מסתכלות אל פני אדם, מקבלות מפנים האלו. ומיכאל הוא אחד מד' המלאכים, המשמשים את הנוקבא דז"א. ולפיכך הוא רושם ומכין מקום הזיווג, והוא מלאך החסד. וע"כ רושם לצד דרום, ימין, חסד.

אדם הוא זכר ונקבה, ולא נקרא בשם אדם זולתם. המלכות לפי עצמה לבדה, כשאיננה בזיווג עם ז"א, אינה נקראת בשם אדם, להיותה בלי זכר. אלא רק בעת שמזדווגת עם הז"א, אז נקראים שניהם בשם אדם. כמ"ש, זכר ונקבה בְּרָאָם, ויברך אותם, ויקרא את שמם אדם ביום הַבְּרָאָה. הרי ששניהם ביחד נקראו אדם. אמנם כל אחד לעצמו הוא כמו חצי גוף, ואינו נקרא אדם.

וממנו, מפניו של אדם שבזיווג לצד דרום, הצטיירו הצירים, כמ"ש, רַכַּב אַלְקִים רִיבוֹתַיִם אֶלְפֵי שָׁנָאן, שהוא מרכבה תתאה, המכונה רכב אלקים. צירים, פירוש, שיעורי קומה הנולדים מהזיווג. כי כל קומה יש לה ציור מיוחד לפי תכונת הזיווג דהכאה.

ביאור הדברים. אלו ד' החיות, אדם אריה שור נשר, מכונות בשם מרכבה, להיותן ד"ס נהי"מ, העולים מבי"ע, ומתחברות אל הנוקבא דז"א, להשלים הע"ס שלה, שתהיה ראויה לזיווג. ומתוך שזולתן לא הייתה ראויה לזיווג, ע"כ נבחן

בכל זמן שישראל היו צדיקים, היו הכרובים דבוקים זה בזה בדבקות פב"פ. ועשן הקורבן, בעת שישראל היו צדיקים, היה עולה באורח יושר, שלא היה נוטה לא לימין ולא לשמאל. ונאמר כאן, שבחינת כרובים פב"פ, שהיא פנים גדולות, וכן בחינת עשן הקורבן העולה באורח יושר בעת ההוא, הם נמשכים מכוחה עצמה של הנוקבא, ה"ת דהו"ה, שהיא פני אדם. ולא מכוח הזכר, שהוא יה"ן, פני אריה. וכולם, הכרובים והתימרות, עומדים בתיקוניהם לעבודת האדם.

חציר אינו עומד כן, שהרי הוא נועד לאכילה. כי יש הפרש בין ריח לאכילה. כי הריח עולה מלמטה למעלה, ואינו מתפשט למטה. והאכילה מתפשטת מלמעלה למטה. שנאמר, אע"פ שתימרות עשן הם מוחין, הנמשכים מג"ר דע"ב כמו החציר, מ"מ נשארים עומדים וקיימים בכוח תיקונם לעבודת האדם, ואינם מתבטלים. שהם מתוקנים ע"י עבודת הקורבנות, ששורף הקורבן באש, ומעלה העשן לריח ניחוח מלמטה למעלה, שאין מגיע מהם לתחתונים, וע"י זה מתקיימים ואינם מתבטלים.

משא"כ מוחין דחציר, שנועדים לאכילה, להתפשט מלמעלה למטה, כדוגמת האכילה. ולפיכך מתבטלים ואינם קיימים. כי המוחין הללו אינם ראויים להתפשט למטה לתחתונים.

81. עץ פרי עושה פרי. מורה על צורות זכר ונקבה, אשר דמות פניהם הוא פני אדם. עץ פרי, הנוקבא דז"א. עושה פרי, היסוד דז"א, זכר, העושה בה פירות. אלו הזכר והנוקבא אינם כמו הכרובים, המרומזים בעשב מזריע זרע. כי אלו הם פנים גדולות חתומות בזקן. וכרובים הם פנים קטנות, כמו פני תינוקות. פנים, פירוש ג"ר ומוחין. פנים גדולות הן מוחין דגדלות, המקובלות מיי"ג (13) מידות הרחמים שבא"א, הנקרא דיקנא דא"א. ולכן אמר, חתומות בזקן. ונקרא ג"כ מזל. ופנים קטנות הם מוחין דקטנות.

בפני אדם כלולים כל הצורות, אריה שור נשר. משום שהם פנים גדולות. כי פנים גדולות, מוחין דגדלות וג"ר, אינם מקובלים לנוקבא, בעת שיש לה רק ו"ס חב"ד חג"ת, וחסרה ד"ס נהי"מ. אלא אחר שמעלה את נהי"מ שלה מבי"ע, ונשלמת בע"ס דכלים, אז מזדווגת עם הז"א, ומקבלת ממנו מוחין דגדלות. ויש ב' העלאות:

א. מתחילה מעלה נה"י בחסר מלכות, ואז יש לה רק ג"ר דו"ק, שהם מוחין דקטנות,

ב. ואח"כ כשמעלה גם את המלכות, הנקרא פני אדם, אז משיגה מוחין דגדלות.

ואלו נהי"מ שמעלה מבי"ע, מכונים ד' חיות, הנושאות את הכיסא אל הז"א לזיווג. כי זולתם נמצא הכיסא, הנוקבא דז"א, חסרה מהע"ס

דזו"ן במחזה ולמעלה, במרכבה עילאה, עולה אח"כ גם מחזה ולמטה של ג' החיות, אריה שור נשר. והן נכללות בזיווג העליון שמחזה ולמעלה דזו"ן, ומקבלות השפע מפני אדם, אשר שם. ויורדות ומשפיעות לבני ג' העולמות בי"ע. וגי החיות האלו מכוונות מרכבה תתאה, בהיותן מחזה ולמטה.

ונאמר, שממנו הצטיירו הציורים, כמ"ש, רכב אלקים ריבתיים אלפי שָׁנָאן, כי מזיווג העליון שבצד דרום, הצטיירו ויצאו החיות של מרכבה תתאה, כמ"ש, רכב אלקים ריבתיים אלפי שנא"ן. כי החיות שבמרכבה תתאה מכוונות שנא"ן.

83. השם שנא"ן כולל כל הציורים, כל החיות, שהן שור נשר אריה כי זהו ראשי התיבות של שנ"א של שנא"ן. והאות נ' של שנא"ן רומז על פני אדם, הנכללות בהן. הן הוא התפשטות של זכר ונקבה, הנכללים כאחד. כי פני אדם חסרות בהן עצמם, להיותן מחזה ולמטה, שהמלכות משם חסרה. אלא מתוך שהן עולות ונכללות בזיווג העליון שמחזה ולמעלה, הן מקבלות משם פני אדם. ולפיכך הוא מרומז בן', ולא בראשי תיבות, כמו שאר ג' החיות. כי אין להן פני אדם פרטי, אלא התפשטות והתכללות מפני אדם שלמעלה מחזה.

כולם, כל מה שבבי"ע, יוצאים מאלו החיות, שהן שנא"ן. ומתפרדים ומתפרדים הצורות שבבי"ע, כל אחד ואחד בבחינתו כראוי לו. שגי העולמות בי"ע וכל אשר בהם, מיוחסים למחזה ולמטה דזו"ן. וע"כ אינם יכולים לקבל ממרכבה עילאה, שמחזה ולמעלה דזו"ן. אלא שמוכרחים לקבל מהחיות שבמרכבה תתאה, שהן שנא"ן, המיוחסים לבחינתם, להיותם מחזה ולמטה דזו"ן.

84. ואלו החיות הן משולבות זה בזה, וכלולות זה בזה, כדי שתהיה כל אחת כלולה בחברתה. כלומר, שד' החיות שנא"ן משולבות זו בזו, באופן שפני שור כלולות מד' החיות, ופני נשר כלולות מד' החיות, ופני אריה כלולות מד' החיות. שיש לכל אחת ארבע פנים, שנא"ן, והן י"ב פנים. אבל אינן ט"ו (16), כי פני אדם בפרטיות אין להן, אלא שהיא בהם מהתכללות בלבד, בשיעור שהוא כלול ומשולב בג' החיות. וע"כ הן י"ב פנים.

החיות שנא"ן, מתנהגות בארבעה שמות חקוקים, כמ"ש, אל הגדול הגיבור והנורא, שעולים אליהם להתנהג ולהסתכל. להתנהג, פירושו למוחין דו"ק. להסתכל, פירושו למוחין דג"ר. אלו ד' השמות חקוקים בד' החיות שבמרכבה עילאה שלמעלה מחזה דזו"ן. והחיות שבמרכבה תתאה, שלמטה מחזה, שאין להם זיווג במקומם, משום שחסר להם פני אדם, צריכים לעלות לד' השמות שלמעלה, ומקבלים מוחין דו"ק וג"ר מזיווג העליון אשר שם.

שהנוקבא רוכבת על ד' החיות הללו, והן נעשו למרכבה אליה, כי נושאות אותה אל הזיווג.

אמנם יש ב' מרכבות לבי זיווגים, המכוונות מרכבה עילאה ומרכבה תתאה. ויש הפרש גדול ביניהן. כי במרכבה עילאה יש ד' חיות, אדם אריה שור נשר, ובמרכבה תתאה יש רק ג' חיות, שנ"א. ואדם אין בהן בפרטיות, אלא רק בדרך התכללות.

ויש להבין, למה התחלקו החיות להיעשות ב' מרכבות לבי זיווגים. ולמה אינו מספיק זיווג אחד. וכן למה חסר פני אדם פרטי במרכבה תתאה. והעניין הוא, כי נודע שאין בא"א דאצילות אלא רק ט"ס, וכן לאחריו בכל פרצופי אבי"ע. כי המלכות חסרה, מטעם שנגזזה בראש פרצוף עתיק, ולא נמשכה לא"א. שזה אחד מראשי התיקונים, שנעשו בעולם התיקון. אמנם אין הפירוש, שכל ע"ס שבמלכות חסרות, שהרי אין זיווג אלא רק במסך שבמלכות לבדה. אלא רק המלכות דמלכות לבדה חסרה, וט"ר של מלכות נשארו בפרצופים.

ולפיכך, כשנבררה ועלתה אל הנוקבא המלכות שלה מבי"ע, שהוא פני אדם, לא עלו אליה אלא רק ט"ר של המלכות לבדן, כי המלכות דמלכות חסרה. והנה הט"ר שבכל פרצוף, נמצאות למעלה מחזה שלו, ומחזה ולמטה נבחן למלכות של הפרצוף. ולפי זה נמצא, שאין פני אדם, מלכות העולה מבי"ע, אלא רק מחזה ולמעלה, רק ט"ר דמלכות, המסתיימות במקום החזה. אבל מחזה ולמטה, ששם המלכות דמלכות, אין שם פני אדם, כי המלכות דמלכות נגזזה בראש פרצוף עתיק, ואינה מתגלה בעולמות.

ונודע שכל בחינה עולה לבחינה שכנגדה בעליון. ולפיכך עלתה מחזה ולמעלה של פני אדם, לבחינת מחזה ולמעלה של זו"ן, ונעשה הזיווג השלם של פני אדם רק במחזה ולמעלה שלהם. ולכן מיכאל רשם רשימה לצד דרום, וכל ג' הפנים מסתכלות אל פני אדם. כי הזיווג שמחזה ולמעלה, נקרא צד דרום, צד ימין, אור חסדים מכוסים.

מיכאל רושם מקום הזיווג רק מחזה ולמעלה, מטעם שלא עלה יותר מפני אדם, המלכות, רק ט"ר, המיוחסים רק למחזה ולמעלה, ולא למחזה ולמטה. וכאן במחזה ולמעלה, הזיווג שלם בכל ד' החיות נהי"מ, המכוונים: פני אדם, פני אריה, פני שור, פני נשר. והם הנקראים מרכבה עילאה, להיותם נושאים את הנוקבא לזיווג העליון שמחזה ולמעלה. ולהיותם כולם מחזה ולמעלה של כל אחד מד' החיות.

אמנם ג' העולמות בי"ע, וכן נר"ן של בני אדם, אינם יכולים לקבל השפע שלהם מהזיווג שמחזה ולמעלה, כי הם מיוחסים לספירות שמחזה ולמטה דזו"ן. ולפיכך אחר שנעשה זיווג השלם

ולפיכך השור לא נכלל, אלא רק בשם א"ל, ולא נכלל בשם גדו"ל, להיותו בעצמו קו שמאל, שאין המוחין שלו נמשכים אלא רק מלמטה למעלה. אלא הנשר, קו אמצעי, שיכול להאיר מלמעלה למטה, עלה ונכלל בימין, וקיבל את הגדלות אשר בשם גדו"ל, כי יכול להאיר לתחתונים. שנאמר, להתנהג ולהסתכל בדרך עלייה בעטרה של מעלה.

הזוהר מפרש, איך הנשר מקבל הגדלות מקו שמאל דרך קו הימין. ואומר, שעולה להתנהג ולהסתכל בדרך עלייה בעטרה של מעלה. כי החכמה, הנמשכת ע"י קו שמאל, היא העטרה של מעלה. כי עטרה פירושו מוחין דג"ר, כמ"ש, צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אימו. והיא מאירה בקו שמאל רק בדרך עלייה מלמטה למעלה.

וכשמתנהג ומסתכל בעטרה, המאירה בדרך עלייה בשמאל, אז נכלל הימין בשמאל, ומקבל הארת העטרה אשר שם, וקונה אז השם גדו"ל. אז הוא חוזר לאחור, והכיסא חוקק ומפתח אותו, ונרשם על ידו להתנהג בשם א"ל. אז, אחר ההתכללות האמורה, חוזר הנשר למוחין דו"ק, מוחין דאחור, והכיסא, הנוקבא, חוקק ומפתח אותו. והנשר נרשם להתנהג בשם הזה. כלומר, שתהיינה מידותיו של הנשר כמידותיו של השם גדו"ל, שהוא ימין וחסדים.

87. עולה להתנהג ולהסתכל האריה לפני אדם של מעלה, עולה כנגדו שם אחר, המתעטר ונחקק בב' פנים ובב' צבעים. להתחזק ולהתקשר בגבורה. והוא השם גיבו"ר. אז, אחר ההתכללות, חוזר לאחוריו, למוחין דו"ק, והכיסא, הנוקבא דז"א, חוקק ומפתח אותו. והוא נרשם להתנהג בשם גיבו"ר. כלומר, שתהיינה מידותיו של האריה, ימין, כמידותיו של השם גיבו"ר, ויתנהג במידת הגבורה.

כשעלה האריה, קו ימין וחסדים, מהמערכה תתאה, אל זיווג העליון שבמרכבה עילאה, שמחזה ולמעלה דזו"ן, לקבל משם מוחין דו"ק ודג"ר, המכונים התנהגות והסתכלות, עולה כנגדו השם גדו"ל אשר שם, והאריה נכלל בו, ומקבל על ידו מוחין דו"ק ודג"ר.

אמנם השור והנשר לא יכלו להיכלל בקו שמאל, מטעם היותם בעצמם ג"כ ממידת השמאל, כמ"ש, לפני שור מהשמאל לארבעתן. וכן הנשר, קו אמצעי, יש בו ימין ושמאל. ואם היה נכלל בשמאל של מעלה, הייתה מידת השמאל מתגברת עליו. אלא רק האריה, שכולו מקו הימין, יכול לעלות לקו שמאל של מעלה, ששם הארת חכמה, ומקבל מידותיו ומחזירם לימין של עצמו.

85. עולה להתנהג ולהסתכל השור אל פני אדם, עולה שם אחד, מתעטר ונחקק בשני צבעים, והוא השם א"ל. כי אין לאלו החיות שלמטה זיווג במקומן, מפני שחסר בהן פני אדם, אלא שצריכות לעלות למעלה למרכבה עלאה, לקבל מזיווג פני אדם אשר שם, את המוחין דג"ר ודו"ק.

הזוהר מבאר כאן, עליית כל חיה לפני אדם שבמרכבה עילאה, וייחודה עם השמות אשר שם. ואומר, כשעולה השור, השמאל של החיות, אל זיווג העליון שבמרכבה עילאה, לקבל ו"ק וג"ר מפני אדם אשר שם, אינו עולה לשם גיבו"ר אשר שם, לקו שמאל, אלא שעולה לשם א"ל אשר שם, שבקו ימין. כי אין תיקון לשמאל אלא בחסדים שבימין. ונמצא השם א"ל מתעטר ונחקק בב' צבעים, שהם צבע לבן מעצמו, וצבע אדום מהשור שנכלל בו.

אז, אחר שנכלל השור בשם א"ל, חוזר לאחור, שנשאר רק במוחין דו"ק, המכונים מוחין דאחור, והכיסא, הנוקבא דז"א, חוקק ומפתח אותו, ונרשם על ידו להתנהג בשם א"ל. כלומר, אע"פ שהשור שמאל, ודרכו בדינים וגבורות, מ"מ נרשם להתנהג בחסדים שבשם א"ל, כי כבר נמתק כל מדה"ד שבו.

86. עולה להתנהג ולהסתכל הנשר לפני אדם. עולה שם אחר, מתעטר ונחקק משני פנים ובב' צבעים, פני אדם לפני נשר, צבע הימין לבן וצבע הנשר ירוק, להתנהג ולהסתכל בדרך עלייה, בעטרה של מעלה. והוא גדול. מתעטר, פירושו מוחין דג"ר. נחקק, מוחין דו"ק. להתנהג ולהסתכל, מוחין דג"ר ומוחין דו"ק.

כשעלה הנשר, קו אמצעי של החיות שלמטה, אל זיווג העליון שבמרכבה עילאה, לקבל משם מוחין דו"ק ומוחין דג"ר, המכונים התנהגות והסתכלות, עולה כנגדו השם גדו"ל אשר שם, והנשר נכלל בו, ומקבל ממנו מוחין דו"ק ודג"ר. השם גדו"ל, קומת הגדלות שבמרכבה עילאה, עומד שם בימין. ואע"פ שהחכמה, ג"ר, נמשכת ועומדת בקו שמאל בנקודת השורוק, אמנם ב' הקווים ימין ושמאל נכללים זה בזה בזיווג ע"י קו האמצעי, המכריע ומקיים הארת שניהם. באופן, שהחסדים שבימין יאירו מלמעלה למטה, והארת החכמה שבשמאל תאיר מלמטה למעלה.

ואז נכללים ב' הקווים זה בזה, כי הימין נכלל בהארת חכמה שבשמאל וקונה השם גדו"ל, וכן השמאל נכלל בהארת החסדים שבימין, ומתלבשת החכמה בחסדים. ולפיכך, אע"פ שעיקר הגדלות הוא בשמאל, מ"מ הגדלות נמשכת רק מקו ימין, להיותו מאיר מלמעלה למטה, ומגיע אל התחתונים. ולא מהשמאל, כי הוא מאיר מלמטה למעלה, ואין הארתו נמשך לתחתונים.

צורות שנא"ן האלו חקוקות ומפותחות בכיסא, נוקבא דז"א. והכיסא נחקק ונרקם בהן. כי צירופי שמות ושיעורי קומה זה בזה, מכונה בשם רקימה. בדומה לרוקם ב' צורות, משונות זו מזו, מעל ב' צידי היריעה, מצד אחד אריה ומצד שני שור, וכדומה. ומכיוון שאלו השמות והחיות יצאו בכיסא בב' הפנים והצבעים ביחד, ע"כ מכונה זה בשם רקימה, שהכיסא נרקם מהם.

ונרקמו, אחד לימין ואחד לשמאל, ואחד לפנים ואחד לאחור. ורשומים לארבע רוחות העולם: פני אריה נרשם לימין, רוח דרום. פני שור משמאל, רוח צפון. פני נשר מפנים, רוח מזרח. פני אדם מאחור, רוח מערב. והם ד' אותיות הוי"ה. כי י"ה דרום וצפון, וכן ימין ושמאל. ו"ה, מזרח מערב, וכן פנים ואחור.

90. בעת שהכיסא, הנוקבא דז"א, עולה לזיווג עם ז"א, הוא נרשם בארבע צורות, שנא"ן. אלו ארבע שמות העליונים, נושאים את הכיסא הזה לזיווג עם הז"א. ואלו ד' החיות, המתייחדים עם ארבע השמות האל הגדול הגיבור והנורא, הם נהי"מ של הנוקבא, שהתבררו ועלו מבי"ע, והתחברו והשלימו לה ע"ס, כדי שתהיה הנוקבא ראויה לזיווג עם ז"א. כי בהיותה חסרה את הספירות נהי"מ, אינה ראויה לזיווג. וע"כ נבחנים החיות האלו, ד"ס נהי"מ, שנושאים את הכיסא. וכן מכונים בשם מרכבה אל הנוקבא.

ונאמר, שאלו ארבע שמות העליונים, נושאים את הכיסא הזה לזיווג עם הז"א. כי זולתן הנוקבא, כיסא, חסרה מספירות נהי"מ שלה. וכשהן עולות אליה ומתחברות בה, הן נושאות אותה לזיווג. והכיסא, הנוקבא, נכלל בהם, בעת הזיווג. כלומר, שנשלמת מהשמות הללו. שהרי הם נהי"מ המשלימים ע"ס שלה. עד שהכיסא מקבל ומלקט בזיווג הז"א, נפשות ותענוגים הנחמדים. אחר שקיבלה וליקטה התענוגים והחמודות האלו, היא יורדת מלאה, כמו אילן המלא ענפים מכל צדדיו, ומלא פירות.

91. אחר שיורד הכיסא ממקום הזיווג למקומה עצמה, שהוא מחזה ולמטה, יוצאות אלו ארבע הצורות, ד' החיות שנא"ן, מצוירות כל אחת בצורה: חקוקות מאירות נוצצות ולוהטות. והן זורעות זרע בעולם.

חקוקות, פירוש, שיעורי כלים לבית קיבול. מאירות, פירוש, שיעורי קומות או"י. נוצצות, פירוש, שיעורי קומות או"ח. לוהטות, פירוש הארות מלמטה למעלה, כמו אש הלוהט מלמטה למעלה, והן הארות השמאל. והם זורעים זרע בעולם. כלומר, שבהם מושפעים כל התולדות שבג' עולמות בי"ע. אז נקראים ד' החיות שנא"ן, כמ"ש, עשב מזריע זרע. עשב, כלומר החיות, הזורעים זרע בעולם.

88. פני אדם מסתכלות בכל החיות, וכולן עולות ומסתכלות בו. כי כולן עלו לפני אדם של מעלה במרכבה עילאה. משום שלמטה לא נמצא בהן פני אדם, אז הצטיירו כולן בחקיקות שלהן בציוור זה בשם אחד, הנקרא נור"א. ציוור, פירושו שיעור קומה. חקיקות, כלים. הצטייר, יציאת שיעור הקומה ע"י זיווג דהכאה המיוחדת לה.

בעת עליות החיות לפני אדם, המלכות, שבמרכבה עילאה, וקיבלו משם קומת הגדלות, ע"י הסתכלותם זה בזה, אז קיבלו משם את השם נור"א. כי המלכות נקראת יראה, והזכר שלה נקרא נור"א, כמ"ש, והאלקים עשה שייראו מלפניו.

אז כתוב, ודמות פניהם פני אדם, כי כל החיות, שנ"א, כלולים בדמות אדם. ודמות הזו כוללת אותם. כמ"ש, דמות אדם לְהִנֵּה, וארבעה פנים לאחת. כי ג' החיות נכללו זה מזה, וגם נכללו מפני אדם של מעלה. הרי יש לכל חיה ד' פנים: שנא"ן. שהן 12 פנים.

89. ולכן נקרא הקב"ה, האל הגדול הגיבור והנורא. כי שמות האלו חקוקים למעלה במרכבה עילאה. כלול בדי' אותיות של השם הוי"ה, השם הכולל כל השמות. כי התכללות שור של מטה באריה של מעלה, הוא י' דהוי"ה, השם א"ל. והתכללות אריה של מטה בשור של מעלה, הוא ה' דהוי"ה, השם גיבור. והתכללות נשר של מטה באריה של מעלה, הוא ו' דהוי"ה, השם גדו"ל. ופני אדם של מעלה הנכלל בכל החיות של מטה שעלו אליו, הוא ה"ת דהוי"ה, השם נור"א.

וסדר החיות דמרכבה תתאה הוא משונה מסדר החיות שבמרכבה עילאה. כי במרכבה עילאה הסדר הוא: אדם אריה שור נשר. ובמרכבה תתאה הסדר הוא: שור נשר אריה אדם, כמו ראשי התיבות שנא"ן. כי מצד ימין, ששם הוי"ה, כך הוא הסדר של ד' החיות, אדם אריה נשר שור. אשר שור, גבורה, לאחרונה. והחיות של צד האחר, שהם הנזיקין שבשמאל, כך הוא סידור שלהם, שור נשר אריה אדם, שהוא שנא"ן.

וכתוב, רכב אלקים ריבתיים אלפי שנאן, שהם שנא"ן. ונודע, שמרכבה עילאה היא ימין, ומרכבה תתאה היא שמאל. וטעם השינוי, הוא מפני שחיות של מטה, אין להן זיווג במקומם, אלא שמקבלות מזיווג של מעלה. וע"כ, מטרם שהתמתק השור בעלייתו לימין, לא תוכל שום חיה לעלות שם. כי ריבוי הדינים שבשור מעכבים עליהן. ולפיכך עולה תחילה השור, ואח"כ הנשר, קו אמצעי, שגם בו יש שמאל, וצריכים להמתיקו תחילה. ולבסוף עולה האריה לשמאל של מעלה, ואז נכללים כולם בפני אדם של מעלה. ולפיכך השתנה הסדר לשנא"ן.

ומכ"ש בני אדם, הנולדים מהם, אינם ראויים לקבל האורות בכלים שלהם עצמם, זולת באמצעות מלבוש מזו"ן. ולפיכך אינם מתקיימים לנצח, כי אין צדיק בארץ אשר לא יחטא. ובעת שיפגמו המלבוש העליון עד שאינו ראוי עוד לתפקידו, תכף מסתלקים הנר"ן שלהם ומתים.

95. ובכל לילה, בעת שהאדם ישן, מתפשט הרוח של האדם מהמלבוש הזה, ועולה למעלה למי"ן לזו"ן. ואש האוכל אש, הנוקבא דז"א, אוכל ושורף את הרוח. ואח"כ חוזרים הרוחות לתחייתם כמתחילה, ומצטיירים בלבושים שלהם. ומשום זה אין לרוחות קיום, כמו אלו הצורות של מעלה, המלאכים דעשב. אלא שנשרפים וחוזרים ומתחדשים. כמ"ש, חדשים לבקרים רבה אמונתך. שכתוב על רוחות בני אדם, שהם חדשים בכל יום. כי בעת שינה עולים הרוחות למעלה ונשרפים וחוזרים ומתחדשים. מטעם, כי רבה אמונתך, שהיא רבה, גדולה ולא קטנה.

כי ב' מיני מלאכים יוצאים מזיווג זו"ן:

- א. מלאכים המכונים דשא, הנמשכים מג"ר דע"ב, שיוצאים לשעתם ותכף נשרפים בנוקבא.
- ב. מלאכים המכונים עשב, הנמשכים מו"ק דע"ב, שהם בני קיום.

ואין זיווג בזו"ן אלא ע"י מי"ן שמעלים בני אדם. והנה בעת שינה, נמצאים הצדיקים מעלים את הרוחות שלהם במי"ן לזיווג זו"ן, כמ"ש, בידך אפקיד רוחי, פדית אותי ה' אל אמת. ולפי זה, היו צריכים לצאת, ע"י אלו המי"ן, ב' מיני רוחות:

- א. שאינם בני קיום, אלא נשרפים תכף, כמו מלאכים של דשא.

ב. שהם בני קיום, כמו מלאכים של עשב.

אמנם לא כך, כי לא נמשך להם אלא רוח אחד, שמתחילה נשרף, ואח"כ מתחדש ומתקיים.

כי אלו ב' מיני מוחין, ג"ר דע"ב וו"ק דע"ב, הם כמו ב' הפכים, שאי אפשר שיבואו בנושא אחד בזמן אחד. וע"כ במלאכים, שהם למעלה מזמן, שאי אפשר שיבואו בהם בב' זמנים, לכן הם באים בהם בב' נושאים, בב' מיני מלאכים. אבל בני אדם, שהם בעלי זמן, יכולים לבוא בהם בנושא אחד, אלא בב' זמנים. שמתחילה, כשמקבלים מג"ר דע"ב, הם נשרפים כמו המלאכים של הדשא והחציר. ואח"כ, כשמקבלים מו"ק דע"ב, הם חוזרים לקדמותם ומתקיימים. שזה, חדשים לבקרים. כי מתוך שנשרפים, מקודם, הרי הם נבחנים כמתחדשים בכל בוקר.

כי רבה אמונתך, ולא קטנה. הנוקבא דז"א נקראת אמונה. ומתוך שהנוקבא צריכה מהתחלה להיות גדולה, לקבל את הג"ר דע"ב, ולא קטנה,

92. כשיוצא צורת האדם, הכולל לכל הצורות, אז כתוב עליו, עץ פרי עושה פרי. כי אדם הוא זכר ונקבה. ועץ פרי הוא נקבה. ועושה פרי הוא זכר. וכתוב, אשר זרעו בו על הארץ, כלומר, שלא הוציא זרעו אלא לתועלת הארץ. אשר זרעו בו, פירושו, שאסור לאדם להוציא ממנו זרע לבטלה.

93. דשא, שבכתוב, תדשא הארץ דשא, אינו מזריע זרע. וע"כ מתבטל ואינו מתקיים כמו אלו האחרים. כי החציר הוא, המלאכים, השולטים לפי שעה, שנבראו ביום שני. והם עומדים למאכל בשביל בהמה. ודשא וחציר היינו הך. שאין לו לדשא דמות, להצטייר ולהיחקק בדמות וציור במשהו, אלא נראים ואינם נראים.

כי דמות וציור באים מהכלים. כי האורות אין להם שום שינוי מראש הקו עד סוף עשיה. וכל השינויים והצורות רק מהכלים באים. ואילו האורות, הנקראים חציר או דשא, הם ג"ר דע"ב, שאין להם כלים בעולמות אבי"ע. כי הכלי שלהם לא נגלה אלא באו"א הפנימיים דעולם הנקודים. ונודע, שאו"א אלו נגזזו ואינם מתגלים יותר בעולמות אבי"ע. וע"כ אין לג"ר דע"ב כלי במשהו.

וע"כ נראים ואינם נראים. כי נראים בהכרח, כדי לגלות המוחין דו"ק דע"ב, מוחין דחיה. כי אי אפשר שיתגלו ו"ק בלי ג"ר. ואחר שנגלו המוחין, הם מסתלקים תכף ומיד ואינם נראים. כי אין להם כלים להתלבש שם. וזה הכלל, כל אלו שלא הצטיירו בצורה ודמות, בכלים, אין להם קיום, אלא נבראים ועומדים לפי שעה, ונאכלים תכף ומיד באש אוכלה אש. ושוב חוזרים ונבראים, ותכף נאכלים באש אוכלה אש כמקודם לכן. וכן חוזר חלילה, וכן בכל יום.

94. בן אדם למטה, בעוה"ז, יש לו דמות וציור, ומי"מ אינו מתקיים לנצח, כמו המלאכים של מעלה. משמע לכאורה, שאין הקיום תלוי כלל בדמות וציור. אלא הציור והדמות של המלאכים של מעלה, הם מצטיירים בצורה כמו שהם, מבלי להצטייר באמצעות מלבוש אחר, ומשום כך הם חיים וקיימים תמיד. הציור של אדם למטה, בעוה"ז, הנר"ן שלו, מצטיירים בצורה בהם באמצעות מלבוש, ולא באופן אחר. ומשום כך הם מתקיימים רק למועד ועת קצוב.

כי המלאכים באים מזיווג או"א. וכמו שאו"א מקבלים אורותיהם בכלים שלהם עצמם, בלי מלבוש אחר, כן גם המלאכים הנמשכים מהם, יכולים לקבל אורותיהם בכלים שלהם, ואינם צריכים לסיוע ממלבוש אחר. אמנם נשמות בני אדם באים מזיווג זו"ן דאצילות. ונודע שזו"ן אינם יכולים לקבל אורותיהם, זולת באמצעות מלבוש, שמקבלים מנה"י דאו"א. כי הכלים שלהם, אינם ראויים לאו"י, אלא לאו"ח בלבד.

שבמחלוקת. ולפיכך כתוב כאן פעמיים, ויאמר, ופעמיים, כי טוב. כי הת"ת אמר לקו ימין, חסד, כי טוב, וכן אמר לקו שמאל, גבורה, כי טוב, וקיים הארת שניהם.

כאן עניין השם בן ד' אותיות י"ה ו"ה, מפותח ונחקק, העולה לייב (12) אותיות, בד' צורות בד' צדדים, נרשם על כיסא הקדוש, הנוקבא דז"א. כי הכתוב, עשב מזריע זרע, פירושו, על יציאת המלאכים שבכתוב, רכב אלקים ריבתיים אלפי שנא"ן. שבהם עצמם רק ג' פנים, שנ"א. וחסר להם פני אדם. וע"כ אין להם עצמם זיווג, אלא שצריכים לעלות לזיווג שמבחינת מחזה ולמעלה, שיש שם פני אדם, כלומר כל ד' הפנים. שנאמר, מיכאל רשם רשימה לצד דרום וכל ג' הפנים, שהם פני אריה פני שור פני נשר, מסתכלות אל פני אדם.

ונבחן, שכל חיה וחיה מרכב אלקים, שעלו לזיווג העליון, קיבל שם כל ד' הפנים, פני אריה פני שור פני נשר פני אדם, שהוא שם בן ד', י"ה ו"ה. ונכלל השור מד' פנים, וכן הנשר מד' פנים, וכן האריה מד' פנים. ונחקק בשם בן י"ב אותיות, בג' החיות, שנ"א, בד' צורות, שקיבלה כל אחת ד' צורות, אריה שור נשר אדם, בעלותם לזיווג העליון, בד' צדדים אשר שם. פני אריה בימין בדרום, פני שור בשמאל בצפון, פני נשר באמצע במזרח, פני אדם במערב. והם נרשמו על הכיסא הקדוש.

שלא תוכל לקבל הו"ק מטרם שמקבלת הג"ר. ומטעם זה מחויבים הנשמות להישרף מקודם בעת שמאירים בה המוחין דג"ר דע"ב. ובהארת הו"ק דע"ב חוזרים ומתחדשים, כמ"ש, חדשים לבקרים. מטעם, רבה אמונתך. שהנוקבא צריכה להיות גדולה ולא קטנה.

96. ודאי, שהאמונה, הנוקבא, גדולה, כי יכולה לקבל כל נשמות העולם ולכלול אותן בתוכה, נשמות העליונים ונשמות התחתונים, גם הג"ר של הנשמות, הנשרפות בתוכה, וגם הו"ק של הנשמות, שיוצאות ממנה לעולם. הנוקבא היא מקום רב וגדול, שכולל הכול ואינו מתמלא. כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים, והים אינו מלא. הנוקבא נקראת ים. הנחלים, הנשמות.

כל הנשמות הולכות אל הנוקבא, והיא אינה מתמלאת, כי הנשמות הולכות אל הים והים מקבל אותן ושורף אותן בתוכו. וע"כ אינו מתמלא מהן. שהרי נשרפים ואינם. ואח"כ מוציא הים את הנשמות כבתחילה והולכות ובאות לעולם, ומשום זה כתוב, רבה אמונתך.

97. ביום ג', כתוב בו פעמיים, כי טוב. משום שיום זה נבחן בבי' הצדדים, בקו ימין ובקו שמאל. ואמר לצד הזה, כי טוב, ולצד הזה, כי טוב. והכריע ביניהם. ומשום זה יש בו פעמיים, ויאמר. כי יום ג' של מעשה בראשית, ת"ת, המכריע על בי' הקווים, המכחישים זה את זה, שהם חו"ג,

יהי מארת

אור הנופל מאצילות לבי"ע, נחשב לו למיתה ולנפילה לקליפות. ולפיכך כל מיעוט, שנעשה ביום הרביעי דמעשה בראשית בנוקבא דז"א, נבראו ממנו קליפה.

ולכן מארת חסר ו' כתוב, כי י"ה מורה מיעוט והסתלקות. אבל בנוקבא נבראה מהמיעוט קליפה. וע"כ כתוב, מארת חסר, לשון קללה. כי מהמיעוט הזה נבראה הקליפה, הנקראת אסכרה, שהורגת הילדים שלא טעמו טעם חטא, מחמת חטאים של המולידים.

ועתה מבאר סדר השתלשלות הקליפות, שיצאו מהמיעוטים שבנוקבא. שאחר שנגזר האור הראשון, שהיה אדם רואה בו מסוף העולם עד סופו, והתמעט המלכות מחמת זה, נבראה קליפה למוח, שיצאה קליפה כנגד המלכות. שהקליפה קודמת למוח. כלומר, שהקליפה היא הכנה ליציאת המוחין. כמו קליפת הפרי, שהיא הכנה ליציאת הפרי. וקליפה זו נקראת לילית ראשונה, שהיא שורש הקליפות. ואין לה אחיזה אלא רק לעומת המלכות בלבד, ולא כלום בט"ר.

והקליפה ההיא התפשטה והוציאה קליפה אחרת, בעת שכתוב, י"ה מאורות. כי המילה

98. ויאמר אלקים יהי מארת. מארת חסר ו' כתוב. מורה בזה, שנברא מחלת אֶסְכְּרָה לתינוקות. כי מארת חסר ו' הוא לשון קללה, מלשון מארת ה' בבית רשע. כי אחר שנגזר הארת אור קדמון, נברא קליפה למוח.

עד כאן התבארו ג' ימים ראשונים, שהם חגי"ת דז"א. ועתה מבאר יום הד', נצח דז"א, שעומו נתקנה גם הנוקבא דז"א. בג' ימים ראשונים, בכל מקום שנאמר יהי, הוא לשון מיעוט:

יהי אור, מורה, שנכנס יי באור ונעשה אור, והג"ר הסתלקו.

יהי רקיע, מורה, שנעשה רקיע תחת בי' אותיות א"ל דאלקים, ואותיות הי"מ דאלקים ירדו למטה למדרגת זו"ן, ונעשו ימ"ה.

ומכל אלו המיעוטים לא יצאו קליפות, אלא שג"ס בינה תי"ת ומלכות נפלו למדרגה שמתחתיהם. אמנם כאן מדובר בנוקבא דז"א, המלכות, שבסיום עולם אצילות, שאין תחתיה שום ספירה דקדושה, מספירות שנפלו ממנה נעשו קליפות, כי יצאו ממדרגת אצילות דקדושה ובאו לבי"ע, ששם מקום הקליפות. כי כל

ונאחזה במים עליונים, כמו שהייתה מטרם שהשיגו אדם וחווה המוחין דגדלות, שנאחזו אז במוחין דקטנות שלהם. ולפיכך שולטת שוב על כל אלו התינוקות, שהם פנים קטנות של בני אדם, כמו ששלטה מקודם על כל אלו התינוקות, שהם פנים קטנות דאדם וחווה.

והם נענשים על חטאים של אביהם, כי אבות ובנים דנשמות בני אדם הם דוגמה לאוי"א וזו"ן דאצילות. וכמו שהקטנות והגדלות דזו"ן באים מאוי"א, שבעת שאמא מתמעטת למי"ק, ומורידה אותיות אל"ה לזו"ן, אז הזו"ן בקטנות, וכל המוחין שלהם רק אותיות אל"ה דאמא, המלובשים בהם. ואין להם מוחין מעצמם. ולעת גדלות אמא מחזירה אותיות אל"ה שלה אצלה, ומשפיעה להם מוחין דגדלות. ואז יש לזו"ן מוחין מעצמם.

כן הוא באבות ובבנים דנשמות. שלפני 13 שנה אין לבנים רשות בפני עצמם, ונבחינים שעוד לא טעמו טעם חטא. כי כל הפגמים שלהם מוטלים על האבות, בדומה לזו"ן דקטנות. שאם הקליפות נאחזות בהם אז, הרי הן נאחזות רק באותיות אל"ה, המלובשים בהם, שהן אז כל המוחין שבהם. ואלו אותיות אל"ה הן באמת של אוי"א. הרי שאוי"א סובלים מאחיזת הקליפות ולא הזו"ן.

ועי"כ גם בבנים דנשמות, אם הקליפות נאחזות במוחין שלהם וממיתים אותם, הרי זה פגם האבות ולא של הבנים. כי אין עוד לבנים שום רשות בפני עצמם. אלא בעת שבאים המוחין דגדלות לבנים, ב-13 שנה, אז נפטרו אוי"א מהם, כי אז משיגים הבנים מוחין משל עצמם. בדומה לזו"ן, שהמוחין דגדלות נחשבים בהם כמוחין משל עצמם. שאז, אם הקליפות נאחזות בהם, אין אוי"א סובלים עוד.

והקליפה הולכת ומשוטטת בעולם. קרבה לשערי גן עדן הארץ, וראתה הכרובים שומרי שערי גן עדן. וישבה שם אצל להט החרב. משום שהיא יוצאת מצד אותו הלהט. כלומר, לפיכך הלכה הקליפה לשערי גן עדן והתיישבה אצל להט החרב המתהפכת, משום שכוחה נמשכת מאותו להט החרב, ועי"כ ישבה שם לקבל כוחו.

101. בשעה שאותו להט החרב מתהפך לדין, בורחת הקליפה ומשוטטת בעולם, ומוצאת תינוקות הראויים להיענש. ונקרא להט החרב המתהפכת, משום שמתהפכת מרחמים לדין ומדין לרחמים. וצוחקת בהם, והורגת אותם. וזה היא עושה בשעת מיעוט הלבנה, שממעטת אורה. כמי"ש, מאר"ת, חסר ו', שהוא לשון קללה.

בעת שנולד קין, לא יכלה הקליפה להתדבק בו. אלא אחי"כ התקרבה אליו, והתחברה עימו, והולידה ממנו רוחות, ורוחות מעופפות. פירוש, בעת שנולד קין, לא היה הרע ניכר בו כלל, כמו

יהי"י, מורה החזרת הבינה לו"ק בסוד מי"י. כי המסך עם המלכות עלו תחת ב' האותיות א"ל דאלקים, וגי' אותיות הי"מ נפלו למטה, ונעשו מים תחתונים, הנקראים ימה. אשר אז התרבה ועלה כוח הצמצום שבמלכות, גם על מים עליונים הי"ם, שהם בינה ות"ת ומלכות. שהרי נעשו למים תחתונים, כמו המלכות. וקליפה ההיא התפשטה והוציאה קליפה אחרת. כי התפשטה ונאחזה גם במים עליונים הי"ם, בעת שהתערבו במים תחתונים, ונעשו ימ"ה.

כיוון שיצאה הקליפה, עלתה וירדה. כלומר, בעת שיצאה, עלתה ונאחזה במים עליונים. ואחי"כ, כשירד המסך מתחת אותיות א"ל למקומו, והחזיר אותיות הי"מ למדרגתו, אז ירדה הקליפה מהם, והגיעה לפנים דקטנות, לזו"ן, בעת שיש להם מוחין דקטנות. ורצתה להתדבק בהם, ולהצטייר בתוכם. ולא רצתה בשום אופן להיפרד מהם. כי בעת שיש לזו"ן רק מוחין דקטנות, יכולה הקליפה להיאחז בהם.

בעת שברא את אדה"ר, הפריד אותה הקב"ה משם, וירדה לה למטה, כלומר, שירדה להיות רק כנגד המלכות, כמו הקליפה הראשונה, לילית ראשונה, כדי לתקן אותה בעוה"ז, רק כנגד המלכות לבדה, ולא כלום למעלה ממנה.

99. כיוון שראתה הקליפה את חוה, שהיא מתדבקת בצידו של אדם, שהוא היופי של מעלה, וראתה בהם צורה שלמה, שלמות דמוחין דקטנות, פרוחה ממקומה, שכבר ירדה למטה כנגד המלכות, ורצתה להתדבק כבתחילה, במוחין דקטנות של אדם וחווה. כלומר, כמו שרצתה מתחילה להתדבק במוחין דקטנות דזו"ן, כן רצתה עתה להתדבק במוחין דקטנות של אדם וחווה.

שומרי השערים של מעלה, לא הניחו לקליפה להתדבק בהם. גער בה הקב"ה והשליכה למצולות ים. פירוש, שהקב"ה השפיע לאדה"ר המוחין דגדלות, שהמוחין הללו נוזפים בקליפה, ומגרשים אותה למצולות ים, ששם מקום לילית ראשונה. ונמצא בזה, שהתבטל כל כוחה של אותה הקליפה, שנאחזה במים עליונים, ולא נשארה אלא רק הקליפה הראשונה לבדה.

100. וישבה הקליפה שם, במצולות ים, עד שחטאו אדם ואשתו. ואז הוציא אותה הקב"ה ממצולות ים, והיא שולטת על כל אלו התינוקות, שהם פנים קטנות של בני אדם, הראויים להיענש מחמת החטאים של אביהם.

כי אחר חטאו של אדה"ר, שהנחש הטיל זוהמה בחוה, והמוחין דחוה היו בחינת מים עליונים, הרי אז נפגמו שוב המים עליונים, הספירות שלמעלה מהמלכות. ונמצא, שהקליפה חזרה ועלתה ממצולות ים, ממים תחתונים,

ב. המיתה לתינוקות שלא טעמו טעם חטא, באה מהקליפה השנייה, שחציה מעליונים וחציה מתחתונים. כי מכיוון שנכללת גם מארץ, יכולה להמיתם.

ג. אמנם הקליפה השלישית, שכולה מהאוויר, ממים עליונים, אין לה עניין להרוג ולהמית בני אדם, אלא רק לטמא אותם בטומאת קרי בלבד. אמנם מכיוון שנעמה היא מבנות הארץ, וגם חלקה מעורב באלו הרוחות ושדים, ע"כ יש להם כוח להביא מחלות רעות על האדם, אבל לא להמיתם.

והתבאר, שהקליפה הראשונה אין עניינה אלא להמית בני אדם. והקליפה השנייה המעורבת גם מעליונים, יש לה כוח לטמא בקרי, וכן להמית התינוקות. והקליפה השלישית יש לה כוח רק לטמא בקרי, ולא להמית. אלא שיכולה גם להביא מחלות על בני אדם. אמנם מדרך הקליפות להתחבר זו עם זו.

103. כתוב, מארת, שהוא קללה. וכשנתקנה הלבנה, נהפכו אותיות מארת לאותיות אמרת, כמ"ש, אמרת ה' צרופה מגן הוא לחוסים בו. מגן הוא על כל אלו הרוחות הרעות ובעלי הדין המענישים, המעופפים בעולם בעת מיעוט הלבנה, לכל אלו המחזיקים בו באמונתו של הקב"ה. שהקליפה קודמת למוח, שהיא סיבה לגילוי המוחין. כי הקליפה, הנקראת מארת מטרם תיקון הנוקבא דז"א, הנקרא לבנה, היא עצמה נהפכת להיות מגן על בני אדם אחר תיקון הנוקבא. ואותיות מארת נהפכו לאותיות אמרת, ונעשתה למגן.

104. שלמה המלך, כשירד לעומק האגוז, כמ"ש, אל גינת אגוז ירדתי, לקח קליפת אגוז והסתכל בכל אלו הקליפות שבו, וידע, שכל עיקר התענוגים של אלו הרוחות שבקליפות האגוז, הוא להתדבק בבני אדם, ולטמא אותם. כמ"ש, ותענוגות בני האדם שידה ושידות. שמשמעות הכתוב, שתענוגות השדים הם רק לבני אדם לבד. כלומר, שמסרס הפסוק, שדה ושדות. ומפרש אותו, שתענוגות שדה ושדות הם בני אדם.

105. וגם מתענוגי בני אדם, המתענגים בשנת הלילה, יוצאים ונולדים מהם שדה ושדות. והכול היה צריך הקב"ה לברוא בעולם, כל אלו הקליפות, ולתקן העולם בהן. והכול הוא כמו האגוז, מוח בפנימיות והרבה קליפות מסובבות את המוח. וכל העולמות הם באופן הזה, כמו האגוז, מוח בפנימיות והרבה קליפות מסובבות אותו, למעלה ולמטה, הן בעולמות עליונים והן בעוה"ז.

106. מראשית סוד נקודה העליונה, א"א, עד סוף כל המדרגות, כולם הם, זה בתוך זה, וזה

שאמרה עליו חוה, קניתי איש את ה'. וע"כ לא יכלה שום קליפה להידבק בו. אלא מתוך שכבר הייתה זוהמת הנחש בחוה, מחמת החטא דעצה"ד, ע"כ התערב גם בקין זוהמת הנחש הזו, עד שקם על הבל אחיו והרגו. ומאז גורש מעל פני הארץ לארץ ארץ [ארץ נוד], ואז התדבקה בו הקליפה.

102. אדה"ר 130 שנה שימש ברוחות נקבות. עד שבאה נעמה. שמחמת יופייה, זנו בני האלקים אחריה, שהם עזא ועזאל. והולידה מהם מיני קליפות חדשות נוספות. וממנה התפשטו רוחות רעות ושדים בעולם, שהן הולכות ומשוטטות בלילה, והולכות בעולם, ומצחקות בבני אדם, וגורמות להם שיוציאו קרי. ובכל מקום, שמוצאות אנשים ישנים ביחידות בבית, שורות עליהם ונאחזות בהם, ומתדבקות בהם, ומקבלים מהם חמדה, ומולידות מהם.

ביאור הדברים. כי טרם שבאה נעמה, היו רק ב' קליפות:

א. לילית ראשונה, שנבראה מכוח גניזת אור הראשון, שהיא רק בחינת מים תחתונים בלבד, וכנגד המלכות בלבד. ונבחנת שהיא מבחינת עוה"ז, כי עוה"ז הוא בחינת מלכות.

ב. הקליפה, שיצאה ונבראה בעת שג' אותיות הי"מ נפלו למים תחתונים ונעשו ימ"ה. ונאחזה במים עליונים הללו ימ"ה. ואחר שיצאו מוחין דגדלות בזו"ן, נפרדה ממים עליונים, וירדה לעוה"ז למים תחתונים, כמו לילית ראשונה. ובחטאו של אדה"ר חזרה ונאחזה במים עליונים. ונמצא, שלקליפה השנייה הזו יש אחיזה הן במים תחתונים, מעת שנפלה לעוה"ז, והן במים עליונים, מחמת חטאו של אדה"ר.

ואדה"ר 130 שנה שימש בב' רוחות נקבות, בב' קליפות האלו. כי לא היה עוד בעולם יותר מב' קליפות אלו. עד שבאה נעמה. וממנה התפשטו רוחות רעות ושדים בעולם. שממנה נולדה קליפה חדשה, מכוח הפגם שבעזא ובעזאל. והיא נאחזת במים עליונים בלבד. כי עזא ועזאל בחינת מים עליונים הם, שנפלו לעוה"ז. ואלו הרוחות ושדים, שנולדו מנעמה תלויים באוויר, במים עליונים, ואין להם מהארץ כלום. ונמצא עתה ג' מיני קליפות:

א. שכולה מהארץ,

ב. שיש בה מהארץ ויש בה מהאוויר,

ג. שכולה מהאוויר.

ועוד, שאותם הקליפות מזיקים במחלות. והאדם אינו יודע, מאין באה לו המחלה. וכל זה בעת מיעוט הירח.

א. המיתה נמשכה מקליפה ראשונה, שכולה מהארץ, כמ"ש, מעפר אתה ואל עפר תשוב.

109. מישסו"ת ואילך התפשט זה בזה והתלבש זה בזה. הכוונה על ז"א ונוקבא שלו, שבינה ותו"מ דיססו"ת ירדו והתלבשו בזו"ן, ונעשו זו"ן חיצוניות לישסו"ת. עד שנמצא, שכל המדרגות, זה לבוש לזה וזה לזה, זה מוח וזה קליפה. זה פנימי המכונה מוח, וזה חיצון המכונה קליפה אליו. ואע"פ שזה לבוש לעליון שלו, מ"מ נעשה למוח למדרגה האחרת, לתחתון ממנו. כי או"א, הנחשבים ללבוש לא"א, נעשו למוח ולפנימיות לישסו"ת. וכן ישסו"ת, שהוא לבוש לאו"א, נעשה מוח לז"א. וכן ז"א, שהוא לבוש לישסו"ת, נעשה מוח אל הנוקבא שלו.

וכעין זה לגמרי, נעשה ג"כ למטה בעולמות ביי"ע התחתונים. כי הנוקבא דאצילות התלבשה בבריאה, ובריאה ביצירה, ויצירה בעשיה. וכן נשמתו של אדם מתלבשת ברוח, ורוח בנפש וגוף. עד שבצלם הזה נמצא גם בן אדם בעוה"ז, מוח וקליפה, שהוא הרוח והגוף. וכל זה הוא לתיקון העולם.

עניין התלבשות המדרגות זו בתוך זו, שחיצוניות דעליון נעשה פנימיות לתחתון, כל זה הוא לתיקון העולם. כי זולת זה, לא היה אפשר כלל שזו"ן, ומכ"ש בני האדם, יוכלו להשיג מוחין עליונים.

110. כשהייתה הלבנה עם השמש בדבקות ביחד, הייתה הלבנה באור שלה. שמתחילה היו ז"א ונוקבא שלו, המכונים שמש ולבנה, בקומה שווה, ודבוקים זה בזה, כמ"ש, את שני המאורות הגדולים. כי אז היה לנוקבא, הלבנה, כל האור שלה, ולא הייתה צריכה לקבל כלום מז"א, השמש. אמנם לא יכלה הנוקבא להישאר במצב הזה, והתמעטה מאורה וירדה לעולם הבריאה. ונעשתה שם ראש לשועלים, שהן ספירות דבריאה.

אחר שפרשה הלבנה מהשמש, שירדה לעולם הבריאה, והופקדה לראש על צבאות דבריאה, מיעטה את עצמה, ומיעטה האור שבה, ונבראו קליפות על קליפות. קליפות רבות, אלו למעלה מאלו. כדי לגנוז את המוח. שמכל מיעוט שנעשה באורות הנוקבא, נבראה קליפה. ואלו הקליפות הן כקליפה הקודמת למוח, כדי לגנוז את המוח. שאלו הקליפות מעלימים אור המוחין.

והכול נעשה לתיקון אור המוחין. שזולת הקליפה, לא היה מתגלה הפרי. וע"כ כתוב, יהי מארת, חסר, שהוא לשון קללה. משום אלו הקליפות, שיצאו בסיבת מיעוט הלבנה, הנוקבא. וכל זה נעשה לתיקון העולם. וע"כ כתוב, להאיר על הארץ. כי אלו הקליפות יצאו בקליפה ראשונה לפרי.

בתוך זה, עד שנמצא, שזה קליפה לזה וזה לזה. קליפה, פירושו, חיצוניות ולבוש, כמו הקליפה המלבישה את הפרי.

כי מכוח עליית המלכות וההמתקה שלה במקום בינה, התבקעו כל המדרגות לשתיים, שכו"ח נשארו במדרגה, ובינה ותו"מ נפלו למדרגה שמתחתיה, והתלבשו שם. והלבשה זו נשארה גם בעת גדלות. שע"כ עולה התחתון למקום העליון, משום שמלביש בינה ותו"מ דעליון. הרי שבינה ותו"מ של כל מדרגה, מתלבשים במדרגה שמתחתיה, ונעשה כל תחתון לבחינת קליפה, לבחינת חיצוניות, על בינה ותו"מ דעליון.

כולם הם, זה בתוך זה, וזה בתוך זה, עד שנמצא, שזה קליפה לזה וזה לזה. ועלייה זו של המלכות, הבוקעת את המדרגות, מתחילה מא"א, הנקרא נקודה עליונה. וע"כ נאמר, מראשית סוד נקודה העליונה. ולא למעלה מנקודה עליונה. כי עתיק הוא גם בבחינת לא בקע. ומכ"ש בה' פרצופי א"ק, שאין שם בחינת בקע כלל.

107. נקודה ראשונה, א"א, הוא אור פנימי, שאין לו שיעור להבין ולדעת את הזפות והדקות והטהרה שלו. כי ע"כ נקרא א"א חו"ס, משום שנסתם ונעלם מכל המדרגות שמתחתיו. ואפילו מפרצופי אצילות. עד שהתפשטה ההתפשטות מא"א, שהוא נקודה.

וההתפשטות הזו של אותה הנקודה, נעשית היכל אחד, הנקרא פרצוף או"א עילאין, המלביש לא"א מפה עד החזה שלו. שמקיף אותו כמו היכל. שנעשה היכל להתלבשות אותה הנקודה, שהיא אור בלתי מושג לרוב הזכות שבה. כי ההיכל, שהוא פרצוף או"א עילאין, מקיפים ומלבישים לא"א מפה עד החזה, ששם בינה ותו"מ דא"א, שיצאו מראש א"א אל הגוף שלו ומתלבשים בפרצוף או"א. הרי שא"א מתלבש בתחתון שלו, שהוא או"א, ואו"א נעשו לחיצוניות אליו.

108. ההיכל, או"א, לבוש לנקודה הסתומה, שהוא א"א, הוא אור שאין לו שיעור. שגם אור ההיכל, שהוא או"א, הוא בלתי נודע ובלתי מושג. ועכ"ז, אינו דק וזך כאור של נקודה ראשונה, שהוא א"א, שהוא צפון וטמון.

ההיכל הזה התפשט התפשטות אור הראשון. מההיכל, או"א, התפשט ונאצל ישסו"ת, שבו נגלה אור הראשון, המבואר בכתוב, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. כי יצא הי' מאויר שלו ונשאר אור. והתפשטות ישסו"ת, הוא לבוש להיכל הדק והזך דאו"א עילאין, שהוא יותר פנימי מישסו"ת. שבינה ותו"מ דאו"א ירדו והתלבשו תוך ישסו"ת. הרי שגם או"א מתלבשים בתוך התחתון שלו, והתחתון נעשה לחיצוניות אליו.

ב' המאורות הגדולים

העליון. כי הכתוב, הגדולים, משמע שעתה עשה אותם גדולים, וקודם לכן היו קטנים. ושורש גדלות מבי' השמות מצפ"ץ, שערות הדיקנא, שנבדלו ויצאו משערות ראש, מסיבת המלכות דע"ס דשערות, שעלתה במקום בינה דע"ס דשערות. וע"כ יצאו ונבדלו בינה ותו"מ דשערות לגוף דא"א, שנבחו לקטנות דע"ס דשערות. ואח"כ לעת גדלות, שא"א הוריד המלכות מבינה דשערות בחזרה למקומה בסיום, אז חזרו שערות הדיקנא ועלו לראש, וניתקנו במצפ"ץ מצפ"ץ. ונבחו בזה, שעתה התגדלו ע"י חזרתם לראש א"א. וע"כ נקראים אלו השמות בשם, הגדולים. כי עתה התגדלו, ומקודם לכן היו קטנים.

נקראים גדולים, כי התגדלו ועלו למעלה. שמקודם לכן, כששערות דיקנא היו בגוף, היו קטנים. כי אפילו שערות שנשאר בראש א"א, היו בהם ב' אורות ר"נ בכלים כו"ח. משא"כ עתה, כשעלו שערות דיקנא והתחברו לשערות ראש, הרי קנו מדרגה שלמה דע"ס כח"ב תו"מ, ונעשו שניהם גדולים. הרי ששמות מצפ"ץ מורים על קטנים, שהתגדלו ועלו למעלה, לראש דא"א, משום שהם עליונים, הבאים מסוד העליון.

משום זה יכלו שערות דיקנא לעלות ולהתחבר בשערות ראש. משום שהם באמת מעליון, מהראש דא"א. אלא שהתמעטו מקודם מחמת עליית המלכות למקום בינה. וע"כ יצאו מהראש. ולפיכך ייתכן שעתה, אחר חזרת המלכות למקומה, הם יכולים לחזור ולעלות למדרגתם הקודמת, שכבר היו בה.

והם לתועלת העולם, כי העולמות מתקיימים בהם. כי העלייה של שערות דיקנא לראש דא"א, הוא לתועלת הזו"ן, המכונים עולם. כי ע"י עלייתם של שערות דיקנא, מתקיימים העולמות, שהם זו"ן. כי לולא תיקון זה של ירידה ועלייה, שנעשה ע"י עליית המלכות למקום בינה, לא היו הזו"ן ראויים לקבלת המוחין, שהוא כל קיומם.

וכעין ב' השמות מצפ"ץ, היו ג"כ שני המאורות שבכתוב, שהם זו"ן, ששניהם כאחד עלו בגדלות אחת. בעת שז"א מתזיר בינה ותו"מ שלו, הנפולים במקום הנוקבא, ומעלה אותם בחזרה למדרגתו, ונעשה גדול בע"ס שלמות, הנה אז גם הנוקבא, שהייתה מלבישה לבינה ותו"מ דז"א הנפולים, עולה עימהם למדרגת הזו"א. ואז הם מקבלים ממצפ"ץ מצפ"ץ, ז"א מקבל ממצפ"ץ הימני, להיותו כבחנית שערות ראש. והנוקבא מקבלת ממצפ"ץ השמאל, להיותה כבחנית שערות דיקנא.

111. ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים. ויעש, פירוש, גדלות ותיקון הכול כראוי. אשר יהי, מורה על קטנות, כי לשון עתיד, מורה על הכנה והכשר, שקטנות הכנה לגדלות. אבל ויהי, או ויעש, מורה על גמר הדבר וגדלות. כן מבאר כאן שהכתוב, יהי מארת, מורה על המיעוט ויציאת הקליפות. והכתוב, ויעש, מורה על השלמה ותיקון הגדלות.

הכתוב, שני המאורות, מורה, שמתחילה היו ב' המאורות, ז"א והנוקבא שלו, בחיבור אחד, כלומר בקומה שווה. ולא היו צריכים זה לזה. זה ענין שם השלם הוי"ה אלקים כאחד. ואע"פ שאינו בהתגלות אלא בדרך סתום. כי השמות הוי"ה אלקים, מורים על ז"א ונוקבא שלו, שבקומה שווה פב"פ, במוחין דגדלות. אמנם כאן הכתוב מדבר בעת שז"א ונוקבא בקומה שווה, באחוריים, שיש להם מוחין דחכמה, אבל אינם מאירים בנוקבא, מחוסר לבוש דחסדים.

וע"כ, מצד אחד נבחנים הוי"ה אלקים שם שלם, להיותם במוחין דחכמה, כי כל השלמות הוא מאור החכמה. ומצד אחר נבחנים, שהם בהעלם המוחין, כי החכמה אינה יכולה להאיר בלי לבוש דחסדים. ב' המאורות, זו"ן, הם בשם שלם הוי"ה אלקים, אלא השם אלקים אינו מאיר בהתגלות, רק בדרך סתום, כי החכמה אינה מאירה בשם אלקים, הנוקבא, מחיסרון של לבוש החסדים.

112. כתוב, הגדולים. כי הזו"ן התגדלו בשם, בקומה שווה. שייקרא בהם השם המיוחד הכול, שהוא מצפ"ץ מצפ"ץ. כלומר, שיקבלו מאלו השמות מצפ"ץ, שז"א יקבל ממצפ"ץ הימני, והנוקבא ממצפ"ץ השמאל. ואז הם נקראים ב' המאורות הגדולים.

השם הוי"ה בתמורה דא"ב של א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"צ ו"פ ז"ע ח"ס ט"נ י"מ כ"ל, הוא מצפ"ץ. כי י, תמורתה מ', ה' תמורתה צ', ו' תמורתה פ', ה"ת תמורתה צ'. הרי מצפ"ץ. והם נבחנים בבי' פאות ימין ושמאל דראש א"א. כי י"ג (13) מידות הרחמים שבתורה, שהם אל רחום וחנון וכו', נבחנים ב"ג תיקונים של שערות דיקנא דא"א. וקודם י"ג מידות הרחמים, כתוב בתורה ב' שמות הוי"ה הוי"ה, אשר חילופיהם בא"ת ב"ש הוא מצפ"ץ מצפ"ץ. ואומר, שהם שמות עליונים וקודמים ל"ג מידות הרחמים, בדומה אל השערות של פאות הראש, שהן עליונים לשערות י"ג תיקוני דיקנא.

השמות מצפ"ץ נקראים גדולים, כי גדלו ועלו למעלה, משום שהם עליונים, הבאים מסוד

ומתמעט. וכן כל י"ג מדה"ר. אלא שאח"כ, ע"י עליית מ"ן מחדש, נמשך לבוש החסדים. ואז חוזרים שמות מצפ"ץ לשמות הוי"ה. וכן כולם. ונעשו רחמים. ואז מקבלים הזו"ן מהם המוחין דג"ר פב"פ. אמנם כבר אינם בקומה שווה. כי עתה הנוקבא צריכה לקבל מז"א. אבל עתה, מכונים הזו"ן הוי"ה אלקים שם שלם.

ואז נעשו הז"א והנוקבא למדרגה אחת, זה ימין וזה שמאל, כעין שהתבאר ב' השמות מצפ"ץ. ולכן אומר הכתוב, ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, שעשה אותם לגדולים בקומה שווה. וגדלות זו נבחת רק למוחין דו"ק, היות שהחכמה בלי לבוש החסדים, שמשום זה הם נקראים מצפ"ץ, שהוא תמורת הוי"ה, ההולך

ביאור השמות מצפ"ץ מצפ"ץ

בראש דא"א, והן הנקראות שערות ראש דא"א, וג"ס בינה ותו"מ, שיצאו מראש דא"א, נעשו לייג תיקוני דיקנא דא"א, שהן י"ג מידות הרחמים.

ותדע, שכל המוחין דהארת חכמה דפרצופי אצילות תלויים בשערות דיקנא. שבהיותם נפולים בגוף דא"א, יש בכל הפרצופים דאצילות רק ו"ק בחיסרון ראש. ולעת גדלות מוריד א"א את המלכות משערות ראש שלו בחזרה למקומה, בסיום שערות הדיקנא, ואז חוזרים שערות הדיקנא לראש דא"א, במדרגה אחת עם שערות ראש, וניתקנו שם בימין ושמאל. וסיום שערות ראש נבחן בפאה הימנית דא"א, והוא מצפ"ץ ימני. וסיום דשערות דיקנא, נבחן בפאה השמאלית דא"א, והוא מצפ"ץ השמאלי.

וע"י עלייה דשערות הדיקנא, מתגלים מוחין דו"ק, הארת חכמה בלי חסדים, בכל פרצופי אצילות, שאינם עוד מוחין דמדה"ר. כי אין החכמה מאירה בלי לבוש החסדים. וע"כ הם מכונים מצפ"ץ מצפ"ץ, שהם תמורת השם הוי"ה בצירוף א"ת ב"ש. שזה מורה, שהמוחין הולכים ומתקטנים, כמו המספר של תשר"ק. אבל המספר של א"ב ביושר, הולך ועולה.

ואח"כ ע"י מ"ן חדשים, נמשכים אורות החסדים. ואז נעשים ב' שמות מצפ"ץ לבי שמות הוי"ה, שהם רחמים, שהם ב' השמות הוי"ה, הקודמים לייג מדה"ר שבתורה. ואז מושפעים משערות דיקנא דא"א המוחין דגדלות לכל פרצופי אצילות, בייג מידות הרחמים, הכוללים לכל המוחין דגדלות, הנוהגים ב-6000 שנה עד גמיה"ת.

תחילה צריכים לדעת עניין פרצוף השערות דא"א. אע"פ שג"ר דע"ב אינם יכולים להישאר בא"א ובכל פרצופי אצילות, מ"מ הם מחויבים לצאת בו בתחילת הזיווג, ואי אפשר שיתגלו הו"ק דע"ב מבלי שיתגלו תחילה ג"ר דע"ב, אלא שהן מסתלקות תכף מהפרצוף. והוא מטעם, שאין להן כלים בפרצופי אצילות, שיוכלו להתלבש בהם. כי ג"ר האלו נמשכים רק על המלכות דצ"א, ומלכות זו אינה מגולה כלל למטה מעתיק דכורא. ואין אור בלי כלי, וע"כ מוכרחות תכף להסתלק מהפרצוף.

ונודע, שהסתלקות נהוג רק באו"י של הקומה, אבל או"י שבה, המלביש לע"ס דאו"י, אינו יכול להסתלק למעלה, מחמת עוביות ודין שיש באו"י. ולפיכך גם כאן, לא הסתלק אלא או"י דקומת ג"ר דע"ב. אבל או"י שבו נשאר בראש דא"א, גם אחר הסתלקות ג"ר דע"ב.

אמנם מאחר שאו"י הוא לגמרי חושך, כי או"י שלו הסתלק, לכן הוא נבחן שם בכלים דראש דא"א לפסולת. וע"כ דוחה אותו תכף לחוץ מראש. ונשאר בו אחיזה מועטת בעור דראש, בבחינת שערות ראש. וזה חומר השערות דא"א ממקורו.

והנה אחר שהשערות נאחזו בעור דראש דא"א, קיבלו תכף גם התיקון של בקיעת המדרגה שבו. אשר המלכות דפרצוף השערות עלתה למקום בינה שבו, והבינה ותו"מ שבו יצאו מראש דא"א לגמרי, ובאו לבחינת גוף, כי התפשטו עד החזה שבגוף. והן הנקראות שערות דיקנא דא"א. באופן, שב"ס כו"ח דפרצוף השערות נשאר

ב' המאורות הגדולים

הקב"ה, לכי ומעטי את עצמך. רעייה או מרעה, פירושו אור החסדים, המקובל מפה ולמטה, וחסר מאור הראש. רביצה, פירושו ו"ק דכלים, החסר נה"י. צהריים, כינוי אל אור החכמה, בדומה לאור השמש בצהריים, העומד בראש כל אדם, ואינו עושה צל. כן אור החכמה מאיר לכל הרוחות, ומסיר כל הצללים.

113. לא שקטה הלבנה אצל השמש, שהייתה בוש מפינה. הלבנה אמרה לשמש, איכה תרעה, איכה תרפיץ בצהריים. כלומר, נר קטן, איך יאיר בצהריים? שְׁלֵמָה אהיה כעוֹטֵיָה על עדרי חבריך. איך אהיה בחרפה? אז מיעטה את עצמה, להיות ראש לתחתונים, כמ"ש, צאי לך בעֶקְבֵי הַצֶּאֱן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. אמר לה

בכתוב, ב' מאורות הגדולים, כלומר בעת שהנוקבא הייתה עם הז"א בקומה שווה, הייתה אז באחוריים, כי אע"פ שהייתה גדולה כמו הז"א, שהיה לה אור החכמה, מ"מ לא הייתה החכמה מאיר בה, מפני חסרון של אור החסדים. ולפיכך לא שקטה הלבנה אצל השמש, כי לא יכלה הנוקבא לסבול המצב הזה. וטענה, שהז"א ימשיך לה את אור החסדים. כמ"ש, איכה תרעה, איכה תרביץ בצהריים. שפירושו, איכה תמשיך אור החסדים, המכונה רעייה ורביצה, בעת הצהריים, בעת שמאיר אור החכמה. כי הייתה רוצה בחכמה ובחסדים ביחד.

115. ועכ"ז, הנוקבא מאירה מכל הצדדים. מאירה מלמעלה, מטרם המיעוט, בעוד שהייתה אות ה"ת שבחיבור אותיות השם הקדוש הוי"ה, ואח"כ, שהתמעטה, התפשטו המדרגות מצד זה ומצד זה. כלומר, שמאירה מצד היותה מלפנים ה"ת דהוי"ה, ומאירה מצד היותה עתה שם אלקים. המדרגות שהתפשטו מצד שהייתה למעלה, ה"ת דהוי"ה, נקראות ממשלת היום. המדרגות שהתפשטו מצד היותה עתה למטה, השם אלקים, נקראות ממשלת הלילה.

116. הכתוב, ואת הכוכבים, מורה על שאר צבאות ומחנות המלאכים, שאין להן מספר. וכולם, גם שיש להם מספר וגם שאין להם מספר, תלויים באותו רקיע השמיים, יסוד דז"א, הנקרא חי העולמים, כמ"ש, וייתן אותם אלקים ברקיע השמיים להאיר על הארץ.

117. מלכות בית דוד נתקנה ביום רביעי, רגל רביעי וּאָדָן רביעי של הכיסא, שאז נתקנו האותיות, והתיישבו על מקומם כראוי. נהי"מ, המתבררים ועולים להשלים ע"ס דמלכות בעת גדלותה, הם ד' החיות, הנושאות את הכיסא, כי הם משלימים הע"ס של הכיסא, המלכות, ונושאות אותה לזיווג עם ז"א. ומטעם זה מכונים ג"כ ד' רגלי הכיסא. נצח פני אריה, הוד פני שור, יסוד פני נשר, מלכות פני אדם. מפני אדם הוא שלם במלכות, רק מחזה ולמעלה של המלכות, אבל מחזה ולמטה של המלכות אין פני אדם.

ואלו ב' הבחינות שבמלכות, מלכות בית דוד, שהיא יום רביעי, ומלכות בית יוסף, שהיא יום השביעי. ואלו ב' הבחינות שבמלכות, שהיא רביעי לאבות, לחג"ת, והיא שביעי לבנים, לתנה"י, שהיא בסוף כל הספירות. בית דוד יום רביעי, ויוסף שביעי. כי בחינת מחזה ולמעלה שבה, שפני אדם נמצא שם בשלמות, נבחן למלכות בית דוד ויום ד'. ובחינת מחזה ולמטה שבה, החסר מפני אדם, נבחן למלכות בית יוסף ויום ז'.

וביום ד' דמעשה בראשית, נתקנה רק מלכות בית דוד, שמחזה ולמעלה של המלכות, שפני אדם נמצא שם בכל השלמות. אבל מלכות דיוסף עוד לא נתקנה, וע"כ נבחנת מלכות של דוד רגל רביעי וּאָדָן רביעי של הכיסא. כי פני אדם הוא רגל רביעי של הכיסא, שהוא הכולל של כולם, וזולתו אין זיווג דגדלות בזו"ן.

ולפיכך, ניתקנו האותיות, התיקון הראשון של המלכות, בב' המאורות הגדולים, שאז נאמר לה, לך ומעטי את עצמך. ואחר המיעוט קיבלה מז"א

בכתוב, ב' מאורות הגדולים, כלומר בעת שהנוקבא הייתה עם הז"א בקומה שווה, הייתה אז באחוריים, כי אע"פ שהייתה גדולה כמו הז"א, שהיה לה אור החכמה, מ"מ לא הייתה החכמה מאיר בה, מפני חסרון של אור החסדים. ולפיכך לא שקטה הלבנה אצל השמש, כי לא יכלה הנוקבא לסבול המצב הזה. וטענה, שהז"א ימשיך לה את אור החסדים. כמ"ש, איכה תרעה, איכה תרביץ בצהריים. שפירושו, איכה תמשיך אור החסדים, המכונה רעייה ורביצה, בעת הצהריים, בעת שמאיר אור החכמה. כי הייתה רוצה בחכמה ובחסדים ביחד.

וכמ"ש, שְׁלֶמָה אהיה כעוטיה. שפירושו, איך אהיה בחרפה. כי הייתה מתביישת לעמוד במצב הזה. אז מיעטה את עצמה, להיות ראש לתחתונים. אז אמר לה הקב"ה, לך ומעטי את עצמך. והיא מיעטה את עצמה, ויצאה מחוץ לעולם אצילות, ונעשית לראש לעולמות התחתונים, ביי"ע. ופנימיותה עלתה למ"ן ולעיבור מחדש אל או"א, ונבנתה בבניין חדש, שתהיה ראויה לקבל המוחין דגדלות מז"א בעלה.

ואז נגמר מבוקשה מצד אחד, שהשיגה חכמה וחסדים יחדיו, כמו שרצתה. אמנם מצד השני, הרי התמעטה בהרבה, כי מכוח הבניין החדש הזה, אין לה עוד שום אורות מעצמה, אלא שצריכה לקבל הכול מז"א בעלה.

114. ומשם ואילך, אין לה אור מעצמה, חוץ ממה שמקבלת מהשמש. שמתחילה היו דבוקים כאחד בקומה שווה, ואח"כ מיעטה את עצמה מכל המדרגות שלה, שאיבדה כל מדרגותיה, ויצאה לחוץ מעולם האצילות. אע"פ שהיא ראש על עולמות התחתונים ביי"ע, מ"מ נבחנת שאיבדה כל מדרגותיה, כי אין חשיבות לאישה, זולת להימצא ביחד עם בעלה.

כלומר, כיוון שנפרדה הנוקבא מז"א בעלה, ויצאה מאצילות לבריאה, הרי זה אובדן כל מדרגותיה, כי מה שנעשית לראש בעולם הבריאה, אין זה שום חשיבות אצלה, להיותה שם בפירוד מז"א בעלה, שבעולם האצילות.

כתוב, את המאור הגדול לממשלת היום, ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. את המאור הגדול, ז"א, הנקרא הוי"ה. ואת המאור הקטן, הנוקבא, הנקראת עתה אלקים, כי נעשתה לסיום כל המדרגות, לסוף המחשבה, לסוף של עולם האצילות, הנקרא מחשבה. כלומר, מה שהיו הז"א והנוקבא שלו בתחילה בקומה שווה, ב' המאורות הגדולים, עתה, אחר המיעוט, נעשה הז"א בשם הוי"ה, והנוקבא התמעטה ונעשתה לסיום האצילות, המכונה נקודה תחת היסוד דז"א, הנמצאת בסיום האצילות, ונקראת עתה בשם אלקים, הרומז לדין.

מתחילה מלכות דוד נמאסה אל הבונים, מטעם שהמאור הזה, המלכות, מיעטה את עצמה ואת האור שלה, והקליפות נתקנו במקומן. ומתוך זה שנתנה מקום ליציאת הקליפות ולשליטתן, נמאסה מתחילה בעיני הצדיקים הבונים אותה.

אלא אחר שנתקנה בבניין פב"פ עם הז"א, נאמר עליה, הייתה לראש פינה. כל אלו המאורות המאירים, ב-6000 שנה, כולם תלויים ברקיע השמיים הזה, כדי לתקן עימהם כיסא של דוד, מלכותו של דוד. כי רקיע השמיים הוא הסיוס החדש מצ"ב, שמכוח זה נמשכים כל המוחין דגדלות, שיצאו ב-6000 שנה. כי מכוח הסיוס הזה, נפלו אותיות אל"ה מישסו"ית לזו"ן, שבגדלות נמשכו עימהן הזו"ן למקום בינה, וקיבלו המוחין שלהם ממקום בינה. ולולא זה, לא היה שום מציאות, שיהיו מוחין דגדלות לזו"ן.

הרי שכל המוחין, שיצאו על המסך דצ"ב, הנקרא רקיע השמיים, היו כדי לתקן המלכות לבדה. כי הספירות שלמעלה מהמלכות יכלו לקבל כל האורות גם מצ"א, ואינם צריכים לרקיע השמיים. וכל אלו המאורות המאירים ב-6000 שנה תלויים ברקיע השמיים הזה, כדי לתקן עימהם כיסא של דוד. כי הספירות שלמעלה ממנה, אינם צריכים לרקיע השמיים כלל.

119. אורות של מלכות דוד מציירים הציור למדרגות שמחזה ולמטה של המלכות, שאין שם פני אדם. כלומר, שהמדרגות שמחזה ולמטה עולים ונכללים במלכות דוד, שהוא פני אדם שמחזה ולמעלה. ציור, פירושו שיעור קומה של איזה מדרגה. מציירים, כמו מזדווגים, כי בזיווג יוצאות המדרגות בציור הראוי, ע"פ תכונת אותו הזיווג, לתקן ציור של כל אלו, שהם נכללים בפני אדם, בציור פנימי.

כל ציור פנימי נקרא פני אדם. פנימי, היוצא מזיווג שמחזה ולמעלה, ששם מלכות דוד, פני אדם. אמנם ע"י עליות המדרגות שמחזה ולמטה, אל מלכות דוד, נמצאים ג' הפנים שני"א, שנכללים בציור פנימי, בפני אדם, שבזיווג העליון שמחזה ולמעלה, אשר התכללות זו בפני אדם מרומזת באות ו' פשוטה של שני"א.

אות ו' פשוטה, התכללות של ג' הפנים בפני אדם, ולא פני אדם ממש, תיקון זה נעשה ע"י התכללותם בציור פנימי, בפני אדם, בזיווג הפנימי עם מלכות דוד. ומכאן, שכל ציור הנכלל בהתפשטות זו של ו' פשוטה, נקרא בשם אדם, אע"פ שאין בהם פני אדם ממש.

וכמ"ש, אדם אתם. אע"פ שנשמות בני אדם נמשכות מחזה ולמטה של המלכות, שאין שם פני אדם, מ"מ, כיוון שמחזה ולמטה עולות ונכללות בפני אדם שמחזה ולמעלה, באות ו' פשוטה,

המוחין דגדלות, וחזרו אותיותיה לבחינת א"ב ביושר, כלומר, שקיבלה המוחין מהו"י"ה ביושר. וכל זה ניתקן רק למלכות דוד בלבד.

ועכ"ז, מטרם יום השישי, שאז ניתקן צורת פני אדם, תיקון שלם כראוי, לא התיישבה עוד המלכות במקומה. ואז, ביום ו', ניתקן כיסא העליון וכיסא התחתון, והעולמות כולם התיישבו במקומם. וכל האותיות ניתקנו על גלגליהן, בפישוט ציור הקשר המסובך, שהיה באותיות.

פירוש. אע"פ שעיקר השלמות הוא במלכות דוד, להיותו שלם, בפני אדם, רגל רביעי, התיקון שביום ד', מ"מ אינו נשלם כל צורכו, מטרם שנכלל במלכות בית יוסף, יום השביעי. מלכות בית דוד נבחן לרביעי דמעשה בראשית, ויוסף הוא יום השביעי. אבל כשמלכות בית דוד נכלל ביוסף, ויוסף נותן לו תוספות עונג מבית המלך, נקרא גם מלכות בית דוד יום השביעי.

כי עיקר תיקונה ושלמותה של המלכות הוא בשלמות התחתונים שבעולמות ב"י"ע. והתחתונים מושרשים במחזה ולמטה שלה. וע"כ אינם יכולים לקבל מחזה ולמעלה של המלכות. שאין להם שורש שם. אלא רק מחזה ולמטה של המלכות, ששורשם שם. ולפיכך מטרם שמלכות בית דוד, שמחזה ולמעלה, נכללת בבית יוסף, שמחזה ולמטה, אינה יכולה להשלים את התחתונים. והתכללות זו נעשית ביום השישי. ואז נשלמה מלכות בית דוד בכל צורכה.

ביום השישי, נכללה מלכות דוד, שמחזה ולמעלה, עם מלכות יוסף, שמחזה ולמטה. ואז יצאו מהמלכות צורת האדם התחתון, הנר"נ דאצילות שלו כראוי. ואז נתקנו ב' כיסאות של המלכות, כיסא עליון שמחזה ולמעלה שלה, וכיסא התחתון, שמחזה ולמטה שלה. כי נכללו זה בזה. וכל העולמות התיישבו במקומם. ג' העולמות ב"י"ע התחתונים עלו והלבישו לג' פרצופי אצילות, ששם מקומם האמיתי. וכל האותיות נתקנו על גלגליהן וצירופיהן, בפישוט ציור הסבך של הקשר שהיה באותיות.

וכל עוד שהדינים היו מקושרים ומסובכים באותיות, היו האותיות בלי סדרים והיו בהיפוך. והשם הו"י"ה האיר רק בבחינת מצפ"ץ. ואחר שהוסרו הדינים מהם, אז האותיות נתקנו על גלגליהן, שהאירו האותיות של שם הו"י"ה כסדרם ביושר, וכן כל האותיות שבה. וזה נבחן שהוסר הסבך מעליהן.

118. ויום הרביעי, מלכות דוד, יום שנמאס אל הבונים, כמ"ש, אבן מאסו הבונים. וכן כתוב, בני אימי ניקרו בי. אבן הוא שם המלכות בקטנותה. הבונים הם הצדיקים, המתקנים את המלכות, ובונים פרצופה, שתהיה ראויה לזיווג עם ז"א.

והתפשטו כל אחד למקומו. באופן, שאחר עליית ג' הפנים שני"א לזיווג שלמעלה מחזה, נולד מהם כלל אחד, שהוא נשמת האדם. ואח"כ חזרו ונולדו כל הפרטים, כמו שהיו מטרם הזיווג, שהם כל מין בעל החי. אמנם כיוון שהיו פעם נכללים בנשמה הקדושה של האדם, נחשבים למינים טהורים, אע"פ שחזרו ונפרטו.

והבחינות שמחזה ולמטה של המלכות, שהותכו בהתכה מהרוח הזה, הם כל פרטי בעלי חיים, שיצאו מג' פנים שני"א, שמחזה ולמטה, מטרם עלייתם לזיווג. שאחר שעלו ג' הפנים שני"א לזיווג העליון, ונכללו בפני אדם, והולידו מהכלל שלהם את רוח האדם, חזר כוח השמאל, אש, והתיך את רוח האדם, וחזר והפריט ממנו כל פרטי בעלי חיים למיניהם, כמו שיצאו מג' הפנים שני"א, מקודם שנכללו בזיווג העליון. וזה נבחן, כמו מתכת, המורכבת מכמה יסודות, וכוח מקשר עושה כולם לכלל אחד, לצורת מתכת. ואח"כ, כשנותנים את המתכת על גבי האש, הרי היא מאבדת כוח המקשר שבה וניתכת לנוזלים, שכל יסוד שבה נפרד לעצמו, ואינו מתקשר עוד עם חברו.

כן פועל כוח השמאל על רוח האדם, הכולל לכל בעלי החיים, שמתוך אותו, עד שכל פרט, הנכלל בו, הולך ונפרד לעצמו, כמו שהיה מטרם התכללותו ברוח האדם. כי איבדו כוח המקשר אותם, שהוא ההתכללות עם פני אדם אשר שם. שקשר כולם לכלל אחד. ונאמר, שהותכו בהתכה מהרוח הזה, שע"י כוח השמאל ניתך רוח האדם ונפרט לכל פרטי שני"א, שהיו כלולים בו.

אמנם שניהם נשארו: הכלל נשאר, כמ"ש, רוח בני האדם העולה היא למעלה. וכן הפרטים, כמ"ש, רוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. כי אין היעדר ברוחני. כי היו צריכים להיכלל בלבוש רוח האדם, ואז היו בבחינתו. אבל ע"י כוח השמאל איבדו התכללות של האדם, שהיא כוח המקשר שבהם. וע"כ ניתכו ממנו והתפרטו לפרטים שלהם, שור, שה כבשים, שה עיזים, איל, צבי, יחמור, וְאֶקוּ וְדִישוֹן וְתָאוּ וְזָמֵר כמו שהיו מטרם העלייה לזיווג העליון, ללידת נשמת האדם.

הרוח הפנימי של הבחינות, שור, שה כבשים וכו', נקרא באותו השם, שנקרא בו הגוף של אותו הרוח. כי הגוף הוא לבוש אל אותו השם, ואינו בעל השם בעצם. הגוף הוא בשר של השור, ושור הוא רוח הפנימי של אותו הגוף, הבשר שלו, הוא לְבוּשׁ אֵלָיו. וכן כל בעלי החיים, נקראים גופם ע"ש הרוח הפנימי, המלוּבֵשׁ בכל אחד מהם.

122. כאופן שהתבאר ברוח האדם דקדושה ובעלי חיים טהורים, כן הוא גם בצד האחר שאינו קדוש. הרוח המתפשט בשאר עמים עעכו"ם, יוצא מהצד שאינו קדוש, ואינו בחינת אדם. וע"כ

נקראות גם הנשמות בשם אדם. כמו שלומדים, שאתם קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם. אבל זהו רק מכוח התכללות בלבד.

120. וכל רוח נקרא בשם אדם. כלומר, רק בחינת אור הרוח, המלוּבֵשׁ בגוף, נקרא בשם אדם. הרוח שבצד הקדושה, הגוף שלו הוא רק לבוש. כלומר, שהרוח הוא עצם האדם, והגוף טפל אליו, רק לבוש שלו. אבל בס"א להיפך. וע"כ בקדושה כתוב, עור ובשר תלבישני. שמכאן משמע, שבשר האדם הוא רק לבוש לעצם האדם, שהוא הרוח. ובכל המקומות כתוב, בשר אדם, שמורה, שיש עצם אדם בפנימיותו. אבל הבשר הוא רק לבוש לעצם האדם, והוא גוף אל עצם האדם. ועצם האדם הוא הרוח שבו.

121. הבחינות שמחזה ולמטה של המלכות הותכו בהתכה מהרוח הזה. שמפני אדם הצטיירו ציורים, שיצאו ונולדו שיעורי קומות של רוחות, שהתלבשו בלבוש אחר, ולא בלבוש אדם. הציורים של בהמות טהורות: שור, שה כבשים, שה עיזים, איל, צבי, יחמור וְאֶקוּ וְדִישוֹן וְתָאוּ וְזָמֵר. שבחינות אלו היו צריכות להיכלל בלבוש של פני אדם, ולא נכללו בו, אלא שנעשו לבושים אחרים, לשני"א.

ביאור הדברים. האדם נקרא עולם קטן, מפני שכל פרטי העולם נכללים בו. ונמצא, שיחס כל פרטי מין בעל החי כלפי נשמת האדם, הוא כיוחס של פרטים לכלל שלהם. שנשמות בני אדם נמשכות מג' הפנים שלמעלה מחזה, אלא שהשיגו התכללות מפני אדם באותן פשוטה, אחר שעלו ג' הפנים שני"א למחזה ולמעלה של הנוקבא. ונכללו בפני אדם אשר שם.

אמנם גם מטרם שעלו ג' הפנים שני"א, להיכלל בפני אדם שמחזה ולמעלה, הוציאו ג"כ תולדות לבי"ע. באופן, שמההארות, שנמשכו מפני שור, יצאו כל הבהמות. ומההארות, שנמשכו מפני נשר, יצאו כל העופות. ומההארות, שנמשכו מפני אריה, יצאו כל החיות. אלא, שבעת עליות ג' הפנים שני"א לזיווג העליון לפני אדם, עלו ונכללו בזיווג העליון כל הבהמות והעופות והחיות, שכבר יצאו מהם. וכולם נכללו בפני אדם, שלמעלה מחזה. ומהכלל שלהם נולדה נשמת אדה"ר.

הרי שנשמת האדם כוללת כל פרטי בעלי חיים, שנפרטו מג' הפנים שני"א, כי היא הכלל שלהם. ולכן פני אדם כולל כל הצורות. ומתוך שאין היעדר ברוחני, וכל שינוי היוצא ברוחניות, אינו אלא הוספה על הראשון, לכן אחר שיצאה נשמת אדם, מכללות כל הפרטים שבג' פנים שני"א, שכבר נכללו כל הצורות בפני אדם, הנה אח"כ חזר כוח השמאל והאיר והפריט שוב כל פרטי בעלי החי, כמו שיצאו כל אחד למינו, מג' הפנים שני"א מקודם הזיווג.

בכללות, ורוחות הבהמות החיות והעופות הטהורות, הפרטים הנפרטים ממנו. וכן מצד אדם בליעל, עומד רוח האדם בליעל הטמא בכללות, ורוחות הבהמות והחיות והעופות הטמאים, הפרטים הנפרטים ממנו. והם ב' סדרים זה לעומת זה. כל מין מבעלי החיים הולך למינו, ואינו מתערב בצד שכנגדו. ואפילו אם מתערב פעם, סופו הוא שיחזור למינו. שכן הוא, גם בצד הקדושה וגם בצד הטומאה.

124. כל האורות העליונים המאירים, מאירים ברקיע השמיים, כדי שיצטייר למטה ציורים כראוי. ציורים הם שיעורי קומות לספירות בי"ע, ולנר"ן דבני אדם ולמלאכים. כמ"ש, וייתן אותם אלקים ברקיע השמיים, ולמשול ביום ובלילה. ושיצטייר ציורים כראוי, כי ממשלה של ב' המאורות, זהו ממשלה כראוי להיות.

125. מאור הגדול, ז"א, ממשלת היום, ומאור הקטן, הנוקבא שלו, ממשלת הלילה. שליטת הזכר הוא ביום, למלא הבית בכל מה שצריך, ולהכניס בו טרף ומזון. כיוון שבא הלילה, והנוקבא תופשת הכול, אין שליטה בבית חוץ מנוקבא. שהרי אז הממשלה שלה היא. כמ"ש, ותקם בעוד לילה, ותיתן טרף לביתה. היא ולא הוא. הנוקבא נותנת אז ולא ז"א, כי ממשלת היום היא דדכורא של הז"א, וממשלת הלילה היא דנוקבא, ולא של הז"א.

126. מאור הגדול השמש. יש בו 12 פתחים, ו-12 שעות, והשמש שולט על היום. מאור הקטן, יש בו 12 פתחים, והיא הלבנה, הנוקבא דז"א, והיא שולטת על הלילה, ויש בלילה 12 שעות. וע"כ כתוב, ביום ההוא יהי הוי"ה אחד ושמו אחד. שכתוב פעמיים אחד. כי אחד הוא שם הוי"ה, ז"א, מאור הגדול. ואחד שמו, הנוקבא, מאור הקטן.

השמש ו-12 פתחים שבו, נעשו י"ג (13) מידות הרחמים. הלילה, הלבנה, ו-12 פתחים שבה, נעשו ג"כ י"ג. ונעשו השמש אחד, והלבנה אחד. ואז כתוב, ביום ההוא יהי הוי"ה אחד ושמו אחד. כי אח"כ בגי' י"ג. וכיוון שיש בהוי"ה, שהוא שמש, י"ג, ע"כ כתוב, הוי"ה אחד. וכן על י"ג של הנוקבא, שהיא הלבנה, הנקראת שמו, כתוב עליה, ושמו אחד.

ונעשו השמש והלבנה אחד. וכן יום ולילה נעשו אחד. וכמ"ש, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וייחוד הזה נעשה רק למעלה. כלומר, למעלה מחזה של הנוקבא, ששם יש ייחוד השלם הזה. ולא מחזה ולמטה.

הזוהר מבאר הכתוב, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, שהמשמעות הוא, שגם הערב חוזר להיות יום. וכן ההפרש מהייחוד שבכתוב, ויהי ערב שכאן, אל הכתוב, ביום ההוא יהי הוי"ה אחד

אינו נקרא אדם. כי פני אדם אינו נמצא מחזה ולמטה של המלכות, שמשם נולדים רוחות בני אדם, אלא שללידת נשמה קדושה עולים ג' הפנים שני"א שמחזה ולמטה, ונכללים בזיווג העליון שמחזה ולמעלה, בפני אדם אשר שם.

אמנם אחר חטאו של אדה"ר בעצה"ד, נמשכה זוהמת הנחש בעולם, שמשם נמשכה מערכת הטומאה, הנקראת אדם בליעל. שאינו רוצה לעלות לפני אדם שלמעלה מחזה של המלכות, כי בליעל אותיות בל יעל, אלא שרוצה להמשיך הזיווג במחזה ולמטה דמלכות, שזהו זוהמת הנחש. וזהו חטאו של נחש הקדמוני, שחיבר למטה מחזה דמלכות, והפריד את פני האדם שלמעלה מחזה. ומבחינת אדם בליעל זה, נמשכות רוחות עובדי עבודה זרה, רוחות טמאות של בני אדם, הנמשכות מזוהמת הנחש.

הרוח הזה טמא ואינו נקרא אדם, כי נמשך מאדם בליעל, שאינו רוצה לעלות לפני אדם שלמעלה, ואין לו משום זה שום חלק בו. הגוף שלו לבוש של הרוח הטמא, בשר טמא. הרוח טמא בפנימיות, והבשר הלבוש שלו. ומשום זה, כל עוד ששורה הרוח ההוא בגוף ההוא, הוא נקרא טמא. יצא הרוח מלבוש ההוא, מהגוף, אין הגוף נקרא עוד טמא, ואין הלבוש נקרא טמא. שהרי הטמא, שהוא הרוח, כבר הסתלק ויצא ממנו.

123. הבחינות שלמטה, בהמות חיות ועופות, שהותכו בהתכה מרוח הטמא הזה, הצטיירו מהם ציורים, רוחות פרטיות, שהתלבשו בלבוש אחר, בציורים של בהמות הטמאות. כמ"ש, וזה לכם הטמא, שהם חזיר ועופות ובהמות של הסי"א. הרוח נקרא בשם טמא, והגוף לבוש שלו. והגוף נקרא בשר חזיר, כי חזיר היא בפנימיותו, שהוא הרוח, והבשר הלבוש של הרוח הזה, הנקרא חזיר.

כמו שהתבאר ברוח האדם דקדושה, אשר הפרטים דשני"א הם קודמים לכלל, שהוא רוח האדם. ואחר שיצא רוח האדם, נכללו כל בעלי חיים בו. ואח"כ חזרו ונפרטו לפרטיהם כבתחילה. ומתוך שנכללו בפני אדם שבזיווג הקדוש, השיגו מזה בחינת טהרה גם אחר שנפרטו. והם בעלי חיים טהורים.

ממש עד"ז, אחר שרוח האדם נטמא בזוהמת הנחש, ע"י זה שמשך הזיווג שלמעלה, למקום שמחזה ולמטה. הנה אח"כ כשעבר כוח השמאל על רוח האדם הטמא הזה, והפריד כל הפרטים שבו בצורתם, שיצאו מקודם שנכללו בזיווג. הרי נעשו כולם רוחות בעלי חיים הטמאים. והוא מכוח, שהם פרטים, שניתכו מרוח הטמא.

ומשום זה ב' הצדדים הללו נפרדים זה מזה, והם זה לעומת זה, אלו נכללו בפני אדם, ואלו נכללו בטמא. שמצד הקדושה, עומד רוח האדם

ממה שמקבלת מהשמש. ולפיכך לא כתוב כאן, ויהי ערב אחד ובוקר אחד. אלא שניהם נכללים ביום אחד. כי אחד אינה מתגלה זולת בממשלת שניהם כאחד. שאז הלילה נכללת ובאה בממשלת היום. וע"כ כתוב, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

127. כיוון שהנוקבא ציוותה לבית ונכנסה לבעלה, אין ממשלה בבית, אלא לעלמות שנשארו בבית. העלמות המשמשות לנוקבא מכוונות כוכבים. כמ"ש, ואת הכוכבים. שהנוקבא מוסרת להם השליטה על ביתה, בעת שנכנסת לזיווג עם הז"א. סמוך לאור הבוקר. כי אז ממשלת העלמות, שהם הכוכבים, שהיא שליטה פחותה. וע"כ נכפל אז החושך בעולם, כמ"ש, וחוק לנערותיה. אמנם הוא הכנה אל הזיווג, כדי לתקן כל תיקוני הבית, להכניח אל הזיווג עם השמש, לתיקון שפע היום. ואחר הזיווג שבסמוך לאור הבוקר, חוזר הבית לממשלת הזכר ביום. ונעשה הכול כמו שצריך להיות, שהנוקבא נכללת תחת שליטת הזכר בזיווג. ואז משפיעה אור הבוקר לעולם, כמו שצריך להיות.

ושמו אחד, הוא, שכתוב בו פעמיים אחד. אחד הוא המוחין הגדולים דהארת החכמה, שבהיותם מאירים בעולמות, מתגלה ייחוד ה' בעולם. וע"כ אח"ד בגי' י"ג, י"ג מידות הרחמים. כי מספר י"ג, הנעשה בע"ס, מורה שהם ממשיכים הארת החכמה מ"ג מידות הרחמים שבא"א.

וממשלת היום נמשך מ-12 פתחים שבשמש ל-12 שעות היום. שעם עצם השמש, המאיר מ-12 פתחים, הרי הם י"ג, שהוא הוי"ה אחד. כי השמש, ז"א, ממשיך מ"ג מידות הרחמים, המוחין הגדולים דהארת החכמה. ואז נקרא הוי"ה אחד. ועד"ז ניתקנו 12 פתחים בלבנה, הנוקבא. שעם עצם הלבנה, שבה הפתחים פתוחים לקבל מהשמש, הוא במספר אחד, י"ג, שזה, ושמו אחד.

אמנם זה יהיה בגמה"ת, כשיהיה אור הלבנה כאור החמה. כמ"ש, ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד. אבל ב-6000 שנה, אחר שהתמעטה הלבנה, עצם הלבנה אינה מתגלה, שתשלים מספר אחד, שהרי אינה מאירה מעצם שבה, אלא

מאורי אור ומאורי אש

אור. וכיוון שהלבנה הייתה פעם עצם מאיר, לא נעדר ממנה המצב הזה גם לאחר המיעוט. אלא מ"מ גם מבחינה זו, נמצא ההפרש עוד רב ביניהם. כי אור השמש הוא מאורי אור, ואור הלבנה מאורי אש.

כי כל כוח עליית הנוקבא לז"א לקומה שווה, הוא מטעם, שבעת קטנות היו ג"ס בינה ותו"מ שלו נפולים במדרגת הנוקבא, ונעשו עימה למדרגה אחת. לכן, בעת שהז"א חזר והעלה את בינה ותו"מ הנפולים שלו ממקום הנוקבא, והחזירם למדרגתו, גם הנוקבא עלתה עימהם, להיותה נחשבת עימהם כמדרגה אחת. וע"כ נעשתה הנוקבא כעצם מדרגת הז"א, לבינה ותו"מ שלו.

אלא שנבחנו אז כימין ושמאל של מדרגה אחת. באופן, שהכלים כו"ח דז"א, שלא נפלו ממנו לעולם, נשארו עתה לימין, מאורי אור. ובינה ותו"מ, שנפלו לנוקבא, ועתה חזרו אליו, נעשו לשמאל, מאורי אש. ולכן האורות העולים למעלה, נקראים מאורי אור. שהאורות, המאירים למעלה, בכו"ח עד החזה, שלא היה בהם שום נפילה ממדרגת הז"א, הם נעשו לימין, אור השמש, ונקראים מאורי אור. ואילו האורות, שירדו למטה, בינה ותו"מ שלו, שירדו לנוקבא, ועתה העלה הז"א אותם בחזרה אליו, ביחד עם הנוקבא, הם נקראים מאורי אש, להיותם בו בשמאל, ששם כוח האש. הם המדרגות שלמטה מחזה, הנבחנו כללים דאחוריים, ושולטות בימות החול.

128. ויעש אלקים את שני המאורות. זה מאור וזה מאור, שהשמש הוא מאור והלבנה ג"כ מאור בפני עצמה. משום זה אלו האורות, העולים למעלה, נקראים מאורי אור. ואלו האורות, היורדים למטה, נקראים מאורי אש. כי אלו מאורי אש, הם מדרגות שלמטה, ושולטות בכל ימות החול.

אחר שביאר הקטנות והגדלות, ושלא יכלה הלבנה לעמוד במצב של ב' מאורות הגדולים בקומה שווה, מצפ"ץ מצפ"ץ, וע"כ מיעטה את עצמה, וחזרה לעיבור, והשיגה המוחין דפב"פ, והיה אפשר לחשוב, שהמצב של שני המאורות הגדולים התבטל לגמרי, אחר מיעוט הלבנה. וזה שמשמיענו, כי גם המצב שב' מאורות הגדולים עוד מאירים בעולמות, אלא כמאורי אש, הוא כי שינוי הרוחני אין פירושו, שנעדר מצב הא' ומצב הב' לקח מקומו, אלא כל שינוי האמור ברוחניים, פירושו רק תוספות על מצב הקודם, אבל גם מצב הקודם אינו נעדר. ולפיכך, גם אחר שהתמעטה הלבנה, לא נאבד מצבה הקודם, שהייתה עם הז"א בקומה שווה, מצפ"ץ מצפ"ץ.

שני מאורות הגדולים, פירושו, שהשמש היה מאור והלבנה הייתה מאור. ולא כמו אחר המיעוט, שהלבנה בעצמה איננה כלל מאור, אלא שמקבלת אור מהשמש. אלא אז הייתה גם עצם הלבנה עצם מאיר מעצמה, כמו השמש. ומשום כך, אלו האורות העולים למעלה, נקראים מאורי

נחשבים לכלים דפנים, ובינה ותו"מ שבה נחשבים לכלים דאחוריים. ונמצא, שבמדרגת האצבעות, שהן חכמה, הרי כו"ח שבה, כלים דפנים של האצבעות, ובינה ותו"מ, הם הכלים דאחוריים של האצבעות.

האחוריים של האצבעות בחיצוניות שלהן. רמז לציפורניים של האצבעות. שבין הכלים דפנים לבין הכלים דאחוריים יש פרסא, הרקיע המבדיל בין מים עליונים, כו"ח, לבין מים תחתונים, בינה ותו"מ. וזה נוהג בכללות, הפרסא בין אצילות לבי"ע, וכן בכל מדרגה בפרטיות. כי אין מדרגה, שלא יהיו בה ע"ס כח"ב תו"מ. ויש פרסא בין כו"ח, לבינה ותו"מ שבה.

הציפורניים הן פרסא פרטית למדרגת החכמה שבאצבעות, המבדילה בין הכלים דפנים, כו"ח שבו, לבין כלים דאחוריים, בינה ותו"מ שבו. באופן שפנימיות האצבעות, כו"ח דחכמה. וציפורני האצבעות, הפרסא שמתחתיהם. ובינה ותו"מ דחכמה כלולים בציפורניים, כי הפרסא כוללת כל מה שלמטה ממנה.

ומשום זה יש רשות לאדם להסתכל בציפורניים במוצאי שבת, שהרי מאירים אז מאותו הנר ומאותה האש, לשלוט בימות החול. המצב של הנוקבא וגדלותה שמלפני מיעוטה, אינו בטל אפילו לאחר שהתמעטה להשגת המוחין דפב"פ. אלא שאין לה רשות להשתמש עימהם. כי צריכה להתבטל אל ז"א, כי אינם מאירים לה אלא רק בהיותה בְּטֵלָה אליו. אמנם לאחר שהסתלקו מהנוקבא המוחין דפב"פ, לאחר צאת השבת, אז יש רשות לנוקבא להאיר את מאורי האש שלה בחזרה, כמו שהייתה בעת שני מאורות הגדולים.

במצב שני המאורות הגדולים, נבחנת הנוקבא לבינה ותו"מ דז"א, לכלים דאחוריים שלו. ונמצא, שבמוצאי שבת מתחילים להאיר הכלים דאחוריים דאצבעות, שהם הציפורניים. כי הם מקבלים ממאורי אש של הנוקבא, מאחוריים דז"א, המתחילים לשלוט בעת ההוא. שהרי מאירים אז מאותו הנר, שהציפורניים מאירים ממה שמקבלים מהנוקבא מהמצב שמלפני מיעוטה, שאז היא מכונה מאורי אש, כלומר הנר.

130. הציפורניים נראים, אבל פנימיות האצבעות אין רשות לראות לאור הנר ההוא. כי הצד הפנימי של האצבעות הם הכלים דפנים כו"ח. והם אינם יכולים לקבל מנוקבא דז"א, שאין לה כלל הכלים דפנים, כו"ח. וזה הכלל, שכל בחינה מחויבת לקבל מהבחינה שכנגדה בעליון.

וע"כ מחויבים לקבל רק מהז"א, שיש לו הכלים כו"ח. וע"כ אין צד הפנימי של אצבעות מאירים כלום ע"י מאורי האש. ואינם יכולים להאיר, אלא מאורי אור, שהוא הז"א, שיש בו

ואין הפירוש שז"א נשאר רק בכו"ח, והנוקבא רק בבינה ותו"מ שלו, אלא שנכללים זה מזה, ויש כח"ב תו"מ לז"א, וכח"ב תו"מ לנוקבא. אלא כל חמש הספירות דז"א נחשבים בעיקר לכו"ח שלו, השולטים בו. וכל חמש הספירות דנוקבא, נחשבים בעיקר לבינה ותו"מ דז"א, כי הם השולטים בה.

ומשום זה, כשיוצא יום השבת, מברכים על הנר. כי אז ניתן למאורי אש רשות לשלוט. כי ביום השבת נמצאו הזו"ן בזיווג דגדלות פב"פ, שאז הנוקבא טְפֵלָה לז"א, ואין לה מעצמה ולא מידה, אלא רק מה שנותן לה ז"א בעלה. ונמצא שאין רשות לנוקבא, שתגלה אז עצם המאור שבה, מאורי אש, שהרי צריכה אז להימצא במיעוט, כדי לגלות אורות דגדלות דפב"פ, שאינם יכולים להאיר בה אלא רק במיעוטה. אלא במוצאי שבת, אחר שכבר נפסק הזיווג הגדול דזו"ן פב"פ, אז יש לנוקבא רשות לגלות מאורי אש שלה.

129. האצבעות של אדם הם הנסתרות שבמדרגות ובסודות העליונים. ויש בהן פנים ואחוריים. הידיים הם חו"ג דז"א. ולעת גדלות הן נעשות חו"ב. כי בעת גדלות, כשמעלה נה"מ ומשלים ע"ס שלו, עולים חג"ת לבחינת חב"ד ונה"י לבחינת חג"ת. ואז נבחנו ג' פרקי יד ימין לחב"ד של החכמה, וג' פרקי יד שמאל לחב"ד של הבינה.

ולפי הכתוב, שאו ידיכם קודש, כשמגביה הידיים אל הראש, שחג"ת נעשו לחב"ד, נחשב פרק היד עם האצבעות לפרק ראשון, לחכמה. כי כשמגביהים הידיים למעלה, נמצאות האצבעות בחלק העליון, ושאר פרקי היד למטה מהן. והפרק השני, הזרוע, נחשב לבינה. והפרק השלישי, הקיבורת המחובר אל הכתף, נחשב לדעת.

הרי שהאצבעות חכמה דחו"ב דז"א. כי אצבעות הימין חכמה דחכמה, ואצבעות השמאל חכמה דבינה. ובזה מתבאר מה שלומדים, שעתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, הנה אלקיניו זה. כי האצבעות הן מוחין דחכמה. ומוחין דחכמה הן ראייה ואור עיניים. וע"כ אומרים, מראה באצבעו.

האצבעות של אדם הם הנסתרות שבמדרגות ובסודות העליונים, שהאדם צריך להיות מרכבה לז"א, כמו שלומדים, שהאבות הן הן המרכבה. וכן חייבו את האדם לומר, מתי יגיע מעשי למעשי אבותיי. ואז נמצאות האצבעות של אדם, שהם בחינת חכמה דחכמה בימין, וחכמה דבינה בשמאל, שהם המוחין הנסתרים ביותר מכל המדרגות והסודות העליונים.

אין לך מדרגה שאין בה פנים ואחוריים, כי בכל מדרגה יש ע"ס כח"ב תו"מ, וכו"ח שבה

אמנם האמת היא, מי שלא טרח בערב שבת, מה יאכל בשבת? כי גם אורות השבת צריכים יגיעה מערב שבת. אמנם הכוונה היא על בחינת התעוררות של מטה, המחויבת בשעת קבלת השפע. ביום השבת עצמו, בעת שמקבלים אורות ההם הגדולים, שאז אין התעוררות של מטה נוהג בהם כלל ועיקר, אלא כדרך הירושה. מאורי אור באים מצד הימין, שהוא אור הראשון, שהיה ביום הראשון ד'י ימי בראשית. כלומר האור, שעליו נאמר ביום א', יהי אור. שביום השבת מאירים אלו מאורי אור לבדם, ושולטים. ומהם מקבלים ומאירים כל העולמות שלמטה מאצילות.

132. וכשיוצא השבת, מוצנעים מאורי אור, שלא יתגלו. ומאורי האש שולטים בעולמות, כל אחד על מקומו. שביום השבת, הוא מקום שליטת מאורי אור. ובימות החול, מקום שליטת מאורי אש. וזמן שליטתם ממוצאי שבת עד ליל שבת. וע"כ הם צריכים לקבל הארתם מאותו הנר במוצאי שבת.

133. והחיות רצוא נשוב. שאין העין שולט בהם, משום שהן ברצוא ושוב. והן החיות המתגלות. כלומר, חיות תחתונות, שעליהן נאמר, וראית את אחוריי. שאע"פ שהן חיות שמתגלות, מ"מ הן ברצוא ושוב.

אופן ההוא עומד בתוכם, והוא מט"ט, שכולל אלו החיות תחתונות. וכשהוא רצוא, נקרא נוראל. וכשהוא ושוב, נקרא מט"ט. שהוא גדול וחשוב יותר משאר אלו החיות, וגבוה מהם 500 פרסאות.

כי מט"ט הוא פני אדם, הנמשך לחיות תחתונות, מתוך התכללות בזיווג העליון שלמעלה מחזה. שהוא ו' דשנא"ן. כי מט"ט הוא אדם הקטן. כי פני אדם אינו אלא מחזה ולמעלה, ולחיות תחתונות אינו מגיע ממנו, אלא רק התכללות משל מעלה, וע"כ מכונה אדם קטן. ולפי שפני אדם כלול כל צורות, ע"כ כולל מט"ט לכל החיות דמרכבה תתאה, להיותו פני אדם שלהן. ולפי שהוא נמשך מהתכללות בפני אדם שלמעלה מחזה, ע"כ נבחן שהוא גבוה מהחיות 500 פרסאות.

כי מחזה ולמעלה מאירים מוחין דבינה, שספירותיה מאות. וה' הספירות כח"ב תו"מ שבה הן 500. ומתוך שמת"ט מקבל אותן רק מפרסא העומדת במקום החזה, ולא למעלה מהפרסא, כי שם מקום הזיווג והתכללות, לפיכך מכונים המוחין בשם פרסאות, שמתקבלים מהפרסא. ונאמר, וגבוה 500 פרסאות. שמקבל המוחין כח"ב זו"ן מהפרסא שבחזה, אשר שאר החיות אין להן חלק שם. כי הם רק אריה שור ונשר שלמטה מחזה.

הכלים כו"ח, שהרי הם מאירים רק למעלה, מכלים דפנים, שנבחנו למחזה ולמעלה, הנמצאים רק בז"א.

ופנימיות האצבעות נקראים פנים הפנימיים, להיותם כלים דפנים, כו"ח. כמ"ש, וראית את אחוריי, ופניי לא ייראו. שלא יסתכל האדם בפנימיות האצבעות, בשעה שמברך במוצאי שבת, בורא מאורי האש. להיותם נבחנו לפנים פנימיים, שעליהם נאמר, ופניי לא ייראו. כמ"ש, וראית את אחוריי, הם הפנים החיצוניים של האצבעות, הציפורניים, שמאירים במוצאי שבת. ופניי לא ייראו, הם הפנים הפנימיים של האצבעות, שאינם יכולים לקבל ממאורי האש.

פנימיות האצבעות שולטות בשבת, כי אז הן מקבלות מהבחינה שכנגדן שבז"א. וחיצוניות האצבעות שולטות בחול, שהן מקבלות אז מהבחינה שכנגדן בנוקבא, בעוד שהוא בבחינת מאורי האש.

131. וביום השבת הקב"ה שליט לבדו, בפנים פנימיים האלו, על כיסא כבודו. וכולם נכללים בו, והממשלה שלו הוא. שביום השבת הנוקבא בטלה אל הז"א, כמו מאור הקטן. כי ע"כ מיעטה את עצמה, כדי שתוכל לקבל המוחין דפ"פ, המאירים בשבת. ונמצא שז"א שולט לבדו. ואז מאירים הכלים דפנים שלו, כו"ח.

הקב"ה שליט לבדו בפנים פנימיים האלו על כיסא כבודו. כי הנוקבא הוא בבחינת כיסא וכלים דפנים האלו, ומתבטלת אליהם. וכל הבחינות שלמטה מז"א נכללות בז"א, והממשלה שלו הוא. ומשום זה, הקב"ה מנחיל מנוחה לכל העולמות. והעם הקדוש, שהם עם אחד בארץ, יורשים את ירושת יום הזה.

משום שביום השבת אין שליטה אלא רק להקב"ה לבדו, ע"כ אין שום אחיזה לדינים ולקטרוגים ביום הזה, והוא מנחיל מנוחה לכל העולמות. ובני ישראל, שהם עם אחד בארץ, יכולים לרשת המוחין הנישאים של יום השבת, מז"א. כי אין פחד מאחיזת הקליפות. ומה שהמוחין הגדולים דשבת מכונים בשם ירושה, הוא, שכל המוחין שבני ישראל מקבלים מאביהם שבשמיים, הוא ע"י התעוררות של מטה. כמו שלומדים, יגעת ומצאת תאמין.

והוא על דרך, שבני אדם רוכשים קנייני עוה"ז. שכל קניין הגדול ביותר, הרי היגיעה שנותנים תמורתו, צריכה להיות גדולה ביותר. אמנם האורות דשבת, אינם מחייבים שום יגיעה אחריהם, ואין שום התעוררות של מטה מועיל בהם, אלא השפע מגיע לישראל מכוח ממשלה העליונה לבדה. וע"כ נבחן השפע דשבת בשם ירושה, שהבן נוחל אוצרות אביו שבשמיים, וזוכה בהם בלי שום יגיעה והתעוררות מצידו עצמו.

האצילות. וע"כ נקרא רקיע זה בשם קצה השמיים למטה.

וחיות עליונות שמחזה ולמעלה דזו"ן, כלולות כולן ברקיע השמיים הקדמון, העומד במקום החזה של פרצוף הבינה, להבדיל חיות תחתונות, שמחזה ולמטה דזו"ן, שאינן כלולות באותו רקיע הקדמון. שכל אחוריים דעליון, שמחזה ולמטה שלו, מלובשים בכלים דפנים דתחתון, בכלים כו"ח שלו שלמעלה מחזה. אמנם אחוריים דעליון אינם מלובשים לעולם בתוך הכלים דאחוריים של התחתון, שמחזה ולמטה שלו, שהרי סיבת ההלבשה, היא עליית המלכות לבינה, הנעשה בעת קטנות של הפרצופים.

שהנה אז, מכוח העלייה הזו, נמצא שכל פרצוף מחוסר לגמרי מהכלים שמחזה ולמטה שלו. ואיך יוכלו האחוריים דעליון להתלבש באחוריים דתחתון, בעת שמחוסרים ממנו? הרי שחיות תחתונות דזו"ן, שהם מחזה ולמטה, אין להן שום חיבור והתכללות עם הרקיע הקדמון, שהם האחוריים דבינה, כי לא התלבשו בהם מעולם.

136. משם ולמעלה מרקיע הקדמון, אין מי שיכול להשכיל ולדעת. משום שהוא סתום במחשבה. כי למעלה מרקיע הקדמון, למעלה מחזה דפרצוף הבינה דאצילות, שם ג"ר דבינה, הנבחן למחשבה, שאין שום תפיסה בג"ר. המחשבה של אדם, אין בכל העולם מי שיכול להשיג ולדעת אותה. מכ"ש דברים התלויים במחשבה העליונה, אין מי שיכול להשיג אותם. ומחשבה עצמה על אחת כמה וכמה שאי אפשר להשיגה.

ספירת הבינה בחינת ג"ר ומחשבה, ומע"ס שלה הג"ר שבה הן בחינתה עצמה, וז"ת שבה אינן בחינתה עצמה, אלא בחינת זו"ן הכלולים בה. ואפילו ז"ת דבינה, שהן רק כלולות ותלויות במחשבה, בבינה, אין השגה תופסת בה במקומן עצמן, אלא רק במקום זו"ן. ומכ"ש הג"ר דבינה, שהן עצמות הבינה. שאין שום השגה תופסת שם, יותר פנימיות מהמחשבה, שהיא בינה. מי הוא שיפעיל שם איזה רעיון, שהרי אין שם הבנה אפילו לשאול, ומכ"ש לדעת. כי למעלה מבינה הוא א"א, הכתר לכל פרצופי אצילות, בחינת א"ס, שאין השגה תופסת בו כלל.

134. חיות הנסתרות הן תחת אותיות עליונות הנסתרות, י"ה דשם הוי"ה, השולטות על ו"ה דשם הוי"ה. חיות הנסתרות הן מחזה ולמעלה דזו"ן, ששם ג"ר, המרומזות בב' אותיות י"ה, שעליהם כתוב, הנסתרות לה' אלקיננו, שאין שום השגה בהן. וע"כ גם החיות, העומדות שם, הן ג"כ נסתרות ונעלמות ואין השגה בהן. וחיות שלמטה מחזה ו"ה דהוי"ה הן כמ"ש, הנגלות לנו ולבנינו, כי שם מקום חסדים המתגלים, ושם נוהג ראייה והשגה, כמ"ש, וראית את אחוריי.

אלו אותיות ו"ה, הן מרכבה לאותיות י"ה, שמגלים הארתם, בדוגמא לרוכב הנגלה במרכבתו. וכן חיות תחתונות הן מרכבה לחיות עליונות, שמגלים הארתן. והנסתר מכל נסתר שלא נודע כלל, שהוא א"ס, המרומז בקוצו של י' דשם הוי"ה, שולט על כולם ורוכב על כולם. שכל המדרגות מגלות שליטתו בעולמות.

החיות התחתונות המתגלות, הן מתחת אלו החיות הנסתרות, מקבלות מהן הארתן ונוסעות מכוחן. כלומר, שהחיות התחתונות, אין להן מעצמן שום כוח ופעולה, אלא מה שמקבלות מהחיות העליונות.

135. החיות העליונות הנסתרות, כולן כלולות ברקיע השמיים. ועליהן כתוב, יהי מאורות ברקיע השמיים. הכתוב מלמדנו, שכל המאורות תלויים ברקיע השמיים. והוא הרקיע שעל החיות. שעליו כתוב, ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא, שזה הוא אותו הרקיע הראשון.

כי בכללות נמצאים ב' רקיעים, כמ"ש, ולמקצה השמיים ועד קצה השמיים. רקיע, הוא הסיוס דצ"ב, שהוציא בינה ותו"מ דכל מדרגה למדרגה שמתחתיה, שהוא הפרסא, העומדת במקום החזה של כל פרצוף. ותחילת גילוי שלו באמצע פרצוף הבינה דאצילות, הנקרא ישו"ת, בין הג"ר דישו"ת, העומדות מחזה ולמעלה דא"א, ובין הז"ת שלהם, בינה ותו"מ שלהם, העומדות מחזה ולמטה דא"א.

וע"כ נקרא רקיע זה שבתוך הבינה, בשם רקיע הקדמון. וכן נקרא קצה השמיים למעלה. כי רקיע זה מוריד את הקצה של פרצוף הבינה, בינה ותו"מ שלה, לתוך השמיים, ז"א. ויש רקיע ב', שעומד בחזה דז"א, המוריד את הקצה של פרצוף הז"א, בינה ותו"מ שלו, לנוקבא, המסיימת את

ג' אורות

[ג' נהורי]

מהסתום מכל סתום מתחילת ירידת א"ס להתגלות, האיר אור דק ובלתי מושג, וסתום

137. בא"ס אין כלל איזה רושם לאחיזה, ולא שייך בו שום שאלה או רעיון להשכלת המחשבה.

ולכן מהסתום מכל סתום מתחילת ירידת א"ס להתגלות, האיר אור דק ובלתי מושג, וסתום ברושם דק כפתחו של מחט. שמתחילת גילוי הארת א"ס, היה מאיר בדקות כפתחו של מחט, שהוא צ"א, שזו"ן ובי"ע לא יכלו לקבל דרך פתח זה כלום. והוא נמשך עד המלכות דאו"א עילאין שבחזה דא"א. עד שהתפשטה הארה ממנו למקום, שיש בו רשימות של אותיות, עד ז"ת דבינה, הנקרא ישו"ת, העומדים למטה מחזה דא"א, שבהם רשימו דאותיות, זו"ן.

צורת רשימו דאותיות, שיצאה בתחילת הכול, הייתה צורת א, כלומר צ"ב. ובו ראש וסוף של כל המדרגות. ראש, היא י' עליונה דא', הרומזת על א"א ואו"א עילאין, שהם ראש כל המדרגות. וסוף, היא י' תחתונה דא', הרומזת על זו"ן, שהם סוף כל המדרגות.

ואות א' היא רשימו, שכל המדרגות נרשמו עימה, כלומר קו האלכסון, שהוא רקיע המבדיל, סיום דצ"ב בעצמו, ישו"ת, שברשימתו זאת דרקיע המבדיל, נרשמו כל המדרגות כולן דזו"ן ודבי"ע. ואינו נקרא אלא אחד, כי הרקיע הזה, ישו"ת, עושה כל פרצופי אצילות לאחד. כי בגדלות הוא מתפשט עד סיום האצילות, וע"י זה הוא עולה עם הזו"ן לראש דא"א, ונעשו שם כל הפרצופים אחד.

139. הראש של הא', י' עליונה שבה, ההסתר של מחשבה עליונה, שרמוז על עליית המלכות למקום בינה דאו"א, המכונים מחשבה עליונה, שהוריד בינה ותו"מ דאו"א למטה לישו"ת. ולא נשאר באו"א, אלא ב' הכלים כו"ח בלבד. באופן, ש'י' העליונה דא' מורה על או"א, בעת שאין בהם אלא כו"ח בלבד. בעת ההסתר של המחשבה העליונה.

ואותה ההתפשטות של הרקיע העליון, ההתפשטות של עת הגדלות, שרקיע העליון מתפשט למקום המלכות, ומעלה בחזרה את הבינה ותו"מ, עדיין הוא כולו סתום בראש ההוא דא', ב"י עליונה שלה. כדי שבעת שתצא צורת א' מאותו הרקיע, המוחין דגדלות, תצא בצורת ראש המחשבה.

כי י' עליונה דא' רומזת על א"א ואו"א. והי' הזו רומזת על הקטנות, שנעשה בא"א ואו"א, מסיבת עליית המלכות, שלא נשאר להם במדרגתם אלא כו"ח בלבד, ובינה ותו"מ דא"א ירדו לאו"א. וכן בינה ותו"מ דאו"א ירדו לישו"ת. והטעם, שא"א ואו"א קיבלו לתוכם את הצ"ב והקטנות, הנמשך ממנו. שהוא כדי שתהיה אח"כ התפשטות הרקיע בעת גדלות בצורת א', והאורות ייצאו אז בצורת ראש המחשבה, שיתגלו האורות דא"א, ראש של או"א, שהם מחשבה.

ברושם דק כפתחו של מחט. כלומר, שנפתח פתח צר מאוד בלתי מספיק לאחיזה. והוא עניין מחשבה סתומה, ג"ר דפרצוף הבינה, המכונה מחשבה ממש. כי בא"ס, שהוא א"א, אין בו שום רושם לאחיזה. ומתחילת ירידת א"ס לבוא לכלל גילוי, שהוא בג"ר דפרצוף הבינה, הנקרא או"א דאצילות, התרשם שם ברושם דק, ועדיין היה בלתי מספיק לאחיזה.

ולא היה מושג, עד שהתפשטה הארה ממנו למקום שיש בו רשימות של אותיות. כלומר, פרצוף ז"ת דבינה, הנקרא ישו"ת דאצילות. כי הזו"ן דאצילות הם אותיות. והז"ת דבינה אינן עצם הבינה, אלא התכללות מזו"ן. וע"כ הן נבחנו כרשימות של אותיות, הזו"ן. וכיוון שהם קרובים לזו"ן, ע"כ מתחילה מהם השגה וההתגלות, כולם משם יצאו, כל המוחין דגדלות דזו"ן ובי"ע יוצאים מז"ת דפרצוף דבינה, היששו"ת.

138. בתחילת הכול נרשם אות א', ראש וסוף של כל המדרגות. והיא רשימו, שכל המדרגות נרשמו עימה. ואינו נקרא אלא אחד, כלומר שהא' הוא אחד במספר, להורות, שאע"פ שיש בו הרבה צורות, כי הוא כולל לכל המדרגות, מ"מ אינו אלא אחד. כלומר, שכל המדרגות נעשו בו אחד.

ודאי שהא' הוא אות, שהעליונים ותחתונים תלויים בו. כי צורת א' מורה על צ"ב, על עליית המלכות לבינה. והסיום החדש הוא קו אמצעי דא'. י' עליונה היא כו"ת, שנשארו במדרגה. י' התחתונה היא בינה ותו"מ, שיצאו מהמדרגה ונפלו למדרגה שמתחתיה. וכן מורה על הגדלות, שעלו בחזרה והתחברו למדרגה אחת עם י' עליונה, ע"י קו האמצעי שבא'. ואז התגלו ממנה כל המוחין דפרצופי אבי"ע.

מצ"א אין שום מציאות מוחין דאו"א, אפילו לזו"ן עליונים, ומכ"ש לנר"ן דצדיקים. וע"כ מכנה הזוהר את הצ"א בשם סתום ברושם דק כפתחו של מחט. שהרושם הוא סתום, כפתח הנעשה מחודו של מחט, שאין צורת הפתח ניכרת. שאין הפתח ראוי לגילוי המוחין. ורשימו זה דצ"א הוא המלכות דאו"א עילאין, ג"ר דבינה. ורשימו דצורת א', שהוא צ"ב, מתחיל להתגלות רק בפרצוף ז"ת דבינה, יששו"ת.

ונמצא, שצורת א' כוללת לכל המדרגות דאצילות: כי צורת י' עליונה, הקודמת לקו שבאלכסון, מורה על או"א עילאין דאצילות. וקוצו של י' עליונה, הוא א"א דאצילות, שבהם עוד מאיר הצ"א, והם נבחנו למים עליונים, מטרם שנגלה הקו האלכסוני דא', שהוא הרקיע, הסיום החדש דצ"ב. וקו האלכסוני עצמו, שהוא הרקיע, המסיים לאו"א וא"א, הוא פרצוף ז"ת דבינה, יששו"ת. ויוד תחתונה, היא זו"ן, הדבוקים בבינה ותו"מ, שנפלו מיששו"ת, הן בקטנות והן בגדלות.

ואלו ג' הקווים דז"א נמשכים לו מג' הנקודות חולם שורוק חיריק, שבסדר יציאת המוחין בישסו"ת. כי אין מוחין יוצאים בנינה, זולת בסדר ג' נקודות הללו. שמתחילה, ביציאת הבינה, ישסו"ת, מראש דא"א, מכוח עליית המלכות למקומה, נתקנה הבינה בנקודה בהיכל שלה, במוחין דחסדים בחוסר ג"ר. מטעם שהנקודה, המלכות, עלתה להיכל דא"א, הבינה, וירדו מסיבתה בינה ותו"מ דהיכל, לזו"ן שמתחתיו, ולא נשאר בהיכל חוץ מהאורות נ"ר, בכלים כו"ח. וע"כ מכונה אור הזה, נקודה בהיכל שלה.

והיא הנקודה שבתוך ב' דבראשית, אשר הבי' הוא הבינה, הנקראת היכל. והנקודה שבתוכה היא המלכות שעלתה אליה. ונקודה זו היא נקודת החולם שממעל לאותיות.

ולכן אור אחד, שהאיר ונגנו, הוא האור של אות ב' דבראשית, אור הראשון. הוא האור שהאיר, ואח"כ נגנו. הבינה דא"א, שבתחילה הייתה בג"ר דראש א"א, ואח"כ עלתה אליה הנקודה, המלכות, ומכוח זה יצאה הבינה מג"ר דראש א"א, ונגנו האור דג"ר מבינה, ונשארה בו"ק חסר ג"ר. הרי שמתחילה האיר אור הבינה בשלמות, ואח"כ נגנו. והוא האור, המרומז באות ב' דבראשית, נקודה בהיכל שלה.

ונקודה זו, שעלתה להיכל, שההיכל התמעט על ידה לו"ק, נבחנת לחמימות ודינים. ועליה רומז הכתוב, כחום היום. חום היום, שהיה אברהם יושב פתח האוהל, שנקודה זו מכונה חום היום. וכן היא מכונה פתח האוהל. ועליה כתוב, שאברהם היה יושב פתח האוהל כחום היום.

שהיא פתח מלמטה למעלה. כי הנקודה, המלכות, שעלתה להיכל בינה, היא פתח מלמטה למעלה. שעל ידה עולים התחתונים, שהם זו"ן שלמטה, לבינה שלמעלה, בעת שהנקודה חוזרת למקומה. ובינה ותו"מ, שנפלו למקום זו"ן, חוזרים לבינה. הנה אז גם הזו"ן, הדבוקים בהם, עולים עימם לבינה.

הרי שנקודה זו הוא פתח מלמטה למעלה, שאלו שלמטה עולים דרכה למעלה. וחום היום מאירה על אותו פתח, ומאירה שם. חום היום, שהוא הדינים ומסך, שניתקן בנקודה, לדחות אור העליון ממנה, מאירה באותו הפתח, בנקודה, מלמטה למעלה, ומשם מאירה ג"כ למטה, בזיווג דהכאה עם אור העליון, שמעלה או"ח וממשיכה או"י. וזו נקודת החולם. ונבחנת לאור החסד, לקו ימין ולמידת אברהם. ומכאן פני אריה שבחיות נסתרות עליונות שמחזה ולמעלה, כמ"ש, ופני אריה אל הימין.

141. האור השני הוא, אור ההולך ונחשך לפנות ערב, והוא תפילת יצחק. כדי לתקן המדרגה הזו, כמ"ש, ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב,

כי אלו בינה ותו"מ דא"א, שנפלו מסיבת הצ"ב והתדבקו באו"א, גורם לגילוי המוחין שלו. כי בעת גדלות, כשמתפשט הרקיע למטה, והוא מעלה הבינה ותו"מ שלו בחזרה לראש, עולה עימם גם או"א, הדבוקים בהם, אל ראש א"א. וכן בינה ותו"מ של או"א, מעלים עימם הישסו"ת לראש א"א. ובינה ותו"מ דישסו"ת, מעלים עימם את הזו"ן לראש דא"א. ונמצאים כולם, שיוצאים בצורת ראש המחשבה, שהוא א"א. וכולם מאירים בהארת חכמה על ידו. אבל אם לא היו או"א ואו"א מקבלים לתוכם את המיעוט דצ"ב, ולא היו מורידים הבינה ותו"מ שלהם לישסו"ת, אז לא היו שום מציאות שיתגלו מוחין דא"א לעולמות.

בקו האמצעי שבא' כלולים שישה מדרגות חג"ת נה"י. כי הם ו"ק דפרצוף הבינה, ישסו"ת. הרקיע הזה שבתוך הא' הוא עניין כל החיות הנסתרות העליונות התלויות בתוך המחשבה, שהוא בינה.

אחר שהזוהר ביאר י' עליונה דא', שהיא או"א עילאין, והקו שבאמצעו, ישסו"ת, מבאר עתה את י' התחתונה של הא'. ואומר, שהוא עניין החיות, זו"ן, התלויים ברקיע, כמו י' תחתונה, התלויה בקו האלכסוני של הא'. אלא אומר, שרק החיות הנסתרות העליונות, שהן חג"ת שמחזה ולמעלה דזו"ן, תלויות בתוך המחשבה, בקו, שהוא ו"ק דמחשבה. ולהוציא חיות תחתונות הנגלות, נה"י"מ שמחזה ולמטה דזו"ן, שהן אינן תלויות במחשבה, שהיא הרקיע שבתוך הא'.

כי האחוריים דעליון מלובשים רק בכלים דפנים של התחתון עד החזה, ולא כלל בכלים דאחוריים של התחתון, שמחזה ולמטה. ולפיכך חיות עליונות, כלים דפנים דזו"ן, דבוקות ותלויות בבינה ותו"מ דרקיע, ו"ק דמחשבה. אבל חיות הנגלות שמחזה ולמטה, מעולם לא התחברו עימם. והנה התבאר, איך צורת הא' כוללת כל המדרגות כולם, שי' עליונה או"א וא"א, הרקיע שבאמצע ישסו"ת, שבו דבוקה ותלויה י' התחתונה, זו"ן.

140. אור אחד, שהאיר ונגנו, הוא האור של אות ב' דבראשית. חום היום, שהיה אברהם יושב פתח האוהל, שהיא פתח מלמטה למעלה, וחום היום מאירה על אותו פתח, ומאירה שם.

אחר שהזוהר ביאר ראש אמצע סוף של צורת הא', שסוף הא', הי' התחתונה התלויה בה, היא עניין חיות נסתרות עליונות, חג"ת שמחזה ולמעלה דזו"ן, חוזר לבאר ג' חיות נסתרות הללו. ומכנה אותן ג' אורות:

אור אחד, חסד, קו ימין, מידת אברהם,
אור שני, גבורה, קו שמאל, מידת יצחק,
אור שלישי, ת"ת, קו אמצעי, מידת יעקב.

ועל האור השלישי הזה, כתוב ביעקב, ויזרח לו השמש. שאחר שנכלל יעקב לפנות ערב, בחושך דקו שמאל, והיה צריך לרפואה, וע"כ כתוב, ויזרח לו השמש, לרפא אותו מחושך דשמאל. והאור השלישי הזה נבחן לקו אמצעי, המכריע על ב' הקווים ימין ושמאל. והוא אור הת"ת, והוא מידת יעקב. ומכאן נמשך פני נשר שבחיות נסתרות עליונות שמחזה ולמעלה.

מכאן והלאה, אחר שיעקב המשיך האור דקו אמצעי במסך דחיריק, כתוב עליו, והוא צולע על ירכו. ירכו, פירושו ספירת הנצח של ז"א, הנקרא ישראל. כי ב"ס נו"ה מכונים ב' ירכו. ומפרש הפסוק, ויזרח לו השמש, כאשר עבר את פנואל, והוא צולע על ירכו. שמשמע, שזריחת השמש, האור השלישי, הוא סיבה ישירה אל צולע על ירכו.

כי המסך דחיריק ממשך קומה דבחינה א', שהוא ו"ק חסר ג"ר. ואע"פ שכבר השיג הג"ר בכוח נקודת השורוק, ולא המשיך קומה זו דחסדים, אלא מטעם רפואה, מ"מ התמעט לו הג"ר באיזה שיעור, מכוח הזיווג הזה על מסך דחיריק. וכבר ידעת ערך ההופכי בין כלים לאורות, שחיסרון נה"י דכלים הוא חיסרון ג"ר דאורות. ולהיפך, המיעוט של ג"ר דאורות, שבא לו מסיבת המסך דחיריק, נבחן בכלים לצליעה על ירכיים, שהם נו"ה. הרי שזריחת השמש, שהיא קומת החסדים, שהמשיך באור המאיר לרפואה, הוא סיבה ישירה אל צולע של ירכו, למיעוט הג"ר.

143. על ירכו, כתוב בלשון יחיד, ולא ירכו, בלשון רבים. זה מורה, שהוא מדרגה רביעית, נצח, שאיש לא התנבא משם עד שבא שמואל, ועליו כתוב, גם נצח ישראל לא ישקר. אז ניתקן הנצח, שהיה חלש מעת שהסתכן יעקב ע"י המלאך, הממונה של עשיו.

צולע על ירכו, נמשך ממיעוט הג"ר. א"כ הרי זה נוגע לב' הירכיים, והיה צריך לומר, והוא צולע על ירכו, שהם נו"ה, המכונים ב' ירכיים. ואומר ירך אחד, נצח, מדרגה רביעית. אלא שהוא כולל ב' הירכיים נו"ה. כי עד הזמן ההוא עוד לא ניתקן בתיקון קווים, אלא מחזה ולמעלה דז"א, חג"ת. ועוד לא ניתקן המחזה ולמטה כלום, נה"י, כי היה חסר שם פני אדם.

ולפיכך נבחן, שעוד אין בהם מימין כלום, ונו"ה נחשבו לבחינת שמאל, ולמדרגה אחת. וע"כ אינו כתוב, והוא צולע על ירכו. כי עוד שניהם ירך אחד וספירה אחת. שהיא ספירת נצח ולא הוד, מטעם, כי בכלים נבחן שהעליונים גדלים תחילה. וא"כ כל עוד ששני הירכיים נחשבים לאחד, הם נבחנים לנצח, להיותו העליון אל ספירת הוד. וע"כ הוא גדל וניכר קודם להוד.

הסתכלות של ערב וכל מיני חשכות היו אצלו בעניין תפילת המנחה. בפנות הערב הזה, הסתכל יעקב בממונה של עשיו, שעליו כתוב, ויאבק איש עימו.

האור השני, קו שמאל דז"א, שלמעלה מחזה שלו, נמשך מנקודת השורוק שבבינה. כי בעת שהנקודה ירדה מהיכל, שהוא מקום בינה, וחזרה למקומה, למקום מלכות, וג' הכלים בינה ותו"מ, שנפלו מהיכל הבינה לזו"ן, חזרו אליה ונשלמה הבינה בע"ס, וחזרה למקומה לראש דא"א. ושוב הגיע אור החכמה דא"א אל הבינה, כמקודם שהתמעטה. הנה אז, נבחנות הז"ת דבינה, שחשכו מכוח עלייה לראש דא"א, מטעם שאין הז"ת יכולים לקבל אור החכמה בלי לבוש מאור החסדים. ומתוך שהראש דא"א כולו אור החכמה, לכן רק הג"ר דבינה יכלו לקבל האור הזה. אבל הז"ת דבינה נשארו בחושך, בלי אור דחסדים ובלי אור החכמה. וזה עניין נקודת השורוק.

והאור השני, קו שמאל, הוא אור ההולך ונחשך לפנות ערב. כי ע"י חזרת הבינה לראש דא"א, הולכות ונחשכות הז"ת דבינה, כמ"ש, לפנות ערב. ועניין תפילת יצחק, כדי לתקן מדרגה הזו, כי בתפילה שלו, המרומזת בכתוב, ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, תיקן והמשיך מדרגה זו דנקודת השורוק, וקיבל משם קו השמאל של הז"א, המשלים רק לג"ר, והז"ת משאיר בחושך.

ולכן הסתכלות של ערב וכל מיני חשכות היו אצלו. שע"י תפילת המנחה המשיך קו השמאל מנקודת השורוק, הכולל כל מיני חשכות שבעולם, ותיקן אותם כראוי. ולפיכך נבחן האור השני הזה לחושך דיצחק, ולאור הגבורה דז"א. ומכאן פני שור שבחיות נסתרות עליונות. שע"ז כתוב, ופני שור מהשמאל.

142. האור השלישי, אור הכולל לב' אורות הללו, קו ימין וקו שמאל, אור המאיר לרפואה. האור הזה הוא קו אמצעי, הנמשך מנקודת החיריק שבבינה. כלומר, קומת החסדים החדשה, שקיבלה הבינה ע"י התלבשותה במסך דזו"ן שעלו אליה, שהאור הזה מוסיף על החסדים שבקו ימין, והוא נעשה לבוש דחסדים אל אור החכמה. ואז נכללו ב' הקווים זה בזה. שקו ימין נכלל מאור החכמה, ויש לו חכמה וחסדים, וקו שמאל נכלל מחסדים, ויש לו חכמה וחסדים. וע"כ אומר עליו, אור הכולל לב' אורות הללו, שהאור הזה כולל ב' הקווים, כי הוא משלים שניהם.

ומשום זה הוא זוכה בעצמו לקבל גם הוא הארת שניהם. כי במידה שהתחתון משלים לעליון, זוכה בהן גם התחתון, להיותו הגורם. והוא אור המאיר לרפואה, כי ע"י קומת חסדים שלו, נרפא קו השמאל, שמקבל בכוחה הארת החסדים שבקו ימין.

מנצח, מטעם החולשה מנגיעת המלאך. וע"כ כתוב בו, ונתת מהודך עליו. ללמדנו, שהתנבא מהודו של משה. וזו מדרגה חמישית, הוד.

כי משה פנימיות הז"א וכולו מחזה ולמעלה דז"א. אלא שמחזה ולמעלה יש בו פרצוף שלם חגי'ת נה"י. ואלו הנו"ה שמחזה ולמעלה הם נבדלים זה מזה, וע"כ יש שם חמישה מדרגות חגי'ת נ"ה, שהם נגד כח"ב תו"מ. ויהושוע התנבא מהמדרגה החמישית. משא"כ מחזה ולמעלה דז"א חסר שם פני אדם, מלכות והוד, ואין שם אלא רק ארבע מדרגות, עד נצח וחסר הוד. ואחר שהנצח נחלש ע"י נגיעת המלאך, לא התנבא איש משם.

נצח הוא ירך השמאל של יעקב. וע"כ בא דוד וכלל אותו בימין, שלא כתוב, נעימות ימינך נצח, אלא כתוב, נעימות בימינך נצח, שזה מורה, שמקודם דוד לא היה הנצח בימין, אלא דוד החזיר אותו לימין. שמיעקב עד שמואל ודוד, היה הנצח נחשב לשמאל.

146. מהו הטעם, שנחלש ירך יעקב? משום שצד הטומאה קרב אליו, ולקח חיזוק ממנו. ואז נגלה החיסרון של פני האדם. ובכל מקום שיש חיסרון בקדושה, נאחז שם הסי"א. והתעכב התיקון עד שמואל. וע"כ בא שמואל להזכיר, שזה הוא ירך ישראל, כמ"ש, וגם נצח ישראל.

ב' שמות לז"א, בקטנות יעקב ובגדלות ישראל. ותקע כף ירך יעקב, הוא בעת שנקרא יעקב, שאז ב"ס נו"ה כירך אחד הן, כי בחינת שמאל הן. אמנם בעת שנקרא הז"א בשם ישראל, בגדלות, נבחנו נו"ה לב' מדרגות ימין ושמאל. ולפיכך, בעת ששמואל תיקן בחזרה את הנצח, הזכיר עליו השם ישראל, שמורה על גדלות, שאז הנצח לימין וההוד לשמאל. ואז נאמר, וגם נצח ישראל לא ישקר.

וע"כ כל דבריו של שמואל היו בדין, בהתחלה, ובסוף. שבהיות כל עיקרו היה לטהר את הנצח מהחולשה, שגרם לו שרו של עשיו, ע"כ הייתה נבואתו בגבורה ובדין. כי כן צריכים לתיקוני טהרה. ותכף בתחילת נבואתו ניבא דינים על בית יעלי, וכן בסופו ניבא דינים על שאול.

147. ועוד כלל אותו הקב"ה גם בספירת הוד, בעת שמשח המלכים שאול ודוד. וע"כ שקול שמואל כמשה ואהרון. כמו שמשה ואהרון היו נבדלים לב' הצדדים, ימין ושמאל למעלה מחזה, כך שמואל מחזה ולמעלה דז"א היה כמוהם בב' צדדים, ימין ושמאל, נו"ה. ואע"פ שהיו כאן רק צד שמאל, מ"מ ע"י שמואל נבדלו לב' צדדים, כמו משה ואהרון של מעלה. הרי ששקול שמואל, אע"פ שהוא מחזה ולמעלה, כמו משה ואהרון שמחזה ולמעלה. כי שמואל העלה הנה"י שמחזה ולמעלה דזו"ן, להיכלל בזיווג של פני אדם שבחגי'ת דזו"ן למעלה מחזה. ואז נפרדו נו"ה שמחזה ולמעלה, ונעשו לב' צדדים, כמו החו"ג שמחזה ולמעלה.

וע"כ זה מדרגה רביעית. כי עוד לא נגלה שם מדרגה חמישית, הוד. וא"כ הוא בהכרח ספירת הנצח. והתיקון שמחזה ולמעלה, לעלות ולהיכלל בפני אדם שבזיווג העליון, ותיקון זה נעשה בימי שמואל. ונאמר, שאיש לא התנבא משם עד שבא שמואל. ועליו כתוב, וגם נצח ישראל לא ישקר. כי אז נברר הנצח לימין ולמדרגה ד', וההוד לשמאל ולמדרגה אחרת מהנצח, למדרגה החמישית דכלים, הוד.

144. וייגע בכף ירכו, פירושו, כשבא שרו של עשיו ליעקב, לקח יעקב התחזקות מאותו לפנות ערב, מנקודת השורוק וקו שמאל, בתיקונו של יצחק, בתוקף הדין. ויעקב היה נכלל בו בקו שמאל, וע"כ לא יכול לו. ויָאָא כי לא יכול לו, וייגע בכף ירכו, ולקח יעקב התחזקות משם. כלומר, כשהמלאך נגע בכף ירכו, בהיאבקותו עם יעקב, כדי להפילו, לקח יעקב כוח וחיזוק מאותו הירך, כדי לדחות למלאך משם בכוח אותו תוקף הדין, שיש בקו שמאל שלמעלה מחזה. ולפיכך וַתִּקַּע כף ירך יעקב, שהמלאך התגבר עליו.

משום שהירך מחוץ לגוף, כי יעקב ספירת ת"ת, המכונה גוף, וגופו זה כלול בב' המדרגות זכר ונקבא, שנקרא אדם. כי אדם כלול זכר ונקבא. כי מחזה ולמעלה פני אדם בשלמות, וע"כ לא יכול לו המלאך. וכיוון שיעקב לקח חיזוק מחזה ולמעלה, שמחוץ לגופו, מיד, ותקע כף ירך יעקב.

אחר שנגע המלאך במחזה ולמעלה, שלא היה יכול להיתקן בזיווג העליון, מפני שחסר בו פני אדם, וכל תיקונו היה אז כמ"ש, וכל אחוריהם בְּיָתָהּ. אבל אחר שיעקב היה רוצה להמשיך משם כוח כלפי המלאך, נגלה תכף חיסרון של פני אדם אשר שם. ומכוח גילוי החיסרון הזה, נאחז המלאך בו, ותקע כף ירך יעקב.

145. ולא התנבא איש משם, עד שבא שמואל ותיקן את הנצח. וע"כ כתוב בו, נצח ישראל לא ישקר, כי לא אדם הוא. כי אע"פ שנצח מחוץ לגוף, למטה מחזה, שאין שם פני אדם, וע"כ לא תיקן אותו איש עד הנה, עכ"ז תיקן אותו שמואל, ע"י שהעלה וכלל אותו בפני אדם שלמעלה מחזה. וע"כ, נצח ישראל לא ישקר. והכתוב, כי לא אדם הוא, פירושו, אע"פ שאינו כפני אדם, מ"מ תיקן אותו.

אמנם הוד נשאר בחולשתו, כי גם שמואל לא יכול לתקן אותו, והוא יתוקן לעתיד בגמה"ת. ושנאמר להלן אשר על הוד, שוק שמאל, נאמר, והוא צולע על ירכו. כלומר, גם לאחר שתיקן שמואל את הנצח והחזירו לימין, נשאר החולשה בשוק שמאל הוד.

יהושוע התנבא מספירת הוד של משה, כמ"ש, ונתת מהודך עליו. כלומר, שיהושוע היה מטרם שבא שמואל הנביא. וע"כ לא היה יכול להתנבא

בחג"ת שמחזה ולמעלה, שהמשיך מנקודת החולס לנצח ומנקודת השורוק להוד, ומנקודת החיריק ליסוד. ונמצאים נכללים כל הו"ק זה בזה, שהנצח התחבר עם החסד, וההוד עם הגבורה, והיסוד עם הת"ת. וכולם בפני אדם, שהוא מלכות.

ע"י שמואל נכללו כל המדרגות זו בזו, כי ע"כ נעשה שקול כמשה ואהרון, שמשה ואהרון בכונהו ושמואל בקוראי שמו, שהרי ו"ק חג"ת נה"י נכללו זה בזה. כי ע"י תיקונו של שמואל, שהעלה הנה"י שמחזה ולמטה דזו"ן, וכלל אותם

משה ויעקב

ולא משה, כי הוא ממדרגה גבוהה מהנוקבא דז"א. וזכר ונוקבא מחויבים להיות מבחינה אחת, כי זיווג פירושו השוואת הצורה.

ולכן נאמר, שיעקב בעל הבית, כי להיותו מרכבה לחיצוניות הז"א, יש לו השוואה עם הנוקבא דז"א, המכונה בית. ונבחן יעקב לבעל שלה. אחר שיעקב מת, לקח משה את הבית, הנוקבא דז"א, ופקד עליה בעודו בחיים בעוה"ז. ואע"פ שמבחינת הרוח שלו, הוא מרכבה אל פנימיות הז"א, ואין לו השוואה עם הנוקבא, מ"מ כל עוד שרוחו היה מלוּבש בגוף בעוה"ז, וכל גוף הוא כולו מכלים דאחוריים, ע"כ היה לו השוואה עם הנוקבא דז"א מצד גופו, והיה גורם זיווג ז"א עם הנוקבא, במשך ימי חייו בעוה"ז, לאחר שמת יעקב.

יוסף היה צדיק ע"י יעקב וע"י משה. כי יעקב ומשה היו שניהם מרכבה לכלים דפנים דז"א, כו"ח או חג"ת. אלא זה למעלה מחזה, וזה למטה מחזה. ונדע, שאין זיווג אלא ע"י קו אמצעי דנה"י, יסוד צדיק. ולפיכך, לא יכלו יעקב ומשה לבדם לגרום לזיווג ז"א עם הנוקבא, זולת אם היו מתחברים ביוסף, שהוא מרכבה ליסוד דז"א. ואז יכלו לגרום לזיווג זו"ן. באופן, שיוסף שימש ליסוד צדיק, הן למשה והן ליעקב.

149. יעקב לקח הבית, הנוקבא דז"א, ע"י יוסף, כמ"ש, אלה תולדות יעקב יוסף. שמורה שהיו מחוברים זה בזה. וכן משה לא גרם זיווג לנוקבא, עד שלקח והתחבר עם יוסף. כי בעת שהשכינה יצאה מגלות מצרים, לא יכול משה, פנימיות הז"א, להזדווג עם השכינה, אלא ע"י יוסף. כמ"ש, וייקח משה את עצמות יוסף עימו. כתוב, וייקח עימו, כי גוף אינו ראוי לזיווג, אלא אם הגוף מזדווג מקודם עם הברית, יסוד.

כלומר, משה מרכבה לגוף דז"א שמחזה ולמעלה, ואין לו השוואה, המכונה זיווג, עם הנוקבא, אלא שמוכרח להזדווג מקודם עם יוסף, מרכבה ליסוד דז"א, ברית. וע"כ לקח משה את יוסף עימו. כיוון שיוסף היה מחובר עימו, היה הז"א משמש בנוקבא שלו כראוי להיות. ומשום זה נבחן, שיעקב משה ויוסף באים כאחד. כי הן יעקב והן משה צריכים להתחבר עם יוסף.

148. כמו שימין ושמואל שלמעלה מחזה, משה ואהרון, נאחזים ומתייחדים בימין ובשמואל שלמטה מחזה, שהוא שמואל. כן נאחזים ומתייחדים הקו האמצעי של מעלה, ת"ת, יעקב ומשה, עם הקו האמצעי שלמטה מחזה, יסוד, יוסף. הרי שכל הו"ק נכללו והתאחדו זה בזה. ד' קצוות של משה אהרון ושמואל, וב' קצוות של יעקב ומשה עם יוסף. יעקב ומשה שניהם ת"ת דז"א, פנימיות ת"ת משה, חיצוניות ת"ת יעקב. קודם נאמר, שמשה ואהרון ימין ושמואל של מעלה, וכאן נאמר, שמשה ת"ת, כי יש הרבה בחינת משה.

יעקב הוא בעל הבית. מת יעקב, לקח משה את הבית ופקד עליה בחייו. כי אין דבר, שאין בו פנימיות וחיצוניות. כי כל מדרגה נחלקת לכלים דפנים, כו"ח ושליש עליון דבינה עד החזה, ששם הפרסא, ולכלים דאחוריים וחיצוניות, בינה ותו"מ שמפרסא ולמטה. אמנם הכלים דפנים והכלים דאחוריים נכללים זה מזה. ואפילו בכלים דפנים של איזה מדרגה לבדם, יש להבחין גם בהם פנימיות וחיצוניות. אשר הפנימיות עיקר מדרגתם, הכלים דפנים, כו"ח או חג"ת, וחיצוניותם הם רק התכללות מהכלים דאחוריים, בינה ותו"מ או תנה"מ.

ועד"ז בכלים דאחוריים לבדם, גם בהם יש פנימיות וחיצוניות, שבהתכללותם מכלים דפנים שלמעלה, נבחן לפנימיות שלהם, כו"ח עד החזה, ובחינתם עצמם, בינה ותו"מ שלמטה מחזה, הם חיצוניותם. ועד"ז לכל מדרגה ולכל ספירה.

והנה משה ויעקב שניהם מרכבה לז"א דאצילות, אלא משה מרכבה לפנימיות הז"א, כלים דפנים שמחזה ולמעלה דז"א, ויעקב מרכבה לחיצוניות הז"א, כלים דפנים הנכללים בכלים דאחוריים דז"א, העומדים מחזה ולמטה.

והנוקבא דז"א כולה רק מאחוריים שמחזה ולמטה דז"א, ומכונה בית. ונמצא, אשר משה מרכבה לפנימיות הז"א שמחזה ולמעלה, אינו בבחינה אחת עם הנוקבא דז"א, שכולה מחזה ולמטה דז"א. וע"כ רק יעקב, חיצוניות הז"א, כלים דפנים הנכללים מחזה ולמטה דז"א, יש לו השוואה עם הנוקבא דז"א, הכלים דאחוריים שמחזה ולמטה. וע"כ נחשב יעקב לבעל הבית,

ע"כ נקברו בארץ הקודש. משא"כ חיצוניות הגוף, גידים בשר ועור, שיש בהם אחיזה לטומאה, לא יכלו להיקבר.

וכולם יוצאים מאותו צדיק. שגם הבחינות שמחזה ולמעלה דז"א נכללים ויוצאים מיוסף, יסוד צדיק דז"א. ויוסף הצדיק נקרא צבאות, משום שהצבאות ומחנות שלמעלה מחזה דז"א, יוצאים ממנו. הרי שגם הבחינות שלמעלה מחזה כלולים ביוסף. והם המכונים מוח עצמות שלו. ומשום זה עצמות של יוסף, שהם צבאות שמחזה ולמעלה, העלו אותם לארץ הקודש, שהם מוח ועצמות, שאין בהם אחיזה לטומאה. משא"כ גידים ובשר ועור, שיש בהם אחיזה לטומאה, לא יכלו להיקבר שם.

152. משה היה בחוץ לארץ, ולא נכנס שם לא גופו ולא עצמותיו. אלא השכינה נכנסה בארץ, אחר שמת משה, וחזרה לבעלה הראשון, יעקב. כי להיות משה מפנימיות הז"א, היה לו השוואה עם הנוקבא רק בחייו ולא אחר פטירתו. מכאן, אם נקבה הייתה נשואה לב' אנשים בעוה"ז, חוזרת לאחור פטירתה לבעלה הראשון. ולפיכך נקבר משה בחוץ לארץ, משום שבעלה הראשון, יעקב, היה בארץ, והנוקבא שייכת רק לבעלה הראשון.

153. משה זכה בחייו, מה שיעקב לא זכה בחייו. כי יעקב גרם זיווג ז"א בנוקבא בעולם העליון רק לאחר פטירתו. אבל משה גרם לזיווג ז"א עם הנוקבא בעודו בחיים בעוה"ז, אבל לא לאחר פטירתו. והאם זהו היה חיסרון של משה, שלא יכול לגרום זיווג ז"א לאחר פטירתו? לא כך, אלא כשיצאו ישראל ממצרים, מצד היובל הייתה גאולתם, שהוא בינה.

וכל אלו שישים ריבוא (600,000) של דור המדבר, היו מעולם העליון, בינה. ובאותה הצורה, בבינה, הלכו במדבר. ואפילו אחד מאותו הדור לא בא לארץ. אלא הבנים שלהם, הנולדים מהם, באו לארץ, להיותם בתיקון הלבנה, הנוקבא. וכל עובדי הארץ, בחרישה וזריעה, הוא תיקון הלבנה. כי נשמות ישראל נמשכות מזו"ן, ומתוך שהנוקבא דז"א ממותקת בבינה, שנבחת לעולם העליון. ע"כ יש לנשמות ישראל שורש גם שם בבינה. וכדי להוציא בני ישראל מארץ מצרים, שבדרך הטבע מצד זו"ן לא היו ראויים להיגאל, המשיך הקב"ה לכל אותו הדור נשמות גבוהות מעולם העליון, מבינה, לבדה. ומכוח שורשם הגבוה הזה גאל אותם הקב"ה. כמ"ש, וְגָאֵלוּ מִיַּד חֹזֵק מִמֶּנּוּ. כי משורשם הישר של נשמות ישראל, הייתה הטומאה של מצרים חזקה מקדושת ישראל, אלא שהאיר להם נשמות גבוהות מבינה וגאל אותם.

ולכן, כשיצאו ישראל ממצרים, היה זה מצד הארת הבינה, הנקראת יובל. וכל שישים ריבוא נשמות ישראל מאותו הדור, היו נמשכות מעולם

150. יעקב מת, והעלו את גופו לארץ הקודש. יוסף מת, ולא נקבר גופו בארץ הקודש, רק עצמותיו בלבד. משה לא זה ולא זה, כי הן גופו והן עצמותיו נקברו בחוץ לארץ.

יעקב היה בעלה הראשון של הנוקבא. כי יעקב מרכבה לחיצוניות הז"א, לכלים דפנים שמחזה ולמטה. ויש לו השוואה עם הנוקבא, שכולה מחזה ולמטה דז"א. וע"כ הוא בעלה האמיתי והראשון של הנוקבא. אלא אחר שמת יעקב, הזדווגה הנוקבא עם פנימיות הז"א, משה. ובעוד שהיה משה מלובש בגוף בעוה"ז, שמשום זה היה לו עימה השוואה, פקד אותה כראוי, והוא היה הבעל השני של הנוקבא.

151. ולפיכך יעקב, העלו אותו לארץ הקודש בכל גופו, משום שהוא גוף. כלומר, בגלל שהוא מרכבה אל הגוף של הז"א, לת"ת, הכלול במחזה ולמטה שלו, להיותו כלים דפנים, הכלולים בכלים דאחוריים. ויוסף, העלו רק עצמותיו לארץ הקודש, ולא גופו, משום שהעצמות הם צבאות ומחנות של מעלה.

כי אין דבר שאין בו פנימיות וחיצוניות. ואפילו בחינת יוסף, יסוד דז"א, שכולו מחזה ולמטה דז"א, יש בו ג"כ פנימיות וחיצוניות. כי התכללותו מכלים דפנים שמחזה ולמעלה, פנימיות שבו, ובחינתו עצמו חיצוניות שבו. ע"כ כח"ב תו"מ שבגוף מכונים: מוח עצמות גידים בשר ועור. ונמצא, שמוח ועצמות, כו"ח, פנימיות הגוף דיוסף, ממה שכלול מחזה ולמעלה דז"א. גידים בשר ועור, חיצוניות הגוף דיוסף מבחינתו עצמו, שמחזה ולמטה דז"א.

ומטרם גמה"ת, יש אחיזה לקליפות בכלים שמחזה ולמטה דז"א. ועכ"ז באותם הכלים דפנים, הכלולים בכלים דאחוריים, אין להם אחיזה. ולפיכך יעקב, שכולו מרכבה לגוף הז"א, לכלים דפנים הכלולים באחוריים, בחג"ת שמחזה ולמטה דז"א, ומבחינת אחוריים עצמם יש לו רק התכללות לבד. ע"כ אין שום אחיזה לקליפות בכל גופו, ואפילו באחוריים הכלולים בו, ונקבר כל גופו בארץ הקודש.

משא"כ יוסף, להיותו מרכבה למחזה ולמטה דז"א, רק ליסוד, ע"כ אינו שמור מאחיזה אלא רק בכלים הפנימים שלו, מוח ועצמות. אמנם בכלים דחיצוניות שלו, גידים בשר ועור, יש אחיזה לקליפות. ולפיכך, רק עצמותיו נקברו בארץ הקודש, כי הם שמורים מכל אחיזה לטומאת הקליפות. אבל גידים ובשר ועור שלו, לא נקברו שם, מחמת שיש בהם אחיזה לטומאה. ולכן יוסף נקברו עצמותיו בארץ, ולא גופו, משום שהעצמות הם צבאות ומחנות של מעלה. כי מוח ועצמות הם מהתכללות מהכלים שמחזה ולמעלה דז"א, שאין שום אחיזה לטומאה בהם.

156. וכל אלו שנכנסו לארץ, היו רק צלם מהראשונים, מדור המדבר, אבל לא היו במדרגה עליונה כמוהם. משום, שלא יהיה עוד דור, ולא היה דור מקודם לכן, כמו אלו הראשונים, כדור המדבר, אשר נראה להם זיו כבוד ריבונם פב"פ.

157. יעקב שימש נשותיו בחייו, בגוף. ולאחר פטירתו עלה רוחו והתדבק ברוח הנוקבא. משה נבדל מאשתו שבעוה"ז, ציפורה, והתדבק בעודו בגוף באותו רוח הקדוש, בנוקבא דז"א. לאחר פטירתו, התדבק רוחו של משה ברוח הנסתר העליון, שלמעלה, בבינה.

וכל המדרגות כולן היו מתדבקות להאיר כאחת, המאירות זו לזו. אותן הנמשכות מבינה, שיש להן ערך רוח, אל אותן הנמשכות מהנוקבא, שיש להן ערך גוף. הרוח של משה מיובל, מבינה, והגוף שלו מלמטה, משמיטה, מנוקבא. רוחו של יעקב להתדבק בשמיטה, בנוקבא דז"א, וגופו היה שייך לנשותיו שבעוה"ז. ולפיכך בחייו לא היה יכול להתדבק בנוקבא דז"א, אלא לאחר פטירתו. ומשה להיפך, כי הגוף שלו היה בהשוואה לנוקבא דז"א, וע"כ היה דבוק בנוקבא דז"א בחייו. ולא לאחר פטירתו, משום שהרוח שלו דבוק בבינה, ואין לו שום השוואה אל הנוקבא דז"א.

158. כל אלו אורות עליונים, נמצאים בצורתן בארץ של מטה, וכולם תלויים ברקיע השמיים. שעל ידו הם מאירים לארץ של מטה. כמ"ש, וייתן אותם אלקים ברקיע השמיים להאיר על הארץ.

מאורות הגדולים, הם ב' שמות כלולים כאחד, והשכלול שלהם הוא בשלושה, וחוזרים לאחד, זה מול זה. ב' שמות כלולים כאחד, הם מצפ"ץ מצפ"ץ, מטעם שהנוקבא סתומה בשם, בעת שכלולה עם הז"א בקומה שווה, שאינה צריכה לקבל אורותיה מז"א. והשכלול שלהם הוא בשלושה. כי אינה מאירה בהיותה בקומה שווה עם הז"א, מחוסר לבוש החסדים. כי עוד לא נגלה הזיווג דקומת החסדים שעל מסך דחיריק, קו השלישי, המכריע על ב' הקווים ימין ושמאל, ומלבישם זה בזה.

הרי שהשכלול שלהם הוא בשלושה, בג' קווים. ואחר שהשתכללו בג' קווים, חוזרים שניהם לאחד, זה מול זה, כמ"ש, ה' אחד ושמו אחד. כי אז נמשך שמש ו-12 שעות של היום, י"ג (13) מידות הרחמים, שהוא אחד. וכן הלבנה ו-12 שעות של הלילה, י"ג מידות הרחמים, שהוא אחד. והוא שם מפותח וחקוק, וכלולים באמונה. כי השם אחד נחקק ונכלל ע"י התיקונים בנוקבא, הנקראת אמונה. שהוא רק הכנה, שבגמיה"ת יגולה השם אחד גם בנוקבא לבדה. כי ב-6000 שנה עוד לא מגולה זה בנוקבא לבדה, אלא כלולה בה, שפירושו, שעתיד להתגלות אבל לא מגולה עוד.

העליון, מבינה. כי ע"כ היה להם כוח להתגבר על טומאת מצרים, ולהיגאל מהם. ובאותו הצורה, בהארת הבינה, הלכו במדבר. ואפילו אחד מהם לא נכנס לארץ. כי ארץ ישראל נוקבא דז"א. וכיוון שלא הייתה להם הארת נוקבא תתאה, לא יכלו להיכנס לארץ.

אלא הבנים של דור המדבר, הנולדים מהם, שהם נמשכו כראוי להיות מתיקון הלבנה, שהיא הנוקבא דז"א, הם נכנסו לארץ ואכלו מתבואתה. וכל עובדי האדמה הוא תיקון הלבנה. כי דור המדבר, שהיו נמשכים מעולם העליון, לא היו עובדי אדמה, ואכלו לחם מן השמיים. והבנים שלהם, שנמשכו מהנוקבא, הם עסקו בעבודת האדמה. כי עבודת האדמה היא תיקון הנוקבא דז"א, אשר דור המדבר לא שייכים אליה.

154. משה המשיך זיווג ז"א בלבנה, הנוקבא, בעוד שהוא בגוף בעוה"ז, ופקד עליה כרצונו, שנבחן לבעלה של המטרונותא. אבל כשנפטר מעוה"ז, התעלה רוחו הקדוש בעלייה העליונה, וחזר הרוח ליובל העליון, לבינה. ושם, בעולם הבינה, התדבק משה בשישים ריבוא נשמות של דור המדבר, שהיו שלו, מבחינתו.

מה שלא היה כן ביעקב. כי הוא לא עלה לאחר פטירתו לבינה, ליובל, כמו משה. אלא שחזר רוחו למטה, לנוקבא דז"א, לשמיטה. מה שלא היה בעודו בחיים. בחייו לא היה דבוק בנוקבא דז"א, כמו לאחר פטירתו, משום שבחייו היה לו בית אחר, נוקבא אחרת. כלומר, שהייתה לו אישה בעוה"ז בחייו, וע"כ לא היה יכול להידבק לגמרי בנוקבא דז"א, כמו לאחר פטירתו.

155. וארץ הקדושה, בתיקונה התחתון, נתקנה בכוח הנוקבא של מעלה. כלומר, שהנוקבא של מעלה, אמא, שורה על ארץ הקדושה, הנוקבא התחתונה, מפאת התיקונים של הצדיקים התחתונים. וע"כ, אי אפשר שיהיו כולם ביחד. שאי אפשר שיהיו משה ודור המדבר ביחד עם יעקב וְבָאֵי הארץ. כי אלו הנמשכים מעולם העליון, בינה, הם כולם רוח בייחוד. ואלו הנמשכים מעולם התחתון, הנוקבא דז"א, כולם גוף בייחוד.

כי ערכה של הנוקבא כלפי הבינה, הוא כמו גוף אל רוח. וע"כ גם הנשמות, הנמשכים מהן, הן כך. ואינו ראוי שיהיו אלו ואלו בתוך הלבנה, הנוקבא, אלא אלו בתוך הלבנה ואלו מחוץ לה, שיקבלו הארה אלו מאלו. שאלו הנמשכים מהנוקבא, צריכים לקבל הארה מאלו הנמשכים מבינה, כמו גוף הצריך להארת הרוח. ולפיכך אלו הנמשכים מהנוקבא, יעקב ובאי הארץ, הם בתוך הנוקבא, ארץ הקדושה. ואלו הנמשכים מהבינה, משה ודור המדבר, הם מחוץ לארץ הקדושה, והם מאירים לנשמות שבארץ הקדושה.

נעשה אדם

שאבא אומר, ואמא עושה. וא"כ כאן, שכתוב, ויאמר אלקים נעשה אדם, נמצא שגם אבא האומר, השתתף בעשיה, שזה לא ייתכן. וזהו ששאל, מי הוא שאמר, נעשה אדם? שאי אפשר לומר גם כאן, שאבא אמר, נעשה, שהרי מאבא אינו נמשך שום עשיה, כי אבא נבחן כמו כוח, ואמא כהוצאה לפועל.

השאלה השנייה הייתה, כי כל השמות אלקים, הנאמרים במעשה בראשית, הם אמא. ונודע שנשמות בני אדם הן תולדות מז"א ונוקבא. וא"כ שאל, מי הוא כאן השם אלקים הזה? כי אלקים שכאן, הנאמר לבריאת אדם, אי אפשר לומר שהוא אמא, כי נשמת אדם אינה נמשכת מאמא, אלא רק מהנוקבא.

וזה שמתרץ, ואומר, כמו מלך שהיה לו הרבה בניינים לבנות, והיה לו אומן. כי המשיל את או"א למלך ואומן, שמהם נאצלו כל מעשה בראשית. אלא כמו שאו"א הם מלך ואומן למעלה, כלפי כל המדרגות דזו"ן דאצילות, כן ז"א ונוקבא הם מלך ואומן למטה, כלפי נר"ן של בני אדם ועולמות בי"ע.

כי אין ז"א ונוקבא יכולים לברוא נשמות בני אדם, זולת אם הם עולים ומלבישים את או"א. והתחתון העולה לעליון, נעשה כמוהו. וא"כ בעת שהנוקבא הוציאה נשמת אדה"ר, הייתה במדרגת אמא, כלומר בשם אלקים. וכן ז"א במדרגת אבא. ומיושבת השאלה השנייה, ששאל, מי הוא כאן השם אלקים הזה? כי באמת הוא הנוקבא דז"א, אמנם כיוון שעלתה והלבישה לאמא, הרי היא כמו אמא. ולהלן הולך ומתרץ שאלה הראשונה.

161. ואישה, אין לה רשות לעשות משהו בלי רשות בעלה. וכל הבניינים שהיו בדרך אצילות, בעולם האצילות, היה אומר אבא. רק באמירה לאמא, יהי כזה וכזה, ומיד נעשה ע"י אמא. כמ"ש, ויאמר אלקים, יהי אור ויהי אור. ויאמר, כלומר בעל הבניין, אבא, שאמר לאלקים יהי אור. בעל הבניין, אבא, אמר, והאומן אמא, עשתה מיד. וכן היה בכל הבניינים, המדרגות, שיצאו באצילות, שאבא היה אומר, יהי רקיע, יהי מאורות, והכול נעשה תכף ומיד.

כי אבא מחשבה ואמא מעשה. ובכל עולם האצילות אין שום מסך. והאמירה כמחשבה, בדומה למחשבת אדם עם איבריו, כי תכף כשחושב לעשות, עושים האיברים. ולכן אמר, והכול נעשה תכף ומיד. כלומר, שאין מסך שיעכב משהו לחלק מהאמירה עד העשיה. משא"כ מאצילות לבי"ע, יש שהייה ועיכוב בין האמירה לעשיה, כפי מידת עוביותו של המסך החוצץ

159. בכתוב, ויאמר אלקים, נעשה אדם, יש סוד, שאינו נגלה אלא ליראיו. פתח אותו זקן הזקנים ואמר, שמעון שמעון, מי הוא שאמר, נעשה אדם, וכתוב בו, ויאמר אלקים, מי הוא כאן השם אלקים הזה? וכמו ששמע רבי שמעון, שהיה קורא לו שמעון, ולא רבי שמעון, אמר לחבריו, בוודאי שזה הוא הקב"ה, שכתוב בו, ועתיק יומין יושב. הרי עתה השעה לפתוח בסוד הזה, כי כאן יש סוד, שלא ניתן רשות לגלותו, ועתה משמע שניתן הרשות לגלות.

כי נודע, שהסודות שנגלו לחכמי הזוהר, היה ע"י השגות האורות של המדרגות העליונות, בדרך השראה. ויש בהם פנים ואחוריים, שפירושו העלם וגילוי. ולפי מידת גודלה של בחינת פנים של המדרגה, כן מידת גודלה של בחינת האחוריים שלה. והשראת האחוריים, היא קריאה והזמנה להשראת הפנים. ולכן היו יודעים ממידת ההעלם של האחוריים שהשיגו, את מידת הגילוי העתידי להשיג.

כמו ששמע רבי שמעון, שהיה קורא לו שמעון, ולא רבי שמעון. כלומר, שהשראת האחוריים, שהיא קריאה, הייתה חזקה כל כך, עד שנאבדו לו כל המדרגות ונעשה לאדם פשוט, לשמעון מן השוק. והכיר בזה, שהוא קריאה והזמנה להשגת פנים מאוד נעלה.

לפיכך תכף אמר לחבריו, בוודאי שזהו הקב"ה, שכתוב בו, ועתיק יומין יושב. שאין מדרגה גבוהה ממנו. ואמר, ועתה משמע שניתן הרשות לגלות, שעתה נראה, שהשיג רשות לגלות סוד הגבוה הזה. והוא המרומו באלו ב' השאלות: מי אמר נעשה אדם? ואיזה שם אלקים נאמר בכתוב הזה: אם הוא אלקים דבינה או אלקים דמלכות?

160. פתח רבי שמעון ואמר. כמו מלך שהיה לו הרבה בניינים לבנות. והיה לו אומן. ואותו האומן לא עשה משהו, אלא ברשותו של המלך. כמ"ש, ואהיה אצלו אָמוֹן. מלך, בוודאי הוא חכמה עליונה, אבא. ועמוד האמצעי, ז"א, הוא מלך למטה. אלקים הוא אומן למעלה, אמא עילאה. אלקים הוא אומן למטה, השכינה של מטה. כי כמו שיש ב' בחינות מלך, כן יש ב' בחינות באומן, שהוא השם אלקים. כי האומן של החכמה, שהוא מלך למעלה, הוא אמא, הנקראת אלקים. והאומן של ת"ת, שהוא מלך למטה, הוא השכינה של מטה, הנוקבא, הנקראת ג"כ אלקים.

וצריכים להבין היטב את ב' השאלות. כי השאלה הראשונה הייתה, כיוון שבכל מאמרות של מעשה בראשית, נבחן, ויאמר אלקים, לאו"א,

ולכן אבא הוא מחשבה, אומר. ואומן, אמא, מביאה המחשבה לכלל עשיה תכף ומיד. כי זכר ונקבה כמו אור וכלי. ונבחן אבא לאור העליון, ואמא נבחת לנושאת המסך, שעליו מזדווג אור העליון. ואע"פ שאבא, שהוא אור העליון, מכה על המסך דאמא, כדי להאציל כל קומה וקומה שבאצילות, מ"מ הכאה זו אינה הכאה, המכונה אמירה בפה, הנוהג בבי' גופים נפרדים, אלא כאדם עם מחשבתו, שמיד כשחושב תכף עושים איבריו. כי אין מסך ממשי שיבדיל בין המדרגות להפרידם לבי' גופים.

ולכן, כשהגיע למדרגות מעולם הפירוד, שהוא עולם הנבדלים, אמר האומן לבעל הבניין, נעשה אדם. כי אמירה דאבא, שהוא אור עליון שבאצילות, כבר נפסק על הפרסא המסיימת האצילות, המפרידה גי' עולמות בי"ע לגופים נבדלים מאצילות. ולפיכך אין עניין מחשבה מועיל כאן, שהיא אמירה דאבא, אלא בחינת זיווג דהכאה ממשי, המכונה אמירה דאמא, הנוהג בין בי' גופים, בהכאת שפה אל שפה, שהוא דיבור ממשי הנפרד ונשמע מגוף אל גוף שני.

וע"כ אמרה אמא לאבא, נעשה אדם. כי אור אמא, אור חסדים, אפשר לו להיפרד ולבוא לעולם הנבדלים, לנשמת אדם דבריאה. ולא אור אבא, שהוא אור חכמה, המאיר רק בעולם האצילות בלבדו, ונפסק הארתו ממעל הפרסא. אי"כ למה אמרה לאבא, נעשה אדם, הרי אין אורו מושפע לבריאה? והתשובה היא, ואישה אין לה רשות לעשות משהו בלי רשות בעלה. ולפיכך אמרה אמא, נעשה אדם, כי קיבלה רשות מאבא, להאיר אליו ולהעלותו מבריאה לעולם האצילות.

וזהו שאמר בעל הבניין, ודאי טוב הוא לעשות את האדם, אבל הוא עתיד לחטוא לפניך, משום שהוא כסיל. כי האדם דקליפה נקרא כסיל. והוא יפתה את האדם, להמשיך לו אור אצילות לבי"ע, לקליפות, ואז נקרא האדם בן כסיל, משום שמתדבק בכסיל. וצריך שתדע, שאו"א עילאין מכונים שניהם בשם אבא, וישו"ת מכונים שניהם בשם אמא. ולפיכך אמר אבא, הוא עתיד לחטוא לפניך. כי בני אדם אין להם שורש באו"א כלל, אלא רק בישו"ת בלבד, שהוא אמא. וע"כ החטאים של האדם אינם מגיעים כלום לאבא, אלא לאמא בלבד.

163. אמרה אמא, מאחר שחטאין תלויים באמא ולא באבא, ע"כ אני רוצה לברוא אותם בצלם שלי. כמ"ש, ויברא אלקים את האדם בצלמו. כי לא כתוב כאן, בצלמו, מפני שלא רצתה לשתף בו את אבא.

כי או"א עילאין ניתקנו במנעולא, מלכות דצ"א, שאין עליה זיווג. וישו"ת ניתקנו במפתחא, מלכות הממותקת בבניה. וזהו שאמרה אמא, אני

ומבדיל ביניהם. ונבחן האמירה לאמירה ממש, שפירושו זיווג דהכאה. כמו אמירת מלך לעבדיו. כלומר, בי' גופים, כי יש מסך מבדיל בין עולם אצילות לעולם הבריאה, והזיווג דהכאה שעל המסך, נבחן לדיבור ואמירה.

162. כשהגיע למדרגות מעולם הפירוד, שהוא עולם הנבדלים, לברוא נשמת אדם שבעולם הבריאה, שעולם זה כבר נבדל מאלקיות, וכלים אשר שם כבר אינם אלקיות, אמר האומן לבעל הבניין, נעשה אדם בצלמו כדמותנו. כלומר, להיפך מכל מעשה בראשית עד בריאת אדם, שבהם בעל הבניין אמר, וכאן אמר האומן. אמר בעל הבניין, ודאי טוב הוא לעשות את האדם, אבל הוא עתיד לחטוא לפניך, משום שהוא כסיל, כמ"ש, בן חכם ישמח אב, ובן כסיל תוגת אימו. כלומר, שאבא אמר, שהחטא של האדם אינו מגיע לו אלא לאמא, כי בן כסיל תוגת אימו.

ביאור הדברים. כי בעולם האצילות אין שום מסך. ולפיכך, איהו וחייה וגרמוהי חד בהון [הוא ואורו והמסכים שלו הם אחד]. ואע"פ שאנו מבחינים זיווגים על המסכים גם באצילות, אכן התבאר, שיש בי' בחינות מלכות:

א. מלכות שבע"ס דראש, הנבחת למלכות המזדווגת עם אור העליון בזיווג דהכאה, ונבחת למאציל לאותו פרצוף.

ב. מלכות המסיימת את ההארה, מלכות דע"ס דגוף.

ובעת צ"ב, שע"י עליית המלכות למקום בינה, נעשה סיום חדש באמצע כל מדרגה, שמלכות המזדווגת עלתה לני"ע, ומלכות המסיימת לחזה דע"ס דגוף, הנה הסיום של המלכות שבני"ע, אין בהם שום דין ועוביות, להיותה בחינת מלכות המזדווגת ומאציל. אלא רק מלכות המסיימת, העומדת בחזה, נבחת למסך גמור, שהרי כוח הצמצום, שהיה בנקודה דעוה"ז, עלה שם בחזה, והפסיק האור של אותו מדרגה. והמסך המסיים הזה, שעלה לחזה, הוא הפרסא שבין אצילות לבריאה, המסיימת לכל הפרצופים שבאצילות.

באופן, שכל אלו המסכים, הנמצאים בעולם האצילות מלפני הפרסא, הם רק ממלכות המזדווגת, שאינה נחשבת למסך כלל, ואדרבה הוא המאצילה, בכוח זיווגה עם אור העליון, לאותו המדרגה שנמצאת בה. וא"כ אין שום מסך ממשי בכל עולם האצילות, אלא רק בפרסא שמתחתיו, שהיא מלכות המסיימת לכל מדרגות שבאצילות. ולפיכך כל אלו זיווגים דהכאה, שעל מסכים שבעולם האצילות, אינם אמירה ממש, הנוהג בבי' גופים נבדלים, שהרי אינו מסך ממשי, שיבדיל ביניהם, אלא הוא בבחינת מחשבה, כי אמירה נופל גם על מחשבה, כמו ויאמר בליבו.

מלבוש העליון ממנו, שהוא הנוקבא, שיש בה אור וחושך, ועתיד לחטוא מכוח החושך שבה.

כי אע"פ שהנוקבא נמתקה באמא, והשיגה השם אלקים כמותה, מ"מ לא נאבדה ממנה בחינת עצמה לגמרי, שהיא מדה"ד, אלא שבחינתה עצמה נגזרה בפנימיותה, ולא ניכר בה אלא רק מדה"ר דאמא. הרי שיש בה אור וחושך. ואם לא זכה, נגלה החושך. ומסיבה זו אמר אבא, שהאדם עתיד לחטוא, כי האדם נברא מכוח אור לבוש עליון. כי אלו הכלים בינה ותו"מ דנוקבא, שירדו בעת קטנות לנשמת אדה"ר, נעשו לבוש אל הנוקבא בעת גדלותה, ונשמת אדה"ר עולה עימהם, ומקבל המוחין דגדלות על ידיהם. ולפיכך יכול להיכשל, מפאת החושך שלה.

167. ואותו אור, שהאדם מקבל בלבוש העליון, הוא האור שברא הקב"ה ביום א' דמעשה בראשית, שהאדם היה רואה בו מסוף העולם עד סופו. ואח"כ גזר אותו לצדיקים. ועליו נאמר, יהי אור. ואותו חושך, הנעלם בתוך הנוקבא, הוא החושך שנברא ביום א' לרשעים. ועליו כתוב, ורשעים בחושך יידמו. ומשום חושך ההוא, העתיד להחטיא לאור ההוא של נשמת האדם. ע"כ לא רצה אבא להשתתף בו, בעת שאמא אמרה לו, נעשה אדם.

ובגלל זה אמרה אמא, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. בצלמנו, באור שלנו. כדמותנו, בחושך שלנו, שהוא לבוש לאור, להבדיל מאותו חושך שנברא ביום א', שעליו נאמר, ורשעים בחושך יידמו. כי הוא אינו לבוש לאור, אלא מחטיא את האדם. וחושך דאמא הוא לבוש לאור, כמו הגוף, שהוא לבוש לנשמה. כמ"ש, עור ובשר תלבישני. כי חושך דאמא נעשה מכוח עליית המלכות אליה, לקבל מדה"ר שבה, שאז ירדה בינה ותו"מ דאמא לזו"ן, ונעלמה הג"ר שלה.

וזהו עשתה אמא בכוונה, כדי להמשיך מוחין ואור לזו"ן. הרי שהחושך הוא הכנה ולבוש אל האור. כי אלו הכלים בינה ותו"מ, שירדו מאמא לזו"ן, נעשו לבוש לאמא אח"כ בעת גדלות. וזו"ן דבוקים באותו לבוש, ומקבלים האור על ידו. וזהו שנאמר, שחושך דאמא הוא לבוש לאור.

שמחו כולם ואמרו, אשרי חלקנו, שזכינו לשמוע דברים, שלא נשמעו עד הנה.

ועתה מיושבת ג"כ השאלה הראשונה, ששאל, מי הוא שאמר נעשה אדם? כי כל, ויאמר, המובא במעשה בראשית, חל על אבא, ואיך אפשר שאבא יאמר, נעשה, הרי אין עשייה אלא רק באמא? והשיב רבי שמעון, כי חל באמת על אמא, כי אמא אמרה לאבא, נעשה.

רצה לברוא אותו בצלם שלי, במפתחא, ולא יהיה לו כלום ממלכות דמדה"ד מצ"א, שהוא בבחינת אבא. כי אז יהיה נבדל לגמרי מהקליפות ולא יחטא. ולכן נאמר בזוהר, שאדה"ר לא היה לו מהעוה"ז כלום, כי היה כולו מבחינת אמא, שהיא בינה. וממלכות דצ"א, שהיא עוה"ז הכלול באבא, לא היה לו לאדה"ר כלום. כי אמא לא רצתה לשתף מבחינת מלכות דצ"א, שהיא באבא.

164. בשעה שחטא אדם, כתוב, ובפשעיתכם שולחה אימכם. אמר מלך, שהוא אבא, לאמא, ולא אמרתי לך, שהוא עתיד לחטוא? ולמה בראת אותה? באותה שעה הגלה אותו והגלה את אימו עימו. ומשום זה כתוב, בן חכם ישמח אב, ובן כסיל תוגת אימו. בן חכם, אדם שבאצילות, שהוא ז"א, ובן כסיל, זה אדם דבריאה, אדה"ר, שנשמתו מבריאה.

165. קמו כל החברים ואמרו לרבי שמעון בתמיהה, רבי רבי, האם יש פירוד כ"כ בין אבא לאמא, עד שהנאצל מצד אבא יהיה אדם דאצילות, ומצד אמא יהיה אדם דבריאה, הלוא או"א הם שניהם מדרגת הבינה דאצילות?

אמר להם רבי שמעון, חברים חברים, אין הפירוש כך, שהרי אדם דאצילות, זכר ונקבה הם מצד או"א, זכר מצד אבא ונוקבא מצד אמא. וכמ"ש, ויאמר אלקים, יהי אור ויהי אור. יהי אור הוא מצד אבא, ויהי אור הוא מצד אמא. ואדם זה היה נאצל בדרך פרצופים, שהיו שניהם דבוקים זה בזה בקומה אחת. הרי שהזכר ונקבה שנאצלו מאו"א, היו שניהם שקולים, שזה מראה שאו"א הם ג"כ במדרגה אחת.

166. אבל לאדם דבריאה, אין לו צלם ודמות מאו"א. שמשורשו אין לו שום שייכות לאו"א, שיקבל מהם המוחין של צלם ודמות. אלא אמא עילאה, היה לה כינוי אחד, העולה פ"ו (86) כחשבון אלקים, וכינוי ההוא הוא אור וחושך.

יש שם העצם, שהשם הוא מעצם המדרגה. ויש כינוי, שפירושו שם המושאל ממדרגה אחרת. ולכן אמא עילאה, בינה, היה לה כינוי אחד, מלכות, שעלתה בחשבון אלקים, שעלתה לבינה ולקחה ממנה את השם אלקים. כי הנוקבא מבחינת עצמותה אין לה השם הזה, אלא ששאלה אותו מאמא. ולפיכך השם אלקים דנוקבא הוא כינוי מאמא.

ובכינוי ההוא, בנוקבא, יש בה אור וחושך. ומשום אותו חושך, שבכינוי ההוא, אמר אבא, שאדם דבריאה עתיד לחטוא. האדם דבריאה הוא אור לבוש העליון, כלומר, שאורו של האדם הוא

אני אני הוא

מדרגה ומדרגה אמרה לעליונה ממנה, נעשה אדם. נמצא, שגם עילת העילות, עתיק, אמר לא"ק, כתר, נעשה אדם.

ואותו הכתוב, ראו עתה כי אני אני הוא, ידעו החברים, שחל על עתיק. וע"כ שאלו לו, איך אמר עתיק, ואין אלקים עימדי, לקבל עצה ממנו, הרי יש לו לקבל עצה מהכתר, שהוא א"ק? כמו שאמר רבי שמעון, שכל עלול אמר לעילתו, נעשה אדם. אמר להם רבי שמעון, ישמעו אוזניכם, מה שפיותיכם מדברים. האם לא עתה אמרתי לכם, שיש שנקרא בשם עילת העילות, והוא אינו אותו הנקרא בשם עילה על כל העילות. אשר עילה על כל העילות, אין לו שני, שייקח עצה ממנו, כי הוא יחיד קודם כל, ואין לו שיתוף.

171. ומשום זה אמר, ראו עתה, כי אני אני הוא ואין אלקים עימדי, לקבל עצה ממנו, כי אין לו שני, ולא שיתוף, ולא חשבון. כי יש אחד בשיתוף, כגון זכר ונקבה, שכתוב בהם, כי אחד קראתיו. אבל הוא אחד בלי חשבון ובלי שיתוף. ומשום זה אמר, ואין אלקים עימדי.

ביאור הדברים. כי השכיל אותם להבין, שהוא מדבר מהמשפיע הראשון אל העולמות, שאין למעלה ממנו. ומבחינה זו, נמצא עתיק, שהוא עילה על כל העליונים. כי א"ק, שלמעלה מעתיק, אינו נחשב למשפיע, להיותו מתוקן במלכות דצ"א, אשר מלכות זו נגנזה בראש עתיק, ואין עליה שום זיווג, ואין העולמות מקבלים ממנה קודם גמיה"ת. ולפיכך ניתקן עתיק בבחינת בקע ולא בקע, שהוא אמצעי בין א"ק ואבי"ע. וע"כ נחשב עתיק למשפיע הראשון לעולמות, שאין למעלה ממנו, שהרי מא"ק לא יוכלו העולמות לקבל משהו.

אמנם בגמיה"ת תתגלה המלכות דצ"א, שנגנזה בראש עתיק, ותקבל זיווג מעתיק, ותשפיע לעולמות אבי"ע. ואז כתוב עליה, אבן קאסו הבונים הייתה לראש פינה. כי המלכות נקראת אבן, ובהיותה נגנזת בראש עתיק בלי זיווג, ע"כ בכל מקום שנגלית מלכות זו, נמשכים ממנה דינים ועונשים, וע"כ מאסו אותה הבונים. אמנם בגמיה"ת, כשתקבל הזיווג שם בראש עתיק, תיגלה ותיראה לכל שהייתה ראש פינה.

ואז יאמר עתיק כמ"ש, ראו עתה, כי אני אני הוא ואין אלקים עימדי. שפירש רבי שמעון, ואין אלקים עימדי, לקבל עצה ממנו, כי אין לו שני, ולא שיתוף, ולא חשבון. כי ב-6000 שנה נחשב א"א כתר לעולם אצילות, ועתיק נעלם לגמרי, מטעם גניזת המלכות דצ"א, שאין עליה זיווג, והזיווג

168. מי הוא שאמר, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עימדי? מי שאומר את הכתוב הוא עילה על כל העילות. ואותו שנקרא עילת העילות, אינו למעלה מכל העילות, אלא עילה בין שאר העילות.

המדרגות משתלשלות זו מזו בעילה ועלול, שכל תחתון עלול ומסובב מהעליון שלו. עילה, פירושו פועל. עלול, פירושו נפעל. שזה מורה, שאין כלום לתחתון, אלא מה שמקבל מהעליון שלו.

והחברים ששמעו, הבינו דברי רבי שמעון, שעילה על כל העילות תכף, מכנה רבי שמעון לפרצוף א"ק, שלמעלה מעולמות אבי"ע. ועילת העילות, מכנה רבי שמעון, לפרצוף עתיק דאצילות, שהוא עלול מא"ק, והיא עילה לכל פרצופי אבי"ע. ורבי שמעון דחה אותם. שכל אחד מאלו העילות, לא יעשה דבר, עד שמקבל רשות מהעילה העליונה עליו. כמו שמבואר בכתוב, נעשה אדם, אשר אמא אינה יכולה לעשות משהו בלי רשות מאבא. כן הוא בכל עילה ועלול, שכל תחתון אין לו כוח לעשות משהו, אלא אם כן מקבל את הכוח מעליון.

169. הכתוב, נעשה אדם, ודאי סובב על שניים, שכל תחתון אמר לעליון שלמעלה ממנו, נעשה אדם. והתחתון אינו עושה משהו בלא קבלת רשות ואמירה של אותו הפרצוף העליון ממנו. וכן העליון שלו אינו עושה משהו עד שמקבל עצה מחברו שלמעלה ממנו. באופן, שכל פרצוף ופרצוף מפרצופי אצילות, אמר, נעשה אדם, לעליון שלו, והעליון לעלי עליון.

כי כל חידוש ואצילות בא מא"ס, ומשתלשל דרך המדרגות עד שבא למקומו. ועניין ההשתלשלות נבחן כאן, שכל תחתון אומר, נעשה אדם, לעליון ממנו, בעת שמקבל ממנו נשמת אדם, להעבירה לתחתונים ממנו. אבל פרצוף, הנקרא עילה על כל העילות, שאין דומה לו למעלה ולא למטה, כמ"ש, ואל מי תדמיני ואַשְׁנֶה יאמר קדוש. אמר את הכתוב, ראו עתה כי אני אני הוא, ואין אלקים עימדי, לקבל עצה ממנו, כעין שאמר כל תחתון לעליון ממנו, נעשה אדם.

170. קמו כל החברים ואמרו לרבי שמעון, רבי, תן לנו רשות לדבר במקום הזה. אמרו לו, וכי לא ביארת למעלה, שעילת העילות אמר לכתר, נעשה אדם. החברים הבינו בדברי רבי שמעון, שעילה על כל העילות הוא א"ק, שהוא כתר לכל העולמות, ואין למעלה ממנו שום מדרגה, כי הוא המדרגה הראשונה שנאצלה מא"ס. ועילת העילות, חשבו, שהוא כינוי לעתיק דאצילות. ואח"ז שאמר, שכל

אע"פ שמקו ימין נמשך החיים לצדיקים, ומקו שמאל נמשך המוות לרשעים, רק אחר שבא קו האמצעי והכריע ביניהם, והלביש הקווים זה בזה. אמנם מטרם הכרעת קו האמצעי, אין קיום לא לחיים, הנמשך לצדיקים מקו ימין, ולא למיתה, הנמשך לרשעים מקו שמאל. שהקווים הם במחלוקת, ופעם מנצח השמאל לדין, ופעם מנצח הימין לחסד, בלי קביעות וקיום.

173. ולפעמים מסכימים שלושתם לעשות דין, ויבוא יד הפשוטה לקבל שבים. שי"ד הוא י"ד (14) אותיות, ד' אותיות שבהו"י פשוטה, וי' אותיות שבהו"י במילואה. ד' אותיות של הו"י פשוטה י"ה ו"ה, רומזות על ספירת כתר. י' אותיות שבהו"י במילואה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רומזות על ספירת החכמה.

בקטנות יורדות ג"ס בינה ותו"מ מהנוקבא לבי"ע ולקליפות, ואינה נשארת אלא בב"ס כו"ח דכלים, שאז מרומזת הנוקבא בשם י"ד, הרומזת לב"ס כו"ח, שבהם י"ד אותיות, ד' בכתר, י' בחכמה. ואז מסכימים שלושתם לעשות דין, שאפילו קו ימין מסכים לדין, מטעם שאין בכל קו אלא רק י"ד אותיות מכו"ח, ובינה ותו"מ שלו נפלו לקליפות.

ואז קונים הקליפות כ"ח (28) אותיות דמילוי המילוי, הרומזים על כלי דבינה ותו"מ הכלולים בה, שהוא כוח להחטיא את התחתונים, גם להענישם. ששניים הללו הם אחד, כמו שלומדים, הוא השטן הוא היצה"ר הוא מלאך המוות, שהוא המחטיא והוא העולה ומקטרג, והוא היורד ונוטל נשמתו. הרי שהחטא ועונשו אחד הוא.

וע"י מ"ן ותשובה ומע"ט, מעלה הנוקבא בחזרה את בינה ותו"מ שלה מהקליפות, והם מתלבשים בנשמות התחתונים, שעשו תשובה. ואח"כ מורידה המסך מני"ע לפה ומעלה הבינה ותו"מ לאצילות ביחד עם הנשמות. ונשלמת בע"ס, ומקבלת מוחין דגדלות לנשמות התחתונים, הדבקים בכלים בינה ותו"מ שעלו אליה.

ויבוא יד הפשוטה לקבל שבים, כי מתברר העניין מתחילתו, שלא התמעטה הנוקבא מתחילה, להישאר בי"ד אותיות הללו, שהם כו"ח של כל קו שלה, אלא כדי לקבל אח"כ השבים בתשובה, ולהעלותם לאצילות. כי לא היה אפשר להשפיע מוחין דגדלות לתחתונים בלאו הכי.

וזהו השכינה הנקראת יד ימין מצד קו החסד, ונקראת יד שמאל מצד קו הדין, ונקראת יד ה' מצד קו האמצעי, קו הרחמים. שלא נשאר בכל קו מהנוקבא בקטנות, אלא רק י"ד אותיות, כו"ח שבכל קו, ובינה ותו"מ שלכל אחד נפלו לבי"ע. כשחוזר בתשובה אלו י"ד אותיות מצילים אותו

נעשה רק בעניין בקע, שהיא מלכות המשותפת במדה"ר, שפרצוף הא' שיצא על המלכות המשותפת הזו, הוא א"א, שהוא חסר מלכות דצ"א, וקיבל במקומה את מלכות המשותפת, וע"כ הוא המשפיע לכל פרצופי אצילות. כלומר, שמקבל מעתיק ומשפיע לאצילות, ועתיק עצמו לא נודע מטרם גמ"ת.

ובגמ"ת, כשיתגלה הכתוב, הייתה לראש פינה, אז נאמר, ראו עתה כי אני הוא. המלכות מכונה אני. וכיוון שהמלכות דצ"א תקבל הזיווג הגדול, יתגלה בעולם כי, אני, שב-6000 שנה, שהייתה משותפת במדה"ר, ועצמותה הייתה נעלמת, אני הוא, כלומר אני דצ"א, שהיא גילוי עצמותה של המלכות. ואין אלקים עימדי, שאין לי שני, לקבל עצה ממנו, כי אני המגולה ב-6000 שנה, הייתה צריכה למדרגה שנייה, לבינה, לקבל ממנה עצה, כלומר תיקון.

משא"כ עתה, איני צריכה לקבל עצה מהשני, כי אני מושלמת בכל צרכי מעצמי. ולא משותפת. שאין לי עוד שיתוף דמדה"ר, בהיות הדין שלי מתוק במתיקות השלמות. ואין חשבון. המסך המשותף במדה"ר דבינה, מכונה בשם חשבון, כי חשבון הוא מלשון מחשבה, שם הבינה הממתיקה את המסך. ואומרת, שמעתה אינה צריכה עוד לחשבון הזה, כלומר למסך ממותק.

ולכן נאמר, כי יש אחד בשיתוף, כגון זכר ונקבה, שכתוב בהם, כי אחד קראתיו. כי מטרם התיקון הייתה המלכות בשיתוף דמדה"ר, כגון ז"א ונוקבא, המכונים שמש ולבנה, שבשיתוף דמדה"ר קיבלו המוחין ד"יג (13) מידות הרחמים, שהוא אחד. ואז נאמר על זו"ן, כי אחד קראתיו, כמ"ש, הוא אחד ושמו אחד. אבל הוא אחד בלי חשבון ובלי שיתוף. עתה המלכות עצמה היא אחד בלי חשבון, שהוא מסך ממותק, ובלי שיתוף דמדה"ר, כמ"ש, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. כי הלבנה אינה צריכה להיכלל בז"א כמ"ש, הוא ושמו אחד. אלא הלבנה מעצמה תהיה מהות מאיר בעניין אחד. וע"כ הוא אחד, השמש, ושמו אחד, הלבנה. כי תהיה אור הלבנה כאור החמה.

קמו החברים כולם והשתטחו לפניו, ואמרו אשרי האיש שריבונו מסכים עימו, לגלות סודות נסתרים, שלא היו מגולים אפילו למלאכים הקדושים.

172. אמר להם, חברים, יש לנו להשלים הכתוב, כי כמה סודות נסתרים יש בכתוב הזה, אני אמית וא'חיה. כלומר, ע"י הספירות, שמקו ימין נמשך החיים, ומקו שמאל נמשך המוות. ואם שניהם אינם באים לידי הסכמה בקו האמצעי, אין הדין מתקיים, שהם במושב שלושה ביחד. כלומר, שאין הדין מתקיים, אלא בעת שיש ג' קווים ביחד.

זכאי. שיתגלה השגחת ה' מלכתחילה בכל העולם כולו. ואז, כמ"ש, ייתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם. כלומר, להבדיל ממה שנדמה לנו ב-6000 שנים, שיש הנהגה, המתנגדת לקדושה שהם ס"ם ונחש. כמ"ש, אשר שלט האדם באדם לרע לו. אבל אז יתגלה לעין כל, אני אמית בשכינתי ואחייה בשכינתי, ואין עוד מלבדו.

הכתוב, ואין מידי מציל, הוא י"ד (14) אותיות שבשם הוי"ה, שהן ד' אותיות של הוי"ה פשוטה, ועשר אותיות של הוי"ה במילוי אלפים, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וי"ד אותיות בשמות כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. כלומר, ג' הקווים, המכונים ג' ידיים, משום שיש בכל קו י"ד אותיות השם. בקו ימין י"ד אותיות, הוי"ה אלקינו הוי"ה. בקו שמאל י"ד אותיות, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. ובקו אמצעי י"ד אותיות מהוי"ה פשוטה, ומהוי"ה במילואה.

אלו השמות, הוי"ה אלקינו הוי"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וב' הקווים נמשכים מחולם ושורוק, והם ג"ר. אבל קו אמצעי נמשך מחיריק, ויק בלי ראש, שנמשך על מסך דבחינה א'. ועי"ז יש שם י"ד אותיות, הוי"ה פשוטה, והוי"ה במילואה, הרומזים על כו"ח דכלים ורוח נפש דאורות. וחסרה בינה ותו"מ דכלים, שהם כ"ח (28) אותיות דמילוי המילוי שבהוי"ה: יו"ד וא"ו דלית, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף.

כי מילוי המילוי של י' הוא יו"ד וא"ו דלית, ומילוי המילוי של ה' הוא ה"א אל"ף, ומילוי המילוי של ו' הוא וא"ו אל"ף וא"ו, וה"ת הוא ה"א אל"ף. כמ"ש, כי יד על כס יח מלחמה להי בעמלק מדור דור. כי אין בקו אמצעי אלא י"ד אותיות. ולפיכך אין שם אלא י"ה, וחסרים האותיות ו"ה, שהם כ"ח אותיות דמילוי המילוי. וכל זה הוא מפני שמלחמה להי בעמלק. וזה תפילת משה, כמ"ש, ועתה יגדל נא כח ה'. כלומר, שיימשכו כ"ח אותיות אל י"ד אותיות, ויושלם השם הוי"ה בע"ס דכלים ובנרנח"י דאורות.

ואין מידי מציל, הוא י"ד אותיות שבשם הוי"ה. פירושו על אלו ב' ידיים, שהם י"ד אותיות שבקו אמצעי, החסרה מג"ר. וע"כ היא נוקמת ברשעים. וי"ד האותיות שבקו שמאל, שהם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, שהם ג"כ דינים, ונוקמת ברשעים. ומגלות את הייחוד השלם. ולעת"ל יראו הכול, שאין מידי מציל, כי הביאו את גמה"ת.

והכול אמת, הן הפירוש הא', והן הפירוש הב'. והן מה שאמרו החברים בביאור הכתוב. אמנם מה שנאמר למעלה, שעילה עליונה, עילה על כל העילות, הוא שאמר אני אני הוא, עתיק דאצילות, בעת שיתגלה הזיווג של מלכות הגנוז, בסוד ראש פינה. הנה הסוד הזה לא נמסר לכל החכמים והנביאים. כלומר, שלא נמסר אלא ליחידי סגולה שביניהם.

מדין. כלומר, אחר שהנוקבא מורידה המסך מתחת החכמה למקומו כבתחילה, ומעלה הבינה ותו"מ בחזרה אליה, עולים עימהם גם הם ע"י תשובה, ומקבלים המוחין דגדלות, שהוא אור הרחמים.

אבל כשדן עילה על כל העילות, אין היד פשוטה לקבל שבים, אלא להיפך, כמ"ש, ואין מידי מציל. פירוש, כל זה אמור בחושך דאמא, אבל בחושך דצ"א, הגנוז בעתיק, הנקרא עילה על כל העילות, כמו שלומדים, והרשעים בחושך יידמו. אז, אין מידי מציל.

174. ראו עתה, כי אני אני הוא אין אלקים עימדי, אני אמית ואחייה. ג"פ, אני, נאמר בפסוק הזה, שיש בהם בראשי מילים ג"פ א', וגי אותיות י' בסופי מילים. כי ראש המילה של אני, הוא אלף. וסוף המילה, הוא יוד. גי אותיות י' רומזים על השם ס"ג, שהוא מילוי השם הוי"ה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שבגי ס"ג (63). שיש בו גי אותיות י'. וגי אותיות א' רומזים על מילוי השם הוי"ה במספר מ"ה (45), יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שבגי מ"ה, שיש בו גי אותיות א'.

כי עוד יש לבאר הכתוב, ראו עתה, כי אני אני הוא. כי בגמה"ת, אשר אז ישוב השם ב"ן, הנוקבא, להיות כשם ס"ג. כמ"ש, ראו עתה, כי אני, שהייתי כלול ומקבל עד עתה רק משם הוי"ה במילוי אלפים בלבד, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שיש בו גי אותיות א', הרומזת על ז"א, הרי עתה, בגמה"ת, אני הוא, בהוי"ה במילוי ס"ג, שיש בו גי אותיות י', הרומזת על אמא עילאה. ועי"ז בא הרמז, ג"פ אני, שבהן המילויים של ב' הוי"ה. גי אותיות י' דס"ג וגי אותיות א' דמ"ה. כמ"ש, והיה אור הלבנה כאור החמה.

ויש בפסוק גי אותיות ו', ואחייה ואני ואין, הרמוזים ג"כ באלו ב' שמות ס"ג, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ומ"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שיש בכל אחד גי אותיות ו'. ו' רומז על ז"א, להורות שגם הוא כלול באלו העילות, המרומזים ב' השמות. אלא שהוא עולה להוי"ה במילוי ע"ב, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, אבא עילאה.

175. הכתוב, ראו עתה, כי אני אני הוא, חל על הקב"ה ושכינתו, ז"א ונוקבא שלו. אני, השכינה. הוא, הקב"ה הנקרא וה"ו. שלעתיד בגמה"ת תאמר הנוקבא, ראו, כי אני וה"ו אחד. כמ"ש, והיה אור הלבנה כאור החמה, שהנוקבא שווה אל הז"א.

ואין אלקים עימדי. הכוונה על אלוהים אחרים, ס"מ ונחש. כי אז יתגלה, שס"מ ונחש לא הפרידו מעולם בין הקב"ה ושכינתו. כמ"ש, על פי שניים עדים ימות המת, שחל על ס"מ, שהוא מת מתחילתו, ולא היה אלא עבד למהר פדות נפשנו. וזהו, אני אמית ואחייה, שאני אמית בשכינתי למי שהוא חייב, ואני אחייה בשכינתי למי שהוא

ישסו"ית וזו"ן, הנעשים מרכבה אליהם, שמתגלות בתוכם, כמו רוכב, שאינו מגולה אלא רק במרכבתו. ואלו ג' ראשונות נסתרות ממחשבות בני אדם, כמ"ש, כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. האורות מצוחצחות אלו מאלו, שכל העליון מחברו מצוחצח יותר ממנו. ואלו המקבלים, חשוכים מאלו האחרים שעליהם, שמהם הם מקבלים. כלומר, כל התחתון מחברו הוא יותר כהה ממנו. ואע"פ שכלפי התחתון נחשב לאור מצוחצח, כלפי העליון נחשב כמו חושך. כי כן הולכות המדרגות ומתמעטות אחת מחברתה. ועילת העילות, אין אור שיוכל לעמוד בפניו, כי כל האורות חשכים וכבים לפניו.

176. כמה עילות, מדרגות, סתומות ואינן נודעות, אלא שהן מתלבשות ומורכבות בספירות והספירות הן מרכבות אליהן. כמו מרכבה, המגלה מציאות הרוכב בה, כן הספירות מגלות את המדרגות המלובשות בהן.

המדרגות משתלשלות ויוצאות זו מזו בדרך עילה ועלול, שכל תחתונה נפעלת מהעליונה ממנה, ומתקיימת על ידה. ויש עילות, שהן סתומות מהתחתונים, שהן ג' פרצופים הראשונים א"א ואו"א. כי תחילת הגילוי מתחיל מישסו"ית ואילך. ועל אלו ג' הראשונים אומר, כמה עילות סתומות ואינן נודעות. אלא שמתלבשות בספירות, שהן